
STENOGRAFISCHE NOTULEN VAN DE PROVINCIERAAD VAN ANTWERPEN

VERGADERING VAN

---

7 DECEMBER 2022

PROVINCIERAAD VAN ANTWERPEN

VERGADERING VAN 7 DECEMBER 2022

De vergadering wordt geopend te 14.00 uur.

De heer Provinciegriffier is aanwezig.

Tekenden de aanwezigheidslijst:

ANCIAUX Koen
BAKELANTS Ann
CALUWÉ Ludwig
CLAESSEN Jan
COLSON Mireille
COTTENIE Christ'l
CUYLAERTS Nathalie
DANEELS Tobias
DE HAES Jan
DE QUICK Erik
DE WINTER Stefan
DILLEN Koen
FRANÇOIS Catherine
GEYSEN Kris
GYS Seppe
HELSEN Katleen
JACQUES Ilse
LAUWERS Linda
LEMMENS Luk
PALINCKX Koen
SCHOOFs Louis
SOHIER Rudy
STEVENS Lili
TALHAOUI Fauzaya
VALKENIERS Bruno
VAN DIENDEREN Ilse
VAN HAUTEGHEM Marleen
VAN OLMEN Mien
VAN RANSBEECK Brend
VANDENDRIESSCHE Diederik
VERHAERT Inga
VERHAEVEN Eddy
VRANCKEN Isabelle
WECKHUYSEN Wendy

Verontschuldigd:

BOONEN Nicole
VAN GORP Valery

De raad is bijeen in openbare vergadering.

OPENBARE VERGADERING

VOORZITTER.- Goedemiddag allemaal. Allemaal van harte welkom op het vervolg van de provincieraad van 2 december. Goed, dan doen we verder en we gaan luisteren naar de tussenkomst van mevrouw Van Dienderen. Mevrouw Van Dienderen, aan u het woord.

1. Ruimte, Onderwijs en Mobiliteit (vervolg)

Tussenkomst van mevrouw Ilse Van Dienderen over de evaluatie vergunningverlening.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Voorzitter, dank u wel voor het woord, ondervoorzitter goedemiddag, griffier goedemiddag, deputatie goedemiddag, collega's goedemiddag.

Het is niet de eerste keer dat ik hier sta om iets te zeggen over de bevoegdheid van de deputatie met betrekking tot de vergunningverlening, dat is ook de insteek voor mijn tussenkomst nu. Een belangrijke bevoegdheid toch van deze deputatie waar we eigenlijk als raad heel weinig impact op hebben. Toch krijgen we ieder jaar daar doelstellingen over te zien en dan vond ik het wel eens belangrijk om eens na te gaan binnen welk kader de deputatie de vergunningen verleent. Want die worden ingebed in het kader van de doelstelling van de organisatie. En zo, bijvoorbeeld voor de omgevingsvergunning, lezen we dan dat het behandelen van die vergunningsaanvragen van bedrijven klasse 1 dat dat past binnen de beleidsdoelstelling investeren in een duurzame en gezonde leefomgeving, die klaar is voor klimaatverandering. Dus dat moet u in het achterhoofd houden: vergunningen worden verleend met de ultieme doelstelling om dat te realiseren, denk ik dan. En dan denk ik dat het ook belangrijk is om te kunnen nagaan of dit effectief gerealiseerd wordt, te zorgen dat we voor een duurzame en gezonde leefomgeving zorgen door die vergunningverlening.

Dan vroeg ik mij ook af, hoe kunt u dat meten? En een meetinstrument in mijn ogen is, vervult de deputatie die opdracht of die activiteit volgens de adviezen die ze binnenkrijgt. Ik denk dan, verschillende adviesorganen en ook de eigen provinciale administratie, die toetsen wel af aan die ultieme doelstelling van die duurzame en gezonde leefomgeving. En dus heb ik al verschillende keren op rij gevraagd aan de deputatie via een schriftelijke vraag, geef mij eens een overzicht van het aantal vergunningen dat u aflevert en het aantal vergunningen die afgeleverd zijn en die ingaan tegen de adviezen van bepaalde adviesorganen. En dat is blijkbaar steeds te moeilijk om mij die informatie te geven. Dus bij deze de vraag, wat is er dan nodig om ervoor te zorgen dat die gegevens toch kunnen aangeleverd worden? Het lijkt mij namelijk heel belangrijk om de effectiviteit van uw beleid te kunnen afwegen aan die doelstelling van die gezonde leefomgeving en dan eens te kijken of dat effectief de adviezen juist gevolgd worden in uw procedure. Dus de vraag, hoe doen jullie dat dan wel, die opvolging ten aanzien van die ultieme doelstelling en hoe kunnen wij daar als raad een zicht op krijgen?

Een tweede luik van mijn vraag gaat over: de deputatie is eigenlijk een schakel in een heel traject van vergunningverlening. Soms doen ze dat in eerste aanleg, soms in beroep. En nadat de deputatie een vergunning aflevert bestaan er nog beroepsprocedures. Een verdere stap in die beroepsprocedure is dan dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen in het vizier komt en ik vond het toch heel markant, er zijn twee recente dossiers en die heb ik dan ook verwerkt in mijn vraagstelling, twee dossiers die door de deputatie verleend geweest zijn, vergund geweest zijn maar die dan aangevochten werden of in aanvechting zijn bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Het eerste dossier dat ik hier onder de aandacht wil brengen is een dossier uit de stad Antwerpen in het district Borgerhout, waarbij de stad en de deputatie een vergunning hebben verleend aan een ontwikkelaar om een groot appartementencomplex, ondergrondse parking en

een Aldi en dergelijke te vergunnen. Eigenlijk gaat de aanvraag in tegen de beleidslijnen van de stad, de stad zegt je moet bij zo'n grote ontwikkeling 20 procent open ruimte houden, dat was niet aanwezig. De stad zegt u moet zorgen dat er voldoende infiltratiemogelijkheden zijn voor water, ook daar struikelt de Raad voor Vergunningsbetwistingen over. Die zegt, eigenlijk voldoet het project zoals het vergund is niet aan die randvoorwaarden. Dat zijn van die randvoorwaarden die ook in het beleidsplan ruimte, wat gisteren aan bod kwam, ook heel belangrijke insteken zijn voor de beleidsdocumenten die hier in deze provincie worden uitgevaardigd. Dus het verrast me iedere keer weer dat vergunningen worden afgeleverd die eigenlijk niet aan die doelstellingen voldoen.

Dus dan vroeg ik mij af, zijn daar lessen uit te trekken en welke les zou dat dan kunnen zijn die de deputatie uit die vergunning trekt?

En dan een andere case gaat over Geel, Geel Bel. In Geel Bel is een verkavelingsvergunning aangevraagd die ingaat tegen het structuurplan van de stad. Dus de stad zelf wil dat niet, zegt dat is eigenlijk veel te excentrisch gelegen en we willen daar op die plek geen woonontwikkeling, dat staat ook in haar structuurplan. En toch gaat de deputatie zover om een vergunning te verlenen en in deze is het ook markant om te vermelden dat de provinciale omgevingsambtenaar, de zogenaamde POA, ook een negatief advies heeft gegeven aan de deputatie, maar toch vergund de deputatie.

Dat is ook een dossier dat bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen ligt, de stad Geel zelf is het daar dus niet mee eens en ik hoor hier vaak toch ook in deze raad, onze taak als provincie is om gemeenten te ondersteunen en dergelijke, hier gaat de deputatie toch in tegen de wensen van de stad Geel.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen, uw tijd is bijna om, uw tijd is om, maar rondt u af alstublieft.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Ik ben echt aan het einde van mijn betoog. En dan stelt zich de vraag, op dit moment gaat die verkavelaar gewoon door, kapt hij daar alle bomen om de verkaveling te realiseren. En dus dan vroeg ik mij ook af in dat dossier, welke maatschappelijke afweging heeft de deputatie gedaan om toch te vergunnen in dat dossier? Ik kijk uit naar uw antwoorden.

DE VOORZITTER.- Dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Voorzitter als de tijd om is moet ik dan nog antwoorden?

DE VOORZITTER.- Uw tijd loopt...

DE HEER LEMMENS, gedeputeerde.- Ja toch wel, oké dank u wel. Collega Van Dienderen, het is niet de eerste keer dat ik op uw vragen over de vergunningen moet antwoorden natuurlijk. Maar het antwoord op uw vraagstelling, wat is er nodig om het systeem aan te passen om die opvolging mogelijk te maken? Zoals u weet, collega, is het vergunningsproces natuurlijk een complex proces met vele spelers die zowel in eerste aanleg als in beroep hun rol spelen. Voor elk dossier worden de nodige adviezen opgevraagd, het aantal te raadplegen adviesinstanties wijzigt naargelang de aard van de aanvraag en kan in het geval van de omgevingsvergunningen in eerste aanleg oplopen tot wel vijftien adviesinstanties. Een advies is dan ook heel divers, het kan gunstig zijn over de hele lijn, ongunstig zijn over de hele lijn maar ook alles daartussen. Er kunnen stukken van de aanvraag nog niet in orde zijn niet duidelijk zijn, er kunnen voorwaarden voorgesteld worden of aandachtspunten. Het is dus niet zomaar een advies volgen of niet volgen, dat is een eerste punt.

De inhoud van alle adviezen die vaak betrekking hebben op een specifiek beleidsveld wordt gebruikt om de aanvraag in zijn totaliteit geïntegreerd te beoordelen. Het is dan ook niet mogelijk om bij te houden welke adviezen al dan niet gevolgd worden.

Wat betekent trouwens een advies volgen? Is dit wanneer alle voorwaarden letterlijk worden overgenomen? Vaak worden voorwaarden van verschillende instanties samen gezet of worden deze aangevuld. Het kan ook zijn dat tegenstrijdige voorwaarden op elkaar worden afgestemd.

Tijdens de zitting van de POVC of tijdens de hoorzitting bij de beroepen kunnen ook nog bijkomende elementen of stukken worden aangedragen. Een advies van de POVC wordt daarna ook nog door een provinciale omgevingsambtenaar bekeken, die ook eventueel nog wat suggesties kan doen, extra voorwaarden kan opleggen, in de lijn van andere dossiers, extra info verwerken die na de POVC of na de hoorzitting nog door de aanvragers werd aangeleverd. Zo is een advies ook uitgebracht over een bepaalde versie van een dossier, een versie die door de aanvrager nadien nog gewijzigd kan worden. Dus als een aanvrager zijn dossier nog aanpast bijvoorbeeld na een opmerking uit een advies, is deze opmerking uit dat advies misschien niet meer relevant. Dossiers die niet voor advies naar de POVC gaan worden direct door de POA geëvalueerd en tot een geïntegreerd advies verwerkt, dus hier geldt ook weer diezelfde insteek.

Conclusie, het valt niet te automatiseren of adviezen gevolgd worden of niet. Dit is collega geen zwart-wit verhaal, een dergelijke opvolging vraagt maatwerk per dossier en is in heel wat gevallen ook niet relevant. Wanneer een aanvrager zijn dossier aanpast om tegemoet te komen aan een advies en de deputatie verleent een vergunning, betekent dit niet dat de deputatie ingaat tegen dat advies. Integendeel, dan is er sprake van oplossingsgerichte besluitvorming. U hebt ook over de omgevingsberoepen dezelfde vraag gesteld, maar in feite is dat gelijklopend aan de eerste vraagstelling, dus ook daar zal mijn antwoord hetzelfde zijn.

U hebt het dan nog over twee dossiers in beroep vergund door de deputatie en waar de Raad voor Vergunningsbetwistingen een deputatiebeslissing vernietigde, een aantal vragen gesteld, namelijk de Arop-site en Bel stad Geel. Normaal zou ik daar niet op antwoorden, want dat zijn dossiers die nog ten allen tijde bij ons kunnen komen. Ik ga dus proberen toch nog een antwoord te geven om niet altijd maar in de discussie te blijven.

Maar eerst en vooral, hoeveel omgevingsberoepen door de deputatie vergund werden en door de Raad voor Vergunningsbetwistingen vernietigd, die hebt u ook nog gesteld: in 2019, 2020, 2021 en tot op heden. We kunnen enkel cijfers aanleveren van het totaal aantal beroepen dat in een bepaald jaar bij de raad werd ingesteld en van het aantal uitspraken die in een bepaald jaar werden ontvangen. Dit zowel tegen vergunnings- als weigeringsbeslissingen van de deputatie. Ik zal u vertellen, de gemiddelde doorlooptijd bedraagt momenteel ongeveer vijftien maanden. Deze lange behandelingstermijn heeft tot gevolg dat de arresten van de Raad voor Vergunningsbetwistingen gespreid over verschillende kalenderjaren ontvangen worden. Het is dus niet omdat een procedure bij de raad wordt ingeleid in 2019 dat er dan ook al een eindarrest wordt ontvangen. Ik wil u toch zeggen, mevrouw Van Dienderen, dat wij hier binnen alle wettelijke termijnen onze vergunningen afleveren en dat de raad daar met gemak vijftien maanden over doet om dan een beslissing te nemen. Zij nemen hun tijd, onze mensen worden geacht om het hier op een fantastisch snelle manier te doen en op een correcte manier en ze doen dat ook fantastisch goed, dat kan ik toch maar zeggen. Dus de gemiddelde doorlooptijd is vijftien maanden, nog steeds. Het aantal beroepen ingesteld bij de RvVb ontvangen in dat jaar, in 2019, ik zal u de cijfers nog bezorgen, dat is gemakkelijker. In dat jaar zijn er 191 ingeleid en het aantal uitspraken in dat jaar ontvangen is 218, het aantal vernietigingen 89. In 2020 was het 157 ingestelde beroepen, uitspraken ontvangen 229 en 77 vernietigingen. En dan in 2021 zijn het er 200, 243 en 101. Voor 2022 uiteraard hebben wij daar nog geen cijfers over, ik zal u dat bezorgen.

Voor de Arop-site in Borgerhout verwierp de raad de beslissing van de deputatie over het omgevingsberoep, dat klopt. In dit dossier, want u vraagt welke lessen trekt u daar nu uit, in dit dossier heeft de deputatie zich aangesloten bij het voorwaardelijk gunstig advies van de POVC. Alle adviesinstanties, mevrouw Van Dienderen, verleenden trouwens een gunstig of een voorwaardelijk gunstig advies. Ook het college van burgemeester en Schepenen verleende in eerste aanleg een voorwaardelijke vergunning na een voorwaardelijk gunstig advies van de gemeentelijke omgevingsambtenaar. Iedereen heeft daar gezegd, dat kan daar dat is daar op zijn

plaats. Nu moet u mij eens vertellen waarom wij dan op dat moment een andere houding zouden aannemen. Deze procedure leest tot een eerlijk product natuurlijk, ondanks een consensus tussen adviesinstanties, deskundige en vergunningverlenende overheid kan rekenen op een maatschappelijk draagvlak dat daar komt. Dus ja welke lessen leren wij daarvan? Dat we de adviesinstanties nog altijd volgen.

In Geel Bel, welke maatschappelijke beoordeling maakte de deputatie daar? Ook hier ligt het dossier bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en er is een vernietigingsberoep ingesteld, dus dat is nog lopende, ik kan daar niet al te veel over zeggen. Ik kan u alleen zeggen dat de volledige ontwikkeling zich situeert binnen de bestemmingszone van het woongebied en dat al veel langer dan dat het beleidsplan dat nu geldt, die aanvraag was ingediend. De projectsite die volledig is gelegen in woongebied, wij hebben toen moeten oordelen dat een beleidsplan niet mag gebruikt worden om direct realiseerbare bestemmingen te bevriezen. Dat is strijdig met het Gewestplan Bestemmingsvoorschriften en is dus onwettig. Dat is het enige dat ik daar over kan zeggen, maar ik wou u toch antwoorden geven.

Maar in het vervolg, mevrouw Van Dienderen, toch nog eens een vraag om rond die omgevingsvergunningen en zeker wat betreft specifieke dossiers, dat u mij niet altijd moet bevragen. Omdat ik daar niet altijd een antwoord op kan geven. Ik kan u wel algemeen zaken vertellen zoals daar juist ook gedaan. Maar in specifieke dossiers wordt dat een heel moeilijke. Dank u wel.

DE VOORZITTER.- Dank u wel. Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dank u wel, gedeputeerde voor de uitleg. Voor dat eerste luik over dat overzicht te kunnen krijgen van het aantal vergunde dossiers versus de adviezen voor die dossiers, u maakt het eigenlijk ook wel ingewikkeld. Want mijn vraag is eigenlijk redelijk eenvoudig. Geef mij gewoon dat overzicht, wat zijn uw beslissingen en wat zegt de POVC, wat zegt de POA erover. Al die andere adviezen van al die adviesinstanties die heb ik niet nodig, u zegt we moeten rekening houden met ik weet niet hoeveel, u hebt zelf een eigen administratie die al die adviezen integreert, dat zegt u ook u hebt ofwel de POVC ofwel de POA. Het gaat mij er gewoon over, wat doet de deputatie op basis van die adviezen.

En zo zijn er natuurlijk wel voorvallen ook, dat tweede voorbeeld van Geel Bel is zo'n voorbeeld, daar heeft uw POA, uw provinciaal omgevingsambtenaar, een negatief advies gegeven en toch hebt u de vergunning verleend. U zegt dan als argument, een beleidsplan kan eigenlijk een bestemming niet wijzigen. Toch zijn er ook al uitspraken van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, bijvoorbeeld in de gemeente Boechout dat dat wel kan. Op basis van een klimaatplan een tankstation niet vergunnen dat mag, dus op basis van een goedgekeurd structuurplan dat in de jaren '90 in Geel al opgemaakt is, dus al lang voor het beleidsplan dat jullie nu hebben opgemaakt. Dat dateert al van toen dat is al langer een wens van de stad Geel om dat niet te verkavelen. Dat vind ik toch wel een belangrijk gegeven dat u wel beleidsmatig in rekening kunt brengen.

Maar om nog eens terug te gaan op dat overzicht van vergund versus adviezen, ik heb eigenlijk een soortgelijke vraag gesteld aan de stad Antwerpen om daar ook eens te vragen, hoe verlenen jullie adviezen en hoeveel gaan er tegen de adviezen van de GOA dan in, van de gemeentelijke omgevingsambtenaar, die geven mij dat met één druk op de knop. Dus sommige besturen slagen er dan blijkbaar wel in om dat overzicht te geven en dat betreurt mij ieder jaar opnieuw dat wij dat precies op dit niveau altijd zo ingewikkeld maken en het dan niet kan. Dus ik ben daarover toch nog een beetje teleurgesteld.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Verhaert heeft het woord.

Mevrouw VERHAERT.- Ja ik vind eigenlijk dat collega Van Dienderen wel een punt heeft en ik denk niet dat we moeten gaan tot in het fijnste detail dat snap ik ook, dat gaat niet. Maar ik herinner mij nog heel goed toen het omgevingsloket werd klaargestoomd dat we daar best wel

wat *troubles* mee hadden om onze werking daarin te krijgen. En ik herinner mij ook heel goed dat er toen heel knappe koppen waren, zowel intern in de eigen administratie, maar ook bijvoorbeeld bij Cipal, die daar wel hun ideeën rond hadden en die daar het een en ander aan ontwikkelingen rond hadden voorgesteld. Dus het lijkt mij niet geheel ondenkbeeldig dat je bijvoorbeeld met categorieën zou kunnen werken, waar je minstens kan aanvinken, hier is gevolgd zoals het er lag of hier is een wijziging. En dan kan je eventueel verder doorlezen om te kijken wat dan in dat geval de wijziging is. Dat zou minstens mogelijk moeten maken dat de scope van waaruit je verder moet filteren wanneer er een vraag gesteld wordt wat kleiner wordt. Dus ik zou dat zomaar niet overboord gooien, ik denk dat daar het een en ander wel mogelijk moet zijn.

DE VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Ja, zonder in detail te treden over dat dossier inderdaad in de stad, u zegt, wij volgen alle adviezen. Maar verwacht u anders van ons dat wij de adviezen niet zouden volgen was uw antwoord. Maar de Raad voor Vergunningsbetwistingen gaat daar dan wel inhoudelijk op in en geeft andere argumenten en de provincie maakt ook haar beleidsplan ruimte waarvan u kan zeggen, we gebruiken dat als kapstok om ook naast adviezen toch even de beoordeling te maken van, dat zijn de adviezen van alle instanties. Maar wij hebben ook onze eigen ideeën. Kunnen we die daarnaast leggen? Moeten we automatisch die adviezen volgen? Dat is eigenlijk een beetje mijn punt, of moeten we niet ook aansluiten bij ons eigen beleidsplan ruimte en zeggen: we hebben daar ook een aantal belangrijke pijlers die we willen volgen.

DE VOORZITTER.- Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ja eerst en vooral of we dat nu kunnen automatiseren of niet. Wat ik heb willen zeggen is, dat het al of niet volgen van adviezen en beslissingen nemen in een deputatie op zich niet relevant is. Want ik kan u een lijst bezorgen, zoveel dossiers zijn er ingediend, zoveel dossiers hebben wij vergund, in zoveel dossiers hebben wij de POVC of de POA niet gevolgd, maar waar bent u daar dan mee? Want dan gaat u mij hier komen zeggen, kijk eens, in zoveel keer heeft u ze niet gevolgd.

Maar dan brengt u één ding in gevaar en dat is natuurlijk, gaan we dan nog een hoorzitting houden? Want in die hoorzitting worden nog heel relevante zaken bijgebracht en het is soms daar dat onze provinciale omgevingsambtenaar zegt: met die informatie die we nu krijgen, wijzigen wij onze inzichten en moet ik inderdaad de deputatie ook aanraden om toch een andere houding aan te nemen, maar ik kan dat verslag niet meer veranderen natuurlijk. Dus er wordt genotuleerd tijdens de hoorzitting en dan zal de deputatie een andere houding aannemen en dat kan evengoed zijn dat wij niet vergunnen. Dat kan zijn dat we wel vergunnen.

Dus wat ik maar wil zeggen mevrouw Van Dienderen, als u hier nu ziet ook in dat verslag van de Raad voor Vergunningsbetwistingen: zoveel beroepen ingesteld, zoveel uitspraken ontvangen, zoveel vernietigd, wat zegt dat nu in feite? Dus u gaat daar niet verder mee komen, dan dat u nog eens: ja nee nul, maar gaat dat u iets geven of inzicht geven over de werkwijze hoe wij omgaan met vergunningen? Ik denk het niet.

Wat mijnheer Vandendriessche zegt, we hebben hier de adviezen gevolgd, omdat ze redelijk eenduidig waren in het verhaal van het dossier in Borgerhout. Als er een draagvlak is op gemeentelijk vlak, als er een draagvlak is in alle adviesinstanties, dan volgen wij. Kunnen wij andere inzichten hebben na een hoorzitting? Ja dat kan. Maar dus dossiers gaan quoten op zoveel vergund, zoveel onvergund en zoveel beslissingen door de deputatie: ik weet niet of het relevante informatie is. En ik heb ook tijdens de commissie gezegd, ik wil dat onze mensen hun tijd kunnen besteden aan hun vergunningstraject en aan het afleveren van de vergunningen binnen de tijd. En natuurlijk kan je nog op alle mogelijke vlakken jaaroverzichten gaan maken en dergelijke meer. Vorig jaar hebben we dat niet kunnen doen op het gebied van de omgevingsvergunningen, omdat er mensen uitgevallen waren in die dienst en omdat we echt hebben moeten inzetten op het afleveren van die dossiers. Misschien gaan we dat nog kunnen

doen voor de komende jaren opnieuw. Maar momenteel zitten ze echt hard te werken om die dossiers binnen een goed tijdsbestek af te leveren en dat is de essentie van hun werk en niet het afleveren van verschillende tabellen.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Ja nog een korte reactie, toch twee elementen.

Eén: adviezen doen ertoe. Ik denk dat u ook met die boodschap naar de parlementaire onderzoekscommissie getrokken was. U hebt daar ook gezegd voor de omgevingsvergunningen klasse 1, dus niet de beroepen, we volgen dan in 95 of 96 procent van de gevallen de adviezen. Dus daar ging natuurlijk heel die onderzoekscommissie over: in hoeverre wordt rekening gehouden met wetenschappelijke kennis en wordt dat ook gevolgd in het kader van de vergunningverlening. Dus dan wil ik maar zeggen, dat doet ertoe en ook dat getal doet ertoe. Dus mijn vraag over, laat eens zien hoe dat evolueert over de jaren doet ertoe, lijkt mij. Omdat je daarmee aangeeft dat je luistert naar adviezen.

Een tweede punt dat is over de omgevingsberoepen dan. Ik weet niet of de deputatie dat beseft maar bij heel wat gemeenten in onze provincie heerst het idee, als gemeentebestuur, als college gaan we die vergunning toch maar niet tegenhouden. Want in beroep zal ze toch vergund worden door de deputatie. Dus de deputatie heeft de naam als zijnde zeer coulant te vergunnen in het kader van omgevingsberoepen. Ik geef maar een perceptie van wat er leeft en ik denk dat het voorbeeld dat ik aangehaald heb van de stad Geel daar een goed voorbeeld van is. Want de gemeente wou niet vergunnen en in beroep vergunt u het wel. En nu zullen we zien wat de uitspraak is van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, of die wel kunnen rekening houden met beleidsdocumenten en beleidsargumenten die u dan niet hebt gehonoreerd. Maar ik stel wel vast in dat dossier van Geel dat daar uw eigen administratie, de POA, een negatief advies had gegeven. Dus adviezen doen er wel toe en als we dat vragen dan vind ik dat daar een antwoord op moet kunnen komen.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mevrouw Van Dienderen, het is telkens zo als ik u een vinger geef pakt u een hele arm. Dus ik heb goodwill getoond om hier op twee dossiers te antwoorden, waar ik niet zou moeten op antwoorden en u misbruikt dit weer. Ik vind dit echt grof. Maar goed, het is de laatste keer dat ik nog op individuele dossiers hier in de provincieraad ga antwoorden echt waar. Ik moet dit niet doen, want ik breng ons zelf in een moeilijke positie. Maar ik dacht ik ga in op mevrouw Van Dienderen. Maar ja, zoals steeds voel ik mij weer bekocht door uw toch wel onbetrouwbare tussenkomst.

DE VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Ik was eerst. Ik voelde mij toch een beetje aangesproken als hier nu verklaard wordt dat wij de naam hebben bij gemeentebesturen dat ze toch maar vergunnen, want anders zou het in beroep toch vergund worden.

Ten eerste voel ik mij dan aangesproken, maar ten tweede denk ik dat dat een blaam is voor al onze gemeentebesturen in heel onze provincie. En als u daar voorbeelden van hebt, dan wil ik dat u die noemt bij naam en toenaam. U heeft een voorbeeld: dat is geen reputatie, tal van gemeenten dat is geen reputatie. Ten tweede en ik ben het fundamenteel oneens met u als u wil pleiten voor een binaire benadering van besluitvorming, dat is onmenselijk.

DE VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Die dossiers kunnen niet binair. Dat is te complex om binair te behandelen. Ik wil daar even op aan pikken. Besturen hebben zelf ook een visie en weten dat als er een beroep is dat daar ook nog inderdaad een beroepsinstantie een rol speelt. Dat is het punt gewoon. Maar ik wou gewoon even aansluiten op wat mevrouw Van Dienderen zegt en uw reactie mijnheer Lemmens, dat was toch gewoon de vraagstelling die nog eens herhaald werd nu vandaag, er is toch niet extra nog gezegd, misbruik gemaakt van die vraagstelling? Op welke

manier dan? Dat moet u maar eens uitleggen. Ja, voorbeelden, maar we beperken ons tot dit voorbeeld? In overleg met u kon dit nu ter sprake komen.

De heer DE HAES, gedeputeerde - Voorbeelden van gemeentes die dit haar verteld hebben.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Haar verteld hebben? We gaan het hier niet in de raad brengen dan ook, dat is toch duidelijk dat we dat niet kunnen doen dat zegt uw collega nu, mijnheer De Haes dat we geen concrete voorbeelden hier geven. We hebben er nu een behandeld, heel voorzichtig. Oké, dan zullen we dat misschien achter de schermen eens bespreken, maar dan wil ik wel nu weten wat het misbruik zou zijn dat mevrouw Van Dienderen nu gemaakt heeft van haar vraagstelling.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Omdat zij nu weer verdergaat in de essentie van dat dossier en dat is niet de bedoeling. Ik kan hier ook niet verder op antwoorden, want anders kom ik in de problemen als dat dossier terug bij mij komt, na de Raad voor Vergunningsbetwistingen, dat wil ik dus zeggen.

DE VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Oké, dan weten we het toch en zij heeft gewoon haar vraag herhaald meer niet. Ze is niet op allerlei details ingegaan, dat wil ik ook wel zeggen. Maar u maakt ook insinuaties die er niet zijn, mijnheer Lemmens.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Het roepen dat jullie hier heel de tijd zitten te doen. Dat is constant insinuaties maken, voilà.

DE VOORZITTER.- Bij deze sluiten we dit debat en dan gaan we verder met de tussenkomsten voor onderwijs en educatie, mevrouw Stevens aan u het woord.

Tussenkomst van mevrouw Lili Stevens over de uitrol van de digisprong in het provinciaal onderwijs.

Mevrouw STEVENS.- Goedemiddag voorzitter, griffier, gedeputeerden, collega's. Ik neem hier eigenlijk het woord in plaats van Nicole Boonen die deze tekst voorbereid had, maar die wegens een overlijden in de familie deze budgetbesprekingen niet kan volgen en vandaar dat ik de tekst voor haar hier aan jullie breng.

De uitrol van de digisprong in het provinciaal onderwijs. Als antwoord op de coronacrisis die een heel grote invloed had en heeft op de manier van onderwijzen is de digisprong ontstaan. De digisprong werd uitgerold met een éénmalige financiële impuls vanuit Vlaanderen. En diverse onderzoeken en internationale vergelijkingen die tonen, spijtig genoeg aan dat het Vlaams onderwijs achteroploopt op het vlak van digitalisering ten opzichte van andere landen, dus die sprong is welkom. En die achterstand die blijkt uit een grootschalig internationaal onderzoek naar vaardigheden die essentieel zijn om op een volwaardige manier deel te kunnen nemen aan onze samenleving, op het vlak van geletterdheid, gecijferdheid en de capaciteit om met moderne technologie om te gaan. Daaruit blijkt dus dat zowat één volwassene op vijf een laag probleemoplossend vermogen heeft in een technologierijke omgeving.

En in 2018 al bleek het via een ICT-monitor dat een groot deel van de ICT-infrastructuur in onze scholen verouderd was en is. En dat het effectieve gebruik van technologie en digitale leermiddelen eerder laag is in ons onderwijs. De coronacrisis waarbij digitale leermiddelen en afstandsonderwijs een belangrijke plaats innam, haalt die achterstand extra aan. Die zet die achterstand nog meer in de verf. En er kwamen ook zeer grote verschillen aan het licht tussen scholen onderling. Scholen die al ver stonden op het vlak van ICT-integratie die hadden een heel grote voorsprong bij de coronacrisis en een groot voordeel. Zij waren in staat om snel over te schakelen op afstandsonderwijs. Het is dan ook heel belangrijk dat we in ons provinciaal

onderwijs hierbij blijven stilstaan. Wij bieden en dat is ook heel knap en sterk, als provinciaal bestuur, kwalitatief hoogstaand technisch- en beroepsonderwijs aan, met opleidingen die nauw aansluiten op de arbeidsmarkt. In een hoogtechnologische samenleving zijn digitale kennis en vaardigheden daarbij onontbeerlijk.

Het is daarom belangrijk dat we na die eenmalige impuls blijven investeren in de digisprong. Vandaar stelt Nicole een paar vragen: wat was in 2022 en is in de komende jaren het budget dat voorzien is om verder te investeren in die digisprong in het provinciaal onderwijs en hoe gaan we die middelen inzetten? Werd er in het hele provinciaal onderwijs gekozen voor dezelfde toestellen, of is er specifiek per locatie gewerkt? En heel belangrijk, hoe werden de leerkrachten betrokken bij de digisprong en wordt er ook verder geïnvesteerd in de opleiding van die leerkrachten? Welke kosten, en dat is ook heel belangrijk, moeten de leerlingen zelf dragen, of hoe zorgen wij als provincie ervoor dat ook leerlingen waarvan de ouders niet de financiële middelen hebben om alle kosten te dragen, toch over het nodige materiaal kunnen beschikken? De woorden en de vragen van Nicole Boonen.

DE VOORZITTER.- Dank u wel. Mijnheer De Winter heeft het woord.

Tussenkost van de heer De Winter over het tekort aan leerkrachten in het provinciaal onderwijs.

De heer DE WINTER.- Dank u wel voorzitter. Het budget onder controle houden, de schoolfactuur zo laag mogelijk houden, het verhogen van de gekwalificeerde uitstroom, dit is slechts een kleine opsomming van de vele uitdagingen voor het provinciaal onderwijs. Het is zoals gedeputeerde Lemmens zei in de verenigde raadscommissie, investeren in onderwijs is investeren in de toekomst. Inzetten op personeelsuitbreiding buiten de reguliere omkadering en zij-instromers uit de privésector aantrekken om voor de klas te staan, is een goede zaak. Ik heb hierover de volgende vragen: klopt het dat de modeacademie van de AP Hogeschool nu geleid wordt door iemand die slechts notie heeft van het Nederlands en communiceert met leerlingen en mededocenten in een andere taal dan het Nederlands? Als dit zo is, moet de provincie dan niet de ambitie hebben om de taalwetgeving te respecteren, maar vooral kennis van het Nederlands bij onze leerlingen en cursisten te versterken en daarmee ook het voorbeeld te geven? Indien dit niet zo is dan hoor ik het graag.

Het provinciaal onderwijs Antwerpen zet zeer sterk in op ondersteuning en begeleiding van leerkrachten en startende leerkrachten. Het biedt ook een bijkomend extralegaal voordeel aan het onderwijzend personeel door een hospitalisatieverzekering aan te bieden. Welke verdere acties worden er nog ondernomen? Kan iemand die vanuit het privé overstapt naar het provinciaal onderwijs anciënniteit meenemen? Voor leerkrachten die onze organisatie verlaten worden exitgesprekken gevoerd om de redenen van het vertrek te achterhalen, welk zijn de bevindingen en welke lessen worden hieruit getrokken? Bedankt.

DE VOORZITTER.- Dank u wel. Mevrouw Van Dienderen heeft het woord voor twee tussenkomsten.

Tussenkost van mevrouw Ilse Van Dienderen over agro-ecologie in het provinciaal technisch onderwijs en in de rest van de provinciale organisatie.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Goedemiddag collega's. Inderdaad de eerste tussenkomst gaat over agro-ecologie. Ik had dat onderwerp al eens aangekaart begin van dit jaar in maart om eens te peilen hoe PITO Stabroek en PTS Boom dat principe in hun lespakket en zo kunnen opnemen, maar nog een ambitie hoger, hoe eigenlijk heel de campus van PITO Stabroek een toonvoorbeeld zou kunnen zijn van een agro-ecologisch systeem: 34 hectaren helemaal omvormen naar een bedrijf, eigenlijk een landbouwbedrijf van de toekomst. Maar ik heb begrepen en corrigeer mij zeker als ik het fout begrepen heb dat u het toch niet zo raadzaam

vond om te doen, omdat je dan een bepaalde richting ingaat en dat je eigenlijk als landbouwonderwijs nog altijd het volledige gamma zou moeten aanbieden en dat u dat toen niet zo raadzaam vond om dat te doen.

Dus ik probeer het bij deze nogmaals, u kent mij, ik ben vasthoudend op sommige punten. Dus ook hier probeer ik het te kaderen in een nieuwe context en een nieuwe context is het stikstofdebat bijvoorbeeld. Dit toont aan dat onze veestapel in Vlaanderen te groot is, dus inzetten op kleinschaligere landbouwbedrijven die ook met gesloten kringlopen werken, dat is eigenlijk een weg vooruit in het kader van de landbouwcrisis. Maar ook de biodiversiteitscrisis zorgen dat je agro-biodiversiteit hebt, dus dat je ook landbouwers laat meedraaien in een biodiversiteitsverhaal is ook een goede. En dan de klimaatcrisis, de bodem is heel belangrijk ook voor de landbouw maar ook voor het vasthouden van koolstof. Dus mijns inziens zit daar toch heel veel toekomstmuziek in dat idee van agro-ecologie. En ik zie ook dat de provincie participeert in een aantal netwerken, ook extern. Ik zag bijvoorbeeld dat de Hooibekhoeve ook aangesloten is bij een netwerk van het ILVO om rond agro-ecologie de nodige kennis op te doen en uit te wisselen.

Dus ik ben er eigenlijk van overtuigd dat hier in huis, in de provinciale diensten, heel wat kennis is over agro-ecologie. En dat is een beetje mijn insteek van mijn betoog hier. Breng dat over de verschillende entiteiten van de provinciale diensten samen en misschien is het zinvol om een soort lerend netwerk intern op te starten met hierin mensen vanuit de dienst landbouw en ook vanuit de dienst natuur en milieu. Maar dan ook het onderwijs daarbij te betrekken zodanig dat dat ook direct kan doorstromen naar die curricula van PTS Boom en PITO Stabroek.

Dus de eerste vraag is, is het misschien een idee om zo'n lerend netwerk op te starten, of misschien, weet ik dat niet, bestaat het al. En dan vroeg ik mij ook af, u vond het niet zo'n goed plan wat ik zei over die site van PITO Stabroek. Misschien kan de provincie zich laten begeleiden om toch stappen in die richting te zetten en is dat misschien wel een idee om een soort haalbaarheidsonderzoek daarrond op te starten. En dan vroeg ik mij heel concreet ook af, op die campussen van PTS Boom en PITO Stabroek, wordt dan die agro-biodiversiteit in de praktijk toegepast? Bijvoorbeeld met voedselbomen, houtkanten, voedselbosjes of koolstofbehoud in de bodem, dat is misschien interessant en dat was ook een vraag.

Ik doe ineens verder met de volgende voorzitter?

DE VOORZITTER.- Ja Graag.

Tussenkost van mevrouw Ilse Van Dienderen over lerarentekort en hoofddoekenverbod, stageplaatsen en hoofddoekenverbod.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dat gaat dan over het lerarentekort en het hoofddoekenverbod en stageplaatsen en het hoofddoekenverbod.

Ik had al eens via een schriftelijke vraag opgevraagd hoe het nu zit met het lerarentekort bij het provinciaal onderwijs en ik kan u alle details besparen, maar in totaal kwam het neer op een 22 vacante betrekkingen op dat moment. Dat ging over leerkrachten Frans, maar ook godsdienst, agrarische technieken zie ik hier, landbouwtechniek, Engels, Nederlands, eigenlijk van alles wat.

En dan vroeg ik mij dus ook af, is daar onderzoek naar gebeurd waarom die vacatures niet ingevuld geraken? En dan vroeg ik mij dus ook *in concreto* af, heeft dat te maken met het feit dat mensen met een educatief diploma maar met een hoofddoek dat die niet bij het provinciaal onderwijs terechtkomen? Is dat toch een drempel waardoor die vacatures op dit moment niet ingevuld geraken? En het tweede luik van mijn vraag is ook, dat kwam een paar weken geleden ook aan bod, dat stagiaires die op dit moment een opleiding volgen tot leerkracht dat die moeilijk aan een stageplaats geraken als ze een hoofddoek hebben en ik vroeg mij gewoon af wat de regeling is in het provinciaal onderwijs. Kunnen stageplaatsen worden aangeboden in het

provinciaal onderwijs voor vrouwen in opleiding of meisjes in opleiding met een hoofddoek en of u daarover al klachten hebt ontvangen? Dat is mijn tweede vraag, dank u wel.

DE VOORZITTER.- Goed dank u wel. Mijnheer Van Ransbeeck heeft het woord.

Tussenkomst van de heer Brend Van Ransbeeck over uitleendienst ten voordele van het sociale weefsel.

De heer VAN RANSBEECK.- Goede namiddag iedereen, collega's, voorzitter, ondervoorzitter, griffier, goede namiddag. We vergeten bijna hoe evident het geworden is dat wij hier allen samenzitten zonder coronabeperkingen, zonder mondkap. Het is ondertussen al twee jaar en een half geleden dat corona uitgebroken is. Maar de impact van die coronamaatregelen die liggen schijnbaar al ver achter ons, want als we willen kunnen we straks nog een drankje gaan nuttigen op café of hier in het provinciehuis. We kunnen naar feesten gaan, recepties, concerten, enzovoort. En we beseffen het niet altijd maar de kans is groot dat die ontmoetingsmomenten, of een van die ontmoetingsmomenten waar wij naartoe trekken, 's avonds bijvoorbeeld, door een collectief van vrijwilligers wordt georganiseerd, door verenigingen. De rol van die verenigingen in het sociale weefsel, in het lokale weefsel, is niet te onderschatten. Want de helft van de Vlamingen, volgens Statistiek Vlaanderen, is actief lid van minstens één vereniging. Ik denk dat velen van ons in de zaal hier ook lid zijn van een vereniging of alleszins hun politieke carrière, of daarvoor, begonnen zijn met lid te zijn van het lokale en culturele weefsel. Het zijn die verenigingen, die zorgen voor een levendige lokale cultuur, die zorgen voor ontspanning, ontmoeting, educatie, integratie, socialisatie de functies zijn oneindig en ze zorgen voor een enorme verrijking van de lokale cultuur. Helaas, en dat zijn natuurlijk niet enkel de verenigingen, is er meer dan ooit een financiële druk ook bij inwoners, ook bij het provinciale bestuur, dat moet ik u niet uitleggen, bij bedrijven enzovoort die staan onder zeer zware druk en dat zorgt voor onzekerheid en zenuwachtigheid.

Wij als provinciebestuur kunnen een grote ondersteunende rol spelen wat betreft die verenigingen. Dit via de uitleendienst van de provincie die jullie allemaal ongetwijfeld kennen als onderdeel van het Provinciaal Vormingscentrum in Malle. Ik stel deze vraag omdat in een eerdere schriftelijke vraag van mijn collega Ilse bleek, wanneer we peilden naar de populariteit van de uitleendienst dat de meeste verenigingen die beroep doen op de uitleendienst vooral in de nauwe regio van Malle gelegen zijn, dus vooral in Malle, Zoersel, Rijkevorsel, Lille, Turnhout, Brecht enzovoort. Die zijn allemaal gelegen in de Kempen. Daar wordt gretig gebruik gemaakt van die provinciale uitleendienst, waar vooral audiovisueel materieel nota bene ter beschikking wordt gesteld. Maar de regio Mechelen Lier, Zuidrand, het noorden van Antwerpen die zijn nagenoeg onder- of niet vertegenwoordigd in die cijfers.

Dus ik heb een aantal vragen voor u, gedeputeerde Lemmens, in welke mate en hoe maakt de provinciale uitleendienst en het vormingscentrum zichzelf bekend in de provincie? Want zoals gezegd, in de lokale regio van Malle, daar weten de verenigingen hun weg te vinden, maar in andere delen van de provincie is dat niet het geval. Hoeveel uitleningen van materialen zijn er gebeurd sinds januari 2021, want we zitten nu met een opleving, ziet u ook een trend tussen nu en voor corona, hoe liggen die verhoudingen op dit moment? Is er ook een verandering in het uitgeleend materiaal zelf, de aard daarvan? Want we hebben een aanbod van audiovisueel materiaal, is daar een verschuiving in tendens gekomen?

En als ik het goed begrepen heb, waren er vroeger ook van die *drop-off* zones, bepaalde gebouwen binnen de provincie of zones waar het materiaal kon ingeleverd worden buiten het Provinciaal Vormingscentrum van Malle zelf. Deze zouden zijn afgeschaft, waar lagen deze? Dus over welke gebouwen ging dat hier en wat was de reden van deze beslissing? Is het logistiek haalbaar om dat opnieuw terug in te voeren de komende periode? En tot slot, in welke mate wordt de vraag van verenigingen in acht genomen bij het aanbod van het materiaal dat wij aanbieden? In welke mate is dat dynamisch, is dat aanpasbaar en hebben jullie zicht op de vraag en de noden van de verenigingen die gebruik maken van dat materiaal? En zijn er ook

mogelijkheden dus heel concreet om dat uit te breiden naar herbruikbare bekertjes voor kleine en middelgrote evenementen, dj-materiaal, educatief- en spelmaterialen voor scholen. Omdat ik uit ervaring weet dat dat zeer hard in trek is bij zulke verenigingen. Bedankt alvast voor uw antwoord.

DE VOORZITTER.- Dank u wel. Mevrouw Bakelants heeft het woord.

Tussenkomen van mevrouw Ann Bakelants over de renovatiewerken in het Provinciaal Vormingscentrum Malle.

Mevrouw BAKELANTS.- Geachte voorzitter, beste collega's, in het Provinciaal Vormingscentrum Malle kan men terecht voor diverse vormingsinitiatieven. Het centrum biedt een uitgebreide educatieve werking zowel voor scholen als particulieren. Er worden ook vele kampen georganiseerd waar jongeren in de schoolvakanties kunnen verblijven.

Het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Vormingscentrum Malle zou voor de realisatie van de doelstellingen een dotatie van 2.318.000 EUR voor 2023 ontvangen. Grotendeels gaat dit naar personeelskosten. Het Team Architectuur van het departement Logistiek heeft in het voorjaar een bestek opgemaakt voor een ontwerp-opdracht voor het masterplan fase 1, dat gaat over het onthaal en de polyvalente ruimtes. Deze werken omvatten het verbouwen en het vernieuwen van deze ruimtes op de verdieping van de site, bestek polyvalente ruimtes, voor het organiseren van evenementen. Verder zijn in het project tevens het hergebruik van regenwater voor het sanitair en een overdekte fietsstalling voorzien, met mogelijkheid om elektrische fietsen op te laden.

Het doel is een BEN-gebouw, een bijna energieneutraal gebouw, te realiseren dat door het polyvalent gebruik van de zalen voor evenementen meteen ook al voldoet aan één van de doelen van het circulair bouwen. Dat is allemaal heel positief natuurlijk. De heer Mutert, de directeur van het Provinciaal Vormingscentrum, meldde in een raadscommissie enige tijd geleden dat met betrekking tot het masterplan nog een overleg zal plaatsvinden met gedeputeerde Lemmens, om een aantal keuzes te maken. Heeft dit gesprek ondertussen al plaatsgevonden en welke keuzes zijn gemaakt?

Graag informeer ik ook naar de concrete timing van de werken in het Provinciaal Vormingscentrum en de impact voor de gebruikers tijdens de renovatie van de infrastructuur. Ik hoop dat aangepaste maatregelen worden genomen om de impact tot een absoluut minimum te beperken. En is de start van de werken nog voorzien voor de schoolvakantie 2023 en hoelang zullen de werken duren? Bedankt.

DE VOORZITTER.- Goed dank u wel. Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Tussenkomen van mevrouw Fauzaya Talhaoui over leerkrachten tekort in het provinciaal onderwijs.

Mevrouw TALHAOUI.- Voorzitter, mevrouw de ondervoorzitter, griffier, beste collega's, het is daar net al gezegd, het aantal onrustwekkende berichten over het tekort aan leerkrachten in onze scholen over alle netten heen neemt enkel maar toe, hoewel de problematiek eigenlijk al veel langer gekend is dan dit jaar of vorig jaar. De aanzwellende krantenkoppen van de laatste maanden laten echter een verontwaardigde publieke opinie achter, die het beleidsmakers zwaar kwalijk neemt dat er zo met de toekomst van jonge leerlingen wordt gespeeld. Basisvakken als wiskunde, Frans, geschiedenis, Latijn, ICT, chemie *et cetera* zoeken man of vrouw of X om gedoseerd te worden. Pensionering, onaantrekkelijke arbeidsvoorwaarden, veranderende maatschappelijke context, verloning werken die tekorten de laatste jaren in de hand. De mutatie van privésector naar onderwijs verloopt nog niet structureel goed en de anciënniteitsregeling laat nog te wensen over.

Dus vragen wij u, wat is de stand van zaken in het provinciaal onderwijs? Gesprekken met directies en leerkrachten leren ons ook dat onze onderwijsinstellingen hier ook niet aan ontsnappen, blijkbaar. Over welke vakken gaat het dan? Hebben we zicht op mensen die uit de privé willen overstappen? Er worden heel veel technische en praktische vakken onderwezen aan onze instellingen, dus inbreng van deze laatste categorie lijkt mij ook onontbeerlijk. Zoals daarnet ook door collega Van Dienderen reeds vernoemd: er staat een interessante arbeidsreserve klaar om les te geven in deze ontbrekende disciplines, maar om levensbeschouwelijke redenen, wegens een uiterlijk symbool, mogen zij niet lesgeven en blijkbaar mogen ze ook niet hun stagetijd doorbrengen in een of andere school. Ze kunnen enkel maar Islam leerkracht worden met dat uiterlijk symbool. Divers talent gaat verloren op deze manier, terwijl het tekort kan gemilderd worden als ze worden ingezet. Uit gesprekken met leerkrachten in onze onderwijsinstellingen, merk ik dat er eigenlijk geen grote bezwaren zijn tegen collega's met een hoofddoek, om het kind bij de naam te noemen. Dus vroeg ik mij af waarom kunnen we geen proefproject lanceren in een van onze instellingen?

En ook een kleine getuigenis uit het persoonlijke leven, ik ben zelf naar Stella Maris Merksem geweest, daar waren de nonnetjes de Zusters van Vorselaar baas. Van de lagere school tot in het middelbaar heb ik les gekregen van vijf zusters, nog met een kapje en een pater die een heel groot kruis droeg op de borst. Ik wil gewoon zeggen, trouwens dit debat gaat ook over alle netten heen mijnheer Valkeniers, we hebben het nu hier over ons provinciaal onderwijs, maar alle netten hebben een lerarentekort. Ik wou alleen maar hier zeggen dat ik er eigenlijk geen problemen mee heb gehad, dat ik er niks aan over heb gehouden dat ik die kapjes eigenlijk nooit heb gezien. Maar dat ik wel de kennis hebt gesmuld, ook de kennis heel mijn leven heb meegedragen van die mensen die met een uiterlijk symbool mij die kennis hebben gegeven. De toekomst is ook heel divers, mijnheer de gedeputeerde, we zien in onze samenleving niet alleen mensen, jongeren, die later misschien onderwijzer of onderwijzeres willen worden, die niet alleen een hoofddoek dragen, maar tegenwoordig ook kruisjes en misschien dat mensen uit de Joodse gemeenschap ook wel geïnteresseerd zijn om later in een gewone instelling te komen lesgeven. Ik denk dat we er ons gewoon moeten overheen zetten dat die diverse samenleving ook zich moet kunnen uiten in al onze instellingen en waarom ook niet in ons onderwijs. Dank u.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Verhaert heeft het woord voor twee tussenkomsten.

Tussenkomst van mevrouw Inga Verhaert over er lopen in het Antwerpse nog een heel aantal potentiële OKAN leerlingen rond die nog niet terecht kunnen in een OKAN klas. Zal de provincie daar een bijkomende inspanning rond leveren? Zo ja, waar en wanneer?

Mevrouw VERHAERT.- De eerste is eentje die is ingegeven door wat ik hoorde in de commissie van 28 november. De directeur van het CLB die vertelde daar over de taken die op de plank liggen voor de CLB-werking en zei ook dat er, sinds kort, ondersteuning wordt gegeven aan de scholen die ook OKAN-klassen organiseren en dat is dus ook bij het provinciaal onderwijs sinds enige tijd. Ze zijn daar op een gegeven moment iets interessant namelijk, er lopen nog ongeveer 280 leerlingen rond in het Antwerpse dan vooral, dus ik neem aan de stad Antwerpen en haar onmiddellijke omgeving, die nog niet terecht kunnen in een OKAN-klas.

Dan vroeg ik mij af, is daar nu geen taak weggelegd voor de provincie, want men heeft dat nu opgenomen als ik goed geïnformeerd ben in Kapellen en in Mechelen en in Boom. Dat loopt goed en daar zitten Ethiopiërs en mensen uit Afghanistan die op de loop zijn gegaan, een stel Oekraïners, wat minder dan gedacht misschien, maar het maakt eigenlijk niet zo uit welke nationaliteiten bij elkaar zitten, maar ik hoor daar goede geluiden over. Dus dan vroeg ik mij af, is het dan ook niet tijd om ook in het Antwerpse iets te organiseren? En als we dat zouden doen, waar zouden we dat dan doen, is daar al over nagedacht? Dat was het.

Tussenkomst van mevrouw Inga Verhaert over het Suske en Wiske Kindermuseum vierde recent het 25-jarig jubileum. Graag een toelichting over verdere plannen met het museum.

DE VOORZITTER.- Goed dank u wel. De volgende mag u ook, ja dank u wel.

Mevrouw VERHAERT.- Over Suske en Wiske, we hebben gelezen wat we gelezen hebben en wij hebben daar een paar fundamentele bezorgdheden over. Ik denk één, de argumentatie dat het niet langer tot een bevoegdheid van de provincie behoort: ik vind dat een beetje flauw. Dat is zo lang als het breed is. We kunnen nog wel dingen bedenken waar stricto sensu niemand ons ooit de taak toe heeft gegeven om dingen te doen en die we toch naar heel goed vermogen en tevredenheid van eenieder opnemen. Ik vind dat de vraag eerder moet zijn, wie heeft er last van dat de provincie dat doet? Brussel heeft daar geen last van, in Brussel hebben ze op dit moment andere problemen aan hun hoofd. Ik denk dat ze daar moeten bezig zijn met crèches die sluiten, met veel te veel stikstof, met een openbaar vervoer dat niet performant is. Ik denk dat ze daar wel andere katten te geselen hebben. En in Kalmthout, daar liggen ze al helemaal niet wakker van dat de provincie dit doet. Want het publiek dat komt naar het Suske en Wiske Museum, dat zijn tienduizend leerlingen van over heel Vlaanderen en dan nog eens vijfduizend particuliere bezoekers in de weekends of in de vakantieperiode. Er komen soms ook mensen van net over de grens, van Zundert bijvoorbeeld, dus eigenlijk zegt het publiek dat dit een bovenlokale taak is. Maar vooral, iedereen is verschrikkelijk tevreden over wat daar gebeurt. Het orderboekje, zeg maar, zit vol. De scholen moeten soms wachten om daarbinnen te geraken. Dan denk ik, niemand heeft er last van. Dus die argumentatie dat het zou zijn omwille van de bevoegdheden, ik denk als we heel eerlijk zijn met elkaar dat dat eigenlijk niet een heel sterk argument is.

Ik begrijp wel dat u wenst te besparen, maar dan denk ik zeg dat gewoon. Verstop je niet achter iets anders. Want een besparing die kan je op tal van plaatsen doen. Ik zou dat niet hier gedaan hebben, maar ik snap het. Het is aan de rand van het land, de connectie is dan wellicht een beetje fragieler met het hoofdbestuur dan met iets wat in het centrum ligt. Alleszins op de viering van 25 jaar Suske-en-Wiske hebben we niemand van het bestuur gezien. Intussen weet in Kalmthout iedereen heel goed hoe dat komt. En op de commissie is daar ook met geen woord over gesproken, er is niet gezegd in de commissie: "beste vrienden we gaan er hier een eind aan breien", dat is niet gezegd.

En ik vind dat de onduidelijkheid in die communicatie eigenlijk heel treurig. Want als het gaat om een besparing dan zou ik verwachten dat we minstens mogen weten, hoe groot is die dan? Wat ga je doen met de medewerkers? Gaan die ergens anders gekazerneerd worden? Zoveel te beter voor de medewerkers zou ik zeggen, want het gaat mij in de eerste plaats om de medewerkers. In de tweede plaats gaat het om het publiek. Als je de medewerkers behoudt, in mijn redenering, bespaar je dan op werkingsgeld. Ja werkingsgeld, er zijn wel andere dingen waar geld aan wordt gegeven heel gemakkelijk en met een glimlach. Ik las ergens iets over vleermuizen in een spookhotel en omgeving. Dat kan verdienstelijk zijn, ik wil daar geen afbreuk aan doen, maar de verhouding is misschien een beetje wrang. Als je bespaart op werking en je gaat het desgevallend sluiten, dan beschik je nog over een villa Vandersteen op een lap grond in Heide Kalmthout. Ik snap het, dat zal dan wel wat opbrengen. Maar zeg dat dan gewoon.

En tot slot, en dat is meer een zaak van stijl, als je communiceert alstublieft wees daar helder over. Ik lees in de pers dat als er geen overnemer wordt gevonden, dan is het aan Vlaanderen, ik weet niet wat dat betekent: het is aan Vlaanderen. Betekent dat dan dat er een soort voorakkoord is dat Vlaanderen het dan toch zal overnemen? Of betekent dat dan dat Vlaanderen als een soort Pontius Pilatus of als een Salomon gaat zeggen: we delen het in twee of we doeken het op, weet ik veel. Ik begrijp dat niet, is het aan Vlaanderen. En het tijdstip dat moet me ook van het hart: was dat nu werkelijk nodig om die mensen hun 25-jarig jubileum te laten vieren zonder te weten wat er hen boven het hoofd hing? Was dat nu niet wat eleganter te regelen geweest, had dat nu niet een beetje op voorhand kunnen gezegd worden dat ze tenminste dat niet moesten meemaken?

En het allerlaatste wat ik er nog van zeg, ik denk als je zulke beslissingen maakt praat dat door face to face met de mensen. Dat is niet iets wat je via een perscommuniqué rap de wereld instuurt. Het is niet met de medewerkers op voorhand doorgepraat. Het is niet met de commissieleden besproken. Op de viering van het 25-jarige bestaan was er geen vuiltje aan de lucht en dat was niet geweten. Goed dat is mijn bekommernis, ik vind dat je daar niet in moet wegduiken. Ik heb de indruk dat dat de laatste tijd gangbaar is als het over cultuur gaat dat politici dan wat wegduiken. Of dat nu gaat over jonge garde kunstenaars of om Vlaams erfgoed, ik vind het kwalijk.

DE VOORZITTER.- Dank u wel. Gedeputeerde Lemmens, aan u het woord.

DE HEER LEMMENS, gedeputeerde.- Dank u wel, ik zal antwoorden dan op de vraag van mevrouw Boonen. U zal haar het antwoord meedelen, bedankt om dat over te nemen. Minister Weyts heeft inderdaad in coronatijden ervoor gezorgd dat er een financiële injectie voor het digitaliseren van het onderwijs is gekomen. Vanuit Vlaanderen verkreeg het APB provinciaal onderwijs Antwerpen een eenmalige subsidie van 551 EUR per leerling en 511 EUR per leerkracht. In totaal ontving het POA 3,1 miljoen EUR. Elke leraar ontving dit schooljaar reeds een laptop in bruikleen. In totaal werden hiervoor 861 toestellen aangekocht. Voor de leerlingen werd gekozen om deze uitrol in twee fases te laten verlopen.

Dit schooljaar ontvingen leerlingen van het eerste, tweede en derde jaar een laptop in bruikleen en volgend schooljaar zouden de leerlingen van het vierde, vijfde, zesde en zevende jaar een toestel in bruikleen krijgen. Zo werden er in 2022 al ongeveer 2.400 laptops voor leerlingen aangekocht voor de aankoopprijs van circa 1,7 miljoen EUR. De kost van de leerlingen van het eerste en tweede jaar zit mee vervat in de maximumfactuur. De maximumfactuur werd dus niet aangepast of verhoogd. De kost van leerlingen van het derde jaar bedraagt 5 EUR verbruiksvergoeding per onderwijsmaand, juli en augustus dus niet meegerekend en een eenmalige kost van 12 EUR in functie van de verzekering. Dat komt in totaal op 62 EUR per schooljaar wat verrekend wordt via de leerlingenfactuur. Ook wordt er per laptop 75 EUR waarborg gevraagd, al krijgen de leerlingen dit bedrag natuurlijk terug als ze op het einde van het schooljaar de laptop inleveren. U ziet het, we hebben natuurlijk zeer bewust de kost zo laag mogelijk gehouden, zodat elke leerling toegang heeft tot een laptop.

Recent werd een oefening gemaakt om te bekijken hoe de uitrol van de toestellen ook op lange termijn mogelijk kan worden gemaakt wat betreft de financiële haalbaarheid. POA deed immers dit jaar een eigen inbreng bovenop het bedrag vanuit Vlaanderen om alle leerlingen vanuit het eerste, tweede en derde jaar van een toestel te voorzien. Dat heeft twee redenen. De teldatum waarop men zich baseerde voor de toekenning van de digisprong middelen, dat was 1 februari 2020, viel voor ons immers bijzonder slecht gezien we de laatste twee schooljaren sterk gegroeid zijn wat betreft leerlingenaantallen. Dit hield in dat we voor 4.694 leerlingen middelen kregen. Terwijl we op afgelopen 1 september reeds met 5.197 leerlingen waren. Wat natuurlijk goed is maar de financiële kostprijs gaat dan naar boven, een verschil van 503 leerlingen dus. Ook was het toegekende bedrag per leerling ontoereikend om de aangekochte laptop te financieren. Al hebben we erop gelet om, samen met POV, de laptop zo goed mogelijk te verkrijgen.

Als we kijken naar de toekomst moeten we er rekening mee houden dat de financiële inbreng voor de digisprong vanuit Vlaanderen éénmalig was, dat moet ik toch wel duidelijk zeggen. Dit maakt dat POA in de toekomst er op een andere manier voor moet zorgen dat elke leerling een toestel ter beschikking heeft op school. We hebben daar ook recent het advies van de werkgroep gevolgd en beslist om de aankoop van de laptops voor de leerlingen van het derde tot en met het zevende jaar, via een derde partij te laten gebeuren. Op deze manier koopt de leerling dan zelf zijn toestel aan en wordt hij eigenaar van het toestel. Daartoe zal een aankoopdossier opgemaakt worden waarbij wij twee belangrijke aspecten naar voren schuiven, de kost van het toestel zo laag mogelijk houden en ervoor zorgen dat er voldoende betalingsmodaliteiten mogelijk zijn. Of voorzien worden voor de leerling, zo moet een afbetalingsregeling altijd mogelijk zijn. Daarnaast zullen we zelf de nodige toestellen aankopen voor leerlingen voor wie het niet mogelijk blijkt om een laptop aan te kopen.

Voor de leerlingen van het eerste en tweede jaar zal de huidige werkwijze wel gehanteerd blijven. POA koopt het toestel aan en de leerlingen krijgen het in bruikleen, al krijgen zij vanaf volgend jaar een Chromebook in plaats van een laptop in bruikleen. Gezien deze meer dan voldoende blijkt om de lesdoelstellingen te behalen. Deze oefening wordt momenteel nog verfijnd in overleg met onze directies en de ICT-coördinatoren. Ook het soort toestel zit mee in de scope van deze oefening. Daar waar voor leerkrachten geopteerd werd om dezelfde toestellen te voorzien, moet het voor leerlingen mogelijk zijn te differentiëren: niet elke school of opleiding heeft immers dezelfde noden.

Wat nog goed is om te weten is wat betreft de aankoop van schoolboeken, een andere grote kost voor de leerling, we ons onderscheiden van de meeste andere schoolbesturen. We kopen immers zelf alle boeken aan, zodat op 1 september geen enkele leerling zonder boeken in de klas zit. De verrekening hiervan gebeurt via de leerlingfactuur. Bij de meeste andere onderwijsaanbieders koopt de leerling voor de start van het schooljaar zelf zijn boeken aan via een derde partij, waardoor heel vaak leerlingen zonder boeken in de klas zitten. Niet betalen betekent dan immers geen boeken. We hebben er resoluut voor gekozen om dit te voorkomen. Als we daarnaast ook nog toestellen moeten voorzien voor elke leerling dan is dit budgettair helemaal onhoudbaar. Wel zullen we binnenkort een interne audit doen rond het efficiënt gebruik van schoolboeken. Het is immers de bedoeling om de factuur natuurlijk voor de schoolboeken te verlagen, gezien alle leerlingen nu ook toegang hebben tot een digitale cursus op de laptop en op de Chromebook.

Ik wil ook nog mee geven dat de directies en leerkrachten zeer betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van alle afspraken omtrent de digisprong. Om tot een totaalvisie op digitaal leren te komen werden directies en leerkrachten uit de scholen betrokken in een regiegroep en een klankbordgroep. Dit resulteerde begin 2022 in een visietekst rond digitaal leren met een vertaling in elf strategieën. Daarin wordt via strategie zeven en negen sterk ingezet op de professionalisering van leraren. In dit kader namen we de bevraging Digisnap af bij de leraren. Deze bevraging geeft een beknopt beeld van de beginsituatie nu, met name de huidige stand van zaken wat betreft de kennis van digitale tools en de algemene digitale geletterdheid bij leraren.

Het is de bedoeling om dat jaarlijks te herhalen en op die manier de koppeling te behouden met DigiComp EU, dit is het Europees model dat richting geeft aan de digitale competenties die leerkrachten zouden moeten bereiken. Met CVO Vitant bekijken we daarnaast welke nascholing op maat kan aangeboden worden aan de leraren. Ook de pedagogische stijl van POA zet via inspiratiedagen in op de ondersteuning van digitaal leren. Ik denk dat ik op die manier de vragen van mevrouw Boonen uitgebreid heb beantwoord. Ik ga maar door als er geen tussenkomsten zijn? Ja?

DE VOORZITTER.- Mevrouw Verhaert heeft het woord.

Mevrouw VERHAERT.- Dank u wel voor het antwoord. Ik vind het onwaarschijnlijk goed wat de mensen van POA daar aan het doen zijn, dat is echt belangrijk. Mag ik vragen, is het denkbaar dat er een soort disseminatie komt of een lerend netwerk of zo, waarbij hun expertise kan gedeeld worden met andere onderwijsnetten of gemeentebesturen die kampen met dezelfde vragen, maar daar nog niet die ervaring in hebben? Ik weet bijvoorbeeld het gemeentebestuur van Kalmthout zal daar werkelijk zijn profijt mee kunnen doen, door van die expertise mee gebruik te kunnen maken, kan dat?

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ik wil dat zeker bekijken. De expertise is in elk geval gedeeld binnen het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen. De verschillende scholen in de andere provincies. We hebben daarin samengewerkt en ik wil zeker aan onze mensen die bezig zijn met de digisprong vragen of het mogelijk is om hun visie daarop te kunnen delen met anderen. Ik wil het zeker aan hen vragen, dank u wel.

DE VOORZITTER.- Dan kunnen we doorgaan met de antwoorden op de volgende vragen.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mijnheer De Winter, ik zal beginnen met uw vraag over de Hogeschool. Ik zal mij er natuurlijk van af kunnen maken met te zeggen, daar hebben wij als provincie weinig mee te maken nog. Maar aangezien ik toch ook in de AP Hogeschool aanwezig ben, wil ik daar wel een antwoord op geven. Ik ga ervan uit dat u het over Brandon Wen hebt, de nieuwe artistiek coördinator van de Modeacademie. Brandon Wen is een Amerikaans staatsburger die drie jaar geleden afstudeerde bij de AP Hogeschool en die intussen ook Nederlands spreekt. Met zijn aanstelling koos de selectiecommissie voor, en ik citeer, “een internationaal interdisciplinair en innovatief profiel, samen met zijn team van lesgevers en met de collega's van de academie zal Wen de mode-opleiding verder op de internationale kaart van de mode zetten en haar sterken voor de uitdagingen en de kansen van de 21e eeuw”, einde citaat.

Als publiekrechtelijke hogeschool is de AP Hogeschool Antwerpen uiteraard gebonden door de decreten van de Vlaamse Gemeenschap. Dit wil inderdaad zeggen dat Wen de Nederlandse taal machtig moet zijn op een bepaald kennisniveau. Wen zal zich dan ook engageren, wat hoort bij zijn statutaire aanstelling, om deel te nemen in een taaltraject om te verzekeren dat anderstalige onderwijzende personeelsleden, binnen de gestelde termijn, de beoogde taalniveaus behalen. Maar aangezien hij reeds een aardig mondje Nederlands praat, twijfel ik er natuurlijk niet aan dat hij dit taalniveau zal behalen. Ik wilde nog wel opmerken dat bij de afstudeerrichting mode het overgrote deel van de studenten uit het buitenland komt en ingeschreven is in de Engelstalige variant van de opleiding. We mogen dus fier zijn op die opleiding, dat er inderdaad zoveel mensen vanuit het buitenland inderdaad naar daar komen. En dat daar dan inderdaad af en toe een mondje Engels zal gepraat worden, dat is denk ik niet meer dan logisch. Maar in elk geval, mijnheer Wen zal inderdaad een taal cursus moeten volgen en hij doet dat ook.

Over naar het provinciaal onderwijs. POA zet zoals u zegt inderdaad zeer sterk in op het begeleiden van leraren. Er zijn echter ook heel wat andere initiatieven die we nemen om leraren te overtuigen om voor POA te kiezen, om hen na hun keuze warm welkom te heten, om hen te ondersteunen gedurende hun loopbaan en ook om lessen te trekken indien leraren ons POA verlaten. Zodat leraren ons provinciaal onderwijs gemakkelijk kunnen vinden, zijn we recent gestart met het pakket van CVWarehouse. Dat is een vacature databank die ons in staat stelt om de vacatures in onze scholen en centra attractief in de markt te plaatsen en eenvoudiger te beheren. Ook faciliteert het de goede opvolging van spontane sollicitaties.

POA is tevens aanwezig op jobbeurzen om leraren kennis te laten maken met de provinciale scholen. Daarnaast onderhouden we onze goede contacten met de hogescholen en ook hun laatstejaarsstudenten. Verder gebruiken we actief onze sociale media om vacatures te verspreiden. Indien leraren interesse tonen in POA hebben we toch wel nog een aantal andere troeven om hen te overtuigen: de meest moderne en goed uitgeruste infrastructuur, *state of the art* didactisch materiaal, de nauwe banden met de bedrijfswereld, onze uitgebreide startersbegeleiding, het aanbod van Prova. Ook kan het bijkomend extralegaal voordeel dat door andere onderwijsverstrekkers niet wordt aangeboden als bijkomend argument dienen. Ik heb het dan over onze hospitalisatieverzekering die wordt aangeboden. Zoals ook het geval is voor het niet gesubsidieerd personeel van het APB POA en bij uitbreiding van de provincie. Ook kunnen zij-instromers bepaalde anciënniteit meenemen. POA volgt hier omtrent de regels die de Vlaamse overheid bepaalde. Zo kan een leraar die minstens halftijds heeft gepresteerd in de privésector maximum tien jaar anciënniteit meenemen, indien hij wordt aangesteld in een door de Vlaamse overheid vastgestelde knelpuntambten en -vakken. Wanneer leraren hebben gekozen voor een carrière binnen POA worden ze op vele manieren ondersteund. Zo investeren we in een structurele financiering ter ondersteuning van zowel startende leerkrachten als leerkrachten die al wat jaren op de teller hebben staan. Dat is de taak van onze pedagogische cel, zij zorgen voor de uitgebreide startersbegeleiding op maat en het professionaliseringsaanbod in onze scholen en centra.

Een ander initiatief is het overkoepelend onthaalmoment voor startende leraren dat dit schooljaar voor de tweede keer werd georganiseerd. De bedoeling hiervan is om naast de initiatieven die er reeds zijn in de scholen, hen een warm welkom te heten bij de provincie en

hen kennis te laten maken met onze brede werking. Schools specifiek zijn er ook nog aanvullende initiatieven om startende collega's te ondersteunen. Zo werkt men in onze scholen met een peter- en meterschap en met mentoren. Ook worden er zeer intense coaching ten in de scholen georganiseerd.

Alle bovengenoemde initiatieven worden opgevolgd door de *taskforce* "lerarentekort – lerarenbehoud", die werd opgericht binnen POA. Met al deze initiatieven hopen we met onze warme organisatie leraren te overtuigen om voor ons provinciaal onderwijs te kiezen, maar ook te blijven kiezen. Leraren die er echter voor kiezen om ons provinciaal onderwijs te verlaten worden sinds vorig jaar uitgenodigd voor een exitgesprek. De resultaten van deze bevraging zijn echter momenteel te beperkt om al tendensen te zien of brede conclusies te trekken. Ik kan wel alvast enkele redenen van vertrek meegeven die boven kwamen in het exitgesprek: de job inhoud verkeerd ingeschat, intermenselijke relaties, lesopdracht dichterbij huis gevonden bijvoorbeeld. Maar zoals gezegd het is nog te vroeg om hier conclusies uit te trekken maar we gaan u zeker op de hoogte houden van het verdere verloop.

Ik ga verder, mevrouw Van Dienderen heeft een vraag rond de biologische landbouw gesteld, maar ik wil toch eerst een misverstand uit de wereld helpen. U had inderdaad afgelopen maart in een schriftelijke vraag ook nog eens gevraagd of onze provinciale scholen biologische landbouw en agro-ecologie, binnen zowel de theoretische- als de praktijklessen te behandelen. Het was een mondelinge vraag en ik ben toen mijn antwoord begonnen met de stelling dat elke vorm van onderwijs en dus ook ons provinciaal onderwijs gestoeld is op de eindtermen en daar kunnen wij natuurlijk niet buiten. Deze vormen de basis van alle leerstof die onderwezen wordt aan leerlingen. Ik herhaal, dit is geen nieuwe informatie, dat in de eindtermen van de derde graad landbouw en tuinbouw biologische landbouw momenteel aan bod komt binnen de praktijk en theorie. In de vernieuwde eindtermen van de tweede graad, zowel in BSO als TSO, staat biologische Landbouw echter niet omschreven. Ik heb u evenwel toen ook op de hoogte gebracht dat, in samenspraak met de scholen, de betrokken leraren in de tweede graad landbouw wél theoretische kennis over biologische landbouw overbrengen en dit zowel in PTS Mechelen als in PITO Stabroek.

U stelt letterlijk in uw vraag dat ik het niet raadzaam vond om om te schakelen naar bio landbouw en dat de deputatie van mening is dat het brede gamma van landbouwactiviteiten aanbod dient te komen, inclusief de gangbare landbouw. Maar het punt is, mevrouw Van Dienderen, dat ik en de deputatie ons ook aan de regels moeten houden die worden voorgeschreven door de eindtermen. De scholen zijn immers verplicht om momenteel de focus te leggen op de gangbare landbouw. Nu weten we natuurlijk niet wat de nieuwe eindtermen binnenkort zullen opleveren. Deze eindtermen worden momenteel opgemaakt op Vlaams niveau en er is hiervoor dan ook nog geen duidelijkheid. Maar dat neemt niet weg dat onze scholen biologische landbouw sowieso zullen blijven opnemen in het curriculum, zoals ze dat nu reeds doen. Een mooi voorbeeld van de interesse in biologische landbouw is het recente bezoek van een delegatie van PITO Stabroek aan een biologisch landbouwbedrijf, met het oog op het onderzoeken van de mogelijkheden tot samenwerking. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan het organiseren van een opleiding ook in het kader van duaal leren.

In verband met uw vraag omtrent het oprichten van een lerend netwerk rond agro-ecologie, tussen de dienst Landbouw en de provinciale praktijkcentra voor landbouw, met name de Hooibeekhoeve en het Proefbedrijf pluimveehouderij, maar ook met het Proefcentrum Hoogstraten en het Proefstation voor de Groenteelt in Sint-Katelijne-Waver, wordt al samengewerkt om informatie uit te wisselen. Het is de gezamenlijke bedoeling om in de nabije toekomst ook PITO Stabroek en PTS Mechelen hierbij te betrekken.

U informeerde ook of op de campussen van PTS Boom, ik vermoed dat u PTS Mechelen bedoelt en PITO Stabroek, ingezet wordt op houtkanten, voedselbomen en voedselbosjes. Er is momenteel zowel binnen PTS Mechelen als PITO Stabroek een beperkte toepassing van deze middelen, wat in lijn is met de huidige eindtermen. PTS Mechelen is bovendien een typische tuinbouwschool, geen landbouwschool. Dus de teelten zijn gericht op sierteelt, groenteteelt voor

het grootste deel onder glas. De voorbeelden die u trouwens noemt, houtkanten, voedselbomen et cetera, zijn zeer zichtbare zaken om op in te zetten binnen agro-ecologie. We mogen echter niet vergeten om ook zaken te hanteren die weliswaar minder visueel zijn, maar een veel grotere impact hebben. Denk daarbij aan bodemvruchtbaarheidsverbetering, vruchtafwisseling, gebruik van groenbermheesters en het sluiten van nutriëntenkringlopen, dit zijn ook onderdelen die behoren tot de agro-ecologische principes met een grote impact tot gevolg. Om maar te zeggen dat we er wel inderdaad mee bezig zijn.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Ja dank u wel voor uw vorig antwoord gedeputeerde, dat is goed. Blij om te horen dat dan inderdaad dat lerend netwerk van die onderzoeksinstituten, dat daar PITO Stabroek en PTS Mechelen bij betrokken wordt. Dat is een heel goede zaak. En dan een tweede element, ik herinner mij het inderdaad dat u verwees naar de eindtermen. Maar ik hoor dan ook onder andere van lesgevers daar dat natuurlijk heel wat agro-ecologische principes en biologische principes ook gewoon in de gangbare landbouw hun toepassing vinden. Dus, binnen de eindtermen kan je daar ook creatief mee omspringen en ook binnen de reguliere landbouwpakketten van dit soort principes introduceren. Dat was natuurlijk ook een beetje het achterliggende idee van mijn vraag. Dus ik hoop dat men daar ook nog volop wil op inzetten op dat aspect ook.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ik denk mevrouw Van Dienderen dat we er inderdaad creatief mee willen omgaan en ik verwijs nog eens naar het bezoek dat PITO Stabroek heeft gebracht aan een grote biologische landbouwboerderij, om eens te kijken wat daar de samenwerkingsverbanden kunnen zijn. Dus ik denk dat we daar creatief mee gaan omspringen.

DE VOORZITTER.- Goed dan de antwoorden op de volgende vragen.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ja, mijnheer de voorzitter, ik denk dat ik de vraag van mevrouw Van Dienderen en mevrouw Talhaoui samen kan nemen, wat betreft het lerarentekort.

Wat het lerarentekort betreft, net zoals bij de andere netten zijn we bij POA inderdaad op zoek naar een aantal leraren, dat klopt. Op datum van 5 december zijn er verspreid over de vijf secundaire scholen, het Centrum Leren en Werken, het CVO Vitant zo'n 33 vacatures waarvan er acht voor levensbeschouwelijke vakken zijn. Dat maakt dat we zo'n 25 leraren zoeken voor algemene, technische en praktijkvakken. Om u een idee te geven of dit een groot aantal is, het totale lerarenkorps bestaat momenteel uit 1204 leraren. Dus het aantal vacatures beslaat amper 2 procent afgezet ten opzichte van die groep. Voor alle duidelijkheid, deze vacatures betreffen zowel tijdelijke aanstellingen en korte vervangingen. Zoals de vervanging bij een zwangerschapsverlof bijvoorbeeld, als aanstellingen tot het einde schooljaar, als ook deeltijdse en voltijdse betrekkingen. Ook worden vele openstaande functies momenteel door de scholen intern opgevangen door leraren die waar mogelijk vrijwillig extra uren opnemen. En ik kan u verzekeren dat we bij POA erg ons best doen om alle functies in te vullen, zodat onze leerlingen de kwalitatieve lessen krijgen die ze verdienen en de draagkracht van onze leraren niet overschreden wordt. Zo proberen we actief zij-instromers aan te trekken.

Als we kijken naar de startende leraren in zowel het vorige als het huidige schooljaar, zien we dat zo'n 60 procent, oftewel 102 van de 170 starters zij-instromer is. Zoals u al hoorde in mijn antwoord op de vraag van de heer De Winter, ondersteunen we bij POA deze zij-instromers zeer intensief. Zij zijn zoals u zelf al aangeeft immers zeer belangrijk om de link met de bedrijfssector te leggen. Binnen POA zetten we sinds vorig schooljaar ook in op het project duaal lesgeven. Hierbij kunnen personeelsleden uit bedrijven voor een beperkt aantal uren ingeschakeld worden in het regulier onderwijs. Wat natuurlijk voor leerlingen een enorme meerwaarde betekent. Dit schooljaar is er in PTS Boom één duale collega aan de slag en bij PITO Stabroek zijn dat er twee. Momenteel beperkt het project zich tot de chemische sector. Maar vanuit het onderwijsveld wordt de vraag gesteld om dit volgend schooljaar uit te breiden naar andere knelpunt sectoren.

Over de hoofddoeken, collega's, het provinciaal onderwijs net zoals het GO heeft de grondwettelijke opdracht om neutraal onderwijs te organiseren. Ook in het regeerakkoord van de Vlaamse regering staat dat in het provinciaal- en in het gemeenschapsonderwijs ervoor wordt gezorgd dat er een levensbeschouwelijke neutraliteit is, voor zowel leerlingen als leerkrachten. Dat wil zeggen dat er geen religieuze tekens zichtbaar kunnen zijn. We verwachten dan ook dat leerlingen, leraren en dus ook stagiairs geen enkel religieus teken tentoonstellen. Deze regel geldt niet voor de cursisten van het volwassenenonderwijs.

Uit navraag blijkt dat leraren formeel nog nooit werden afgewezen voor een lesopdracht en of stage in onze scholen en centra. Wel worden bij intake en of sollicitatie de regels omtrent de neutraliteit in het provinciaal onderwijs toegelicht. Wij hebben geen weet van enige formele klacht bij de provincie, Unia of het netwerkonderwijs en discriminatie. Ik wil u ook meegeven dat in vele katholieke scholen het dragen van een hoofddoek voor leraren toegestaan is en daar kampt men ook, mevrouw, met een lerarentekort. Dus dat verhaal dat u komt vertellen, dat klopt ook niet. Dus u ziet het, beide zijn niet onlosmakelijk verbonden met elkaar.

DE VOORZITTER.- Goed, mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- In het antwoord op de vraag voor de stagiairs, heeft u dat beantwoord, stagiairs met een hoofddoek zijn welkom in het POA. Nee, dus dat valt voor stageplaatsen ook onder die categorie dat het levensbeschouwelijk neutraal moet zijn? Ik denk dat dat toch eens moet herbekeken worden, hoe dat ingevuld wordt in het onderwijs. We moeten wel mee evolueren met de tijd, een super diverse samenleving, zeker in de stad waar ik woon, zal op den duur toch wel een reflectie vinden in het onderwijs ook. Dus ik denk dat we daar toch in een andere richting zullen evolueren de volgende jaren.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Ik wilde de gedeputeerde bedanken voor het antwoord dat hij heeft gegeven op het lerarentekort. Dat blijft een uitdaging voor de volgende jaren. Ik vind 33 vacatures toch niet weinig, zeker als het misschien over essentiële vakken gaat die toch wel moeten onderwezen worden.

En wat het hoofddoekenverbod betreft, ik hoorde daarnet mijnheer Valkeniers zeggen: het is een katholieke school. Ik was de enige met mijn familie in de jaren '70 die naar Stella Maris Merksem ging. We waren de enigen met een beetje kleur. Ondertussen zijn de katholieke scholen ook enorm veranderd wat de leerlingen betreft. De eerste proeftuinen gaan, zoals mijnheer Boeve heeft aangekondigd, misschien toch wel inderdaad in dat katholiek onderwijs gaan plaatsvinden. Ik denk dat we niet kunnen achterblijven. Ik denk dat we een achterhoedegevecht op dit moment aan het voeren zijn. Zoals Ilse daarnet zei, de samenleving is aan het veranderen en ik denk echt dat we die periode van de bange blanke man of de bange blanke vrouw nu toch wel een beetje zien voorbijkomen.

DE VOORZITTER.- gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Goed het debat wordt hier natuurlijk verengd en bewust verengd tot het hoofddoekenverbod. Maar daar gaat het niet over: het gaat over neutraliteit. Het gaat over geen religieuze tekens zichtbaar maken. Daar gaat het over en u verengt het debat. Neen, wij moeten op een neutrale manier onderwijs kunnen geven en dat is wat wij doen. En ik zal u zeggen, als u naar Avant gaat, dan zal u zien hoe divers ons publiek is en dat daar geen enkel probleem wordt gemaakt. En dat heel veel van de mensen daar met uniform lopen en dat daar een gelijkheid is en daar gaat het over. Dat gaat niet over een diverse samenleving, nee. Die diverse samenleving, mevrouw Talhaoui, hebben wij in onze scholen en daar verhouden die zich perfect, maar daar is de neutraliteit gewaarborgd en dat zal ik voor altijd houden, zolang ik hier inderdaad aan de knoppen zit voor het provinciaal onderwijs en dat wordt door de directies en onze scholen op een ongelooflijke manier gewaardeerd.

DE VOORZITTER.- Mijnheer Sohier heeft het woord.

De heer SOHIER.- Ja heel kort. Ik vind het straf, u zegt: “het staat in de Grondwet, u moet neutraal onderwijs geven”, dat klopt. In 2022 vind ik dat een achterhaald principe. Het is belangrijk dat er neutraal, dat is waar, onderwijs gegeven wordt. Maar of u nu een bruin vest of een groen vest aan heeft of een hoofddoek draagt. Het is wat er in het hoofd zit dat het belangrijkste is en niet wat er op het hoofd staat. En vandaag 2022 bijna 2023, zijn we nog altijd discussies aan het voeren van honderd jaar geleden, ik vind dat eigenlijk heel straf.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Ja ik zou nog een element willen toevoegen. Ik vind het interessant om de leerlingen van het onderwijs daarover eens te bevragen. Mijn oudste dochter geeft Nederlands in het atheneum van Berchem. Zij is daar heel formeel over. Als zij daar in haar lessen de leerlingen over bevraagt, dan is dat gewoon de normale wereld. Die kinderen beseffen dat ze in een super diverse wereld opgegroeid zijn, dat ze daarin leven dus die vinden dat totaal achterhaald zo'n hoofddoekenverbod. Dus ik zou er ook voor durven pleiten om ook eens de leerlingen binnen het provinciaal onderwijs hun mening daarover te vragen en bijvoorbeeld daar gesprekken over te voeren in leerlingenraden en schoolraden, om daar toch een soort participatietraject rond te doen. Ik denk dat dat nog tot interessante inzichten zou kunnen leiden, ook vanuit het perspectief van de leerlingen zelf.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mevrouw Van Dienderen, dat doet er niet toe wat ze er zelf over denken. Ik zal u vertellen, ik vind het belangrijk, ik heb het daar juist gezegd. We hebben een enorme diverse samenleving in onze scholen en daar is er geen probleem. Het zijn jullie die daar de problemen rond maken. De neutraliteit is voor mij fundamenteel en dat heeft niks te maken met de diversiteit in onze samenleving. Uw eigen religie, dat is privé en dat is voor thuis. En wie katholiek is, wie islamiet is, wie protestant is, of het kan mij niet schelen. Maar dat is een beleving die je thuishoudt en waar je niet mee naar school komt. De neutraliteit is daar gewaarborgd.

DE VOORZITTER.- Goed, ik denk dat we bij deze de discussie kunnen stopzetten en dan kunnen we verder gaan met de antwoorden op de volgende vragen.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ja mijnheer Van Ransbeeck, de Provinciale Uitleendienst is ook een heel diverse uitleendienst, want we hebben daar ook tal van zaken die we uitlenen. Maar dat is een beetje alle gekheid op een stokje.

Het is nog altijd een begrip, u hebt er zelf naar verwezen. Dat wordt bevestigd door ook het aantal uitleningen dat in stijgende lijn blijft. Toch is het inderdaad goed om af en toe eens te investeren in publiciteit. Zo is er een actieve aanwezigheid op Facebook, neemt de uitleendienst regelmatig deel aan StuDay hier in Antwerpen om ook de nieuwe generaties van studenten aan te spreken en te bereiken. Een grote reclamecampagne staat momenteel in de startblokken, maar er is gekozen te wachten tot de nieuwe coördinator van de uitleendienst aangeworven is.

Hoe zit het met die uitleningen? Het aantal uitleningen blijft stijgen, de twee coronajaren natuurlijk niet meegerekend, dat beseft u ook wel. Voor 2022 zitten we dus opnieuw op het niveau van voor corona en zelfs hoger, we stijgen van 1697 uitleningen in 2015 naar nu in 2022 2.227 uitleningen. Dus al die jaren zie je dat naar boven gaan. We merken daarbij geen verschil in het soort toestellen dat uitgeleend wordt. Kort na corona waren de uitleningen wel kleiner in volume, maar dat is nu opnieuw anders.

De *drop-offs*, de externe posten van de uitleendienst hebben we in 2014 afgeschaft. Werken met satellieten bleek weinig efficiënt en ook duur te zijn en in verhouding bracht dat ook nog eens weinig extra uitleningen mee. Elke uitleenpost voorzien van de nodige materialen, kostte de organisatie twee mandagen per week plus transport, logistieke kosten en dat leverde amper

12,62 procent extra uitleningen op. Volgens het jaarverslag van 2013 was ook nog eens de trend neerwaarts. Daarenboven konden uitleningen, eens uitgeleverd in de uitleenpost niet meer aangepast of uitgebreid worden. Dus er was in feite minder flexibiliteit, minder service en dat leidde natuurlijk tot frustraties bij de klant. Het schrappen van de externe posten stelde ons bovendien in staat de openingsdagen en -uren van Malle aanzienlijk uit te breiden. Dus we hadden een betere service in Malle, wat nog een extra troef is naar vrijwilligersorganisaties die bijvoorbeeld niet tijdens de kantooruren konden langskomen.

Malle is ook wel centraal gelegen in de provincie en dus is de afstand om een uitlening af te halen voor bijna iedereen overbrugbaar. Wanneer we de uitleengegevens bekijken, zien we dat er materialen uitgeleend worden aan organisaties verspreid over de hele provincie, maar uiteraard lenen we in verhouding meer uit aan organisaties in de buurt van Malle. Na iedere uitlening krijgen onze klanten een evaluatiedocument toegestuurd, in dit document kunnen ze aangeven welke toestellen men weet te waarderen, welke niet en welke suggesties men heeft betreffende de aankoop van nieuwe toestellen. Dus we bekijken wel wat de aanvragen zijn en we spelen daarop in.

Vooraf zijn we de laatste jaren in gegaan op de vraag naar meer duurzame materialen en werden al onze oude halogeenspots vervangen door led spots. Dus ook daar is duurzaamheid zeer belangrijk. De uitleendienst heeft enkele jaren ook nog eens onderzocht wat we zouden kunnen doen rond het aanbieden van herbruikbare bekertjes, dat is toen niet weerhouden, omdat de keuken het volume niet aankon en ook omdat veel gemeenten en afvalintercommunales zelf herbruikbare bekertjes aanbieden aan organisatoren. Dus in feite is de vraag te beperkt om te gaan investeren en er zijn vele andere spelers op de markt die dit kunnen aanbieden. We volgen in elk geval vraag en aanbod op en als er noden of opportuniteiten zijn dan wordt daar binnen de beschikbare budgetten wel op ingespeeld.

DE VOORZITTER.- Mijnheer Van Ransbeeck heeft het woord.

De heer VAN RANSBEECK.- Dank u wel, gedeputeerde Lemmens, voor het uitgebreide antwoord. Het is fantastisch nieuws om te horen dat de uitleningen in stijgende lijn zijn en dat steeds meer verenigingen en uitleners de weg vinden naar de provinciale uitleendienst. Enkel op het vlak van de aankoop van de herbruikbare bekertjes, daar blijf ik een beetje op mijn honger zitten. In die zin dat zowel gemeentebesturen als die afvalintercommunales of andere intercommunales de verantwoordelijkheid naar elkaar doorschuiven. We hebben inderdaad bij ons in de regio IGEMO, als ik het goed voor heb, die herbruikbare bekertjes uitlenen. Ik hoor van verschillende kanten dat dat niet zo'n super efficiënt systeem is. Het aanbod van het aantal bekertjes is ook heel beperkt waardoor heel veel verenigingen niet intekenen op het aanbod van die herbruikbare bekertjes. Ik weet bijvoorbeeld ook dat er een aantal gemeentebesturen zijn die volledig op zichzelf zo'n systeem beheren, dat is natuurlijk een grote kost, zowel qua werkuren als qua onderhoud van de bekertjes zelf. Dus ik denk dat het ideale niveau om dat op een duurzame wijze te onderhouden dat dat het provinciale niveau is. Dus in dat opzicht denk ik wel dat dat een succesformule zou kunnen zijn, zeker als er uit die enquêtes of die vragenlijsten zou komen dat daar toch vraag naar zou zijn.

Ik heb nog een aantal bijvragen. De uitleners betalen kosten voor het materiaal dat ze uitlenen. Ik kan me voorstellen dat dat gebaseerd is op de kostprijs, de initiële kostprijs van het materiaal zelf. Dient er bij duurere materialen bijvoorbeeld nog een bijkomende waarborg betaald te worden? Wat wordt er gedaan met afgeschreven materiaal? Wordt dat dan doorverkocht bijvoorbeeld op een tweedehands markt, ik weet het niet? En tot slot, mocht er toch ingetekend worden op de aankoop van herbruikbare bekertjes, communicatief gezien en marketinggewijs weet ik dat de provincie Antwerpen zeer sterk inzet op haar merk en je kan heel gemakkelijk op die bekertjes het logo van de provincie Antwerpen zetten een provincie op die manier nog dichterbij de mensen en de verenigingen brengen en reclame maken voor zichzelf. Dat kan misschien zelfs ingeschreven worden als communicatiebudget, dat volledig in de kantlijn.

DE VOORZITTER.- Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Goed mijnheer Van Ransbeeck, u begrijpt dat ik u de antwoorden op die paar vrij technische vragen schriftelijk zal bezorgen. Wat betreft de herbruikbare bekertjes, het is al eens onderzocht. Maar ik wil zeker nog eens laten bekijken in hoeverre dit toch nog eens kan bekeken worden. Als er inderdaad vraag is, dat heb ik ook gezegd in mijn antwoord, we kijken naar vraag en aanbod, als er toch een probleem zou zijn dat via de intercommunales niet altijd herbruikbare bekertjes tot bij de verenigingen komen, dan wil ik dat zeker met de mensen eens laten herbekijken. Maar ik zou zeggen, op de meest technische vragen zal ik u een schriftelijk antwoord bezorgen.

DE VOORZITTER.- Dank u wel, dan geef ik terug het woord aan gedeputeerde Lemmens.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ja dank u wel. Het antwoord op de vraag van mevrouw Bakelants. Mevrouw Bakelants bedankt dat u de vraag zo laat hebt ingediend. Maar goed ik zal het toch maar op antwoorden, maar in het vervolg kan u uw liberale gewoonten misschien niet in de tijd spreiden en toch proberen om tijdig uw vragen in te dienen.

Goed, maar we hebben er dan toch nog een antwoord op gevonden. Ik dank de administratie ook daarvoor om dat toch nog te doen op het laatste moment. Ik kan u melden dat de toen nog hangende keuzes omtrent het masterplan van het Provinciaal Vormingscentrum in Malle inderdaad afgeklopt zijn. Er werd gekozen om te investeren in geothermie die circa veertig procent van het piekvermogen van de volledige stookinstallatie kan overnemen. Dat is een grote stap in het afschaffen van de fossiele brandstoffen. Momenteel zijn er proefboringen uitgevoerd om de technische specificaties van de KWO, de koud-warmteopslag, verder te bepalen. Er werd eveneens gekozen om de beglaasde gang aan de noordzijde van de evenementenhal gelegen naast de binnentuin en onmiddellijk grenzend aan de inkomzone, te vernieuwen. Momenteel zijn er problemen met de waterdichting van het dak van deze gang en bovendien is dit een zeer slecht geïsoleerd onderdeel van het gebouw.

Verder wordt het bouwprogramma zoals beschreven in het bestek dat werd goedgekeurd in de provincieraad van 27 mei 2021, wat niet wil zeggen dat de werken zullen starten in september 2021 en dat het einde van de werken voorzien is in maart 2025. Wat nu de impact van de werken op de bezetting van het centrum betreft, voor 2023 zal de impact miniem zijn. De zomerkampen kunnen gewoon doorgaan. Pas vanaf oktober zijn er een aantal grote activiteiten die wat hinder zullen ondervinden. Maar deze hebben hun programma aangepast aan de situatie, niemand haakt af. Het administratief personeel zal vanaf september in containers tewerkgesteld worden. Voor 2024 is de impact iets groter, enkele grote evenementen haakten af, zodra ze wisten dat niet alle lokalen beschikbaar waren, maar de meesten pasten hun programma wel aan. Ook belangrijk om te vermelden is dat het centrum in overleg is met verschillende collega-organisaties uit de streek, om te bekijken hoe ze elkaar kunnen helpen bij plaatsgebrek.

DE VOORZITTER.- Geen vragen, dan kunnen we verdergaan.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ook aan mevrouw Verhaert bedankt voor deze vraag. De provincie is zich natuurlijk bewust van de wachtlijsten voor OKAN- onderwijs. Om tegemoet te komen aan de wachtlijsten in de rand van de stad Antwerpen, hebben wij het engagement genomen in drie van onze scholen om OKAN aan te bieden. Zo startte POA reeds in april 2022 met twee klassen OKAN in PTS Mechelen met groot succes. In september volgden dan twee klassen in PTS Boom en één klas in PITO Stabroek. In totaal vangen we op deze manier zo'n 72 leerlingen op. Dit aanbod werd ter kennis gebracht van Atlas om desgevallend een potentiële leerling naar die lesplaatsen door te verwijzen.

Voor de stad Antwerpen is POA momenteel bezig, in samenspraak met het netoverschrijdend OKAN-overleg binnen de stad, om te onderzoeken hoe en waar extra OKAN-onderwijs in de binnenstad kan worden aangeboden. We zien het immers ook als onze maatschappelijke opdracht om een rol op te nemen in deze problematiek. Gezien de capaciteitsproblematiek in

onze stadscholen is het echter geen evidentie om dit binnen onze schoolmuren te organiseren. Momenteel is men op het OKAN-overleg aan het onderzoeken of er een overkoepelende containerschool over de verschillende netten heen kan opgericht worden. Al vormt de locatie ook hier voorlopig een probleem.

Hoe dan ook, we blijven ons engageren om netoverschrijdend te zoeken naar een gepaste locatie om ook in de binnenstad extra OKAN-onderwijs aan te bieden, om de wachtlijst OKAN geheel of gedeeltelijk weg te kunnen werken. Ik vermeld ook graag dat CVO Vitant op vraag van Atlas recent extra capaciteit voor de opleiding NT2, dus een Nederlands voor anderstaligen, heeft gecreëerd. Zo komt er een antwoord worden geboden aan de vele, ook volwassen Oekraïense vluchtelingen, die de Nederlandse taal willen leren en ook hier nemen wij onze verantwoordelijkheid op.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Verhaert heeft het woord.

Mevrouw VERHAERT.- Ja dank u wel. Ik vind het heel goed dat dat netoverschrijdend wordt bekeken. Als die containerstapelings, of ik weet niet hoe ik me dat moet voorstellen, als dat nu niet zou lukken, is het dan een optie om eens te kijken naar de Boomgaardstraat? Ik begrijp dat daar nu mensen uit verhuizen, er komt daar weer wat plek vrij. Ik denk maar mee.

DE VOORZITTER.- Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS.- Mevrouw Verhaert, ik ben zo blij dat u meedenkt.

DE VOORZITTER.- Geen vragen meer. Dan kan het antwoord op de laatste tussenkomst worden gegeven.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Suske en Wiske, ik weet dat dat enorm de gemoederen beroert. Ik kan dat ook begrijpen en ik wil me om te beginnen verontschuldigen. Tegen onze wil heeft iedereen het nieuws rond het Suske en Wiske Museum in de pers moeten lezen. Ik betreur dat enorm. Ik heb vorige week in vertrouwen, in tegenstelling tot wat mevrouw Verhaert hier zegt, de medewerkers van het museum persoonlijk ontmoet en hen op de hoogte gebracht. Ik doe dat ook, qua communicatie ga ik ook rechtstreeks naar de mensen. Ik heb dat altijd gedaan en ik zal dat ook blijven doen, mevrouw Verhaert. U moet hier niet komen zeggen dat die mensen niet geïnformeerd zijn. Ik ben daar geweest en ik heb die op de hoogte gebracht van de beslissing die wij in de deputatie hebben genomen. Het leek mij ook meer dan correct om hen als eerste in te lichten en dat is vorige week woensdag gedaan. Ik ben trouwens ook de burgemeester van Kalmthout persoonlijk gaan inlichten van onze beslissing.

Natuurlijk dat er via persoonlijke contacten in het museum allerlei informatie aan u wordt doorgespeeld, mevrouw Verhaert, dat kan ik nog plaats. Maar dat dat dan natuurlijk onmiddellijk gebruikt wordt om alles in de pers te brengen, dat betreur ik wel enorm. En dat maakt natuurlijk dat het debat al grotendeels in de media is gebeurd, dus wat moet ik hier in feite nog zeggen. Wat ik niet gelezen heb in de kranten, mevrouw Verhaert, is waar u die 52 miljoen gaat zoeken, dat heb ik niet gelezen, en waarvan wij de lonen van onze medewerkers en van de stijgende energiekosten zouden gaan betalen, hoe zou u dat doen? Ik weet het niet, gaat u minder inzetten op fietsostrades? Minder investeren in onze scholen of onze klimaatdoelstellingen loslaten? U zegt het maar. Of gaat u de kost misschien volledig doorschuiven naar de gezinnen?

Deze deputatie heeft in ieder geval in eer en geweten een keuze gemaakt. Een keuze die consequent is met onze opdracht als provincie en een keuze die onafhankelijk is van de geologische ligging van deze of gene instelling. Ik herinner u er bovendien aan, mevrouw Verhaert, dat de Vlaamse regering reeds in 2014 het Suske en Wiske Museum met naam en toenaam op de lijst van de persoonsgebonden instellingen zette, instellingen die niet meer tot de bevoegdheid van de provincie behoorden. U bent er dan in extremis geslaagd het museum van de lijst te halen en bij de provincie te houden. De vraag is of dit de beste optie was. We zijn ook

heel eerlijk, bij de start van deze legislatuur heeft deze deputatie in het bestuursakkoord twee belangrijke beslissingen genomen.

Ten eerste, de provincie investeert deze legislatuur in het Suske en Wiske Museum, grondige renovatie van het gebouw, volledig nieuw interactief museumparcours. Ten tweede, de uitbating zien we in de toekomst niet langer als een taak van de provincie. Dat staat in ons bestuursakkoord. Begin dit jaar hebben we een marktbevraging gedaan. Misschien is dit te snel gebeurd net na de COVID. We hebben daar te weinig reacties, in feite geen reactie op gekregen. Dus we gaan dat opnieuw doen, omdat we denken dat de vorige marktbevraging te snel na COVID is gebeurd.

We hebben nu een duidelijke deadline gesteld. We stoppen de uitbating vanaf 1 januari 2025. De doelstelling blijft wel om een overnemer te vinden en we starten dus met een nieuwe marktbevraging. Wat gaat de impact zijn op de werking 2023? Wij hopen nog geen, de doelstelling blijft zoveel mogelijk kinderen bereiken en onszelf op de kaart blijven zetten. Wat betekent dat voor de medewerkers? Wij hopen natuurlijk dat een aantal medewerkers de overstap naar die overnemer kunnen doen en anderzijds zullen wij ons engageren indien dit niet gebeurt dat wij mensen ook binnen de provincie, of een job ergens anders kunnen bezorgen. Dat zijn de zaken. Maar in ieder geval dat wij niet duidelijk gecommuniceerd hebben, neen. Ik heb ook overal gezegd, maar u weet dat de media niet altijd alles schrijven wat wij ook zeggen. Ik heb ook altijd gezegd dat we inderdaad moeten besparen en dat 52 miljoen vinden dat dat geen evidente keuze is. De keuze is dan gevallen op het Suske en Wiske Museum, met altijd nog de intentie om zoveel als mogelijk op zoek te gaan naar een overnemer.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Verhaert heeft het woord.

Mevrouw VERHAERT.- Ik hoop dat de insinuatie hier nu niet is geweest dat ik naar de pers ben gegaan, want dat is niet het geval. Ik ben overvallen door de pers die mij belde op een vrijdagavond om te vragen wat mijn reactie is op een persbericht dat door uw woordvoerder is verstuurd. Dat is het eerste wat ik ervan hoorde. Dus als dat nu onduidelijk is, dat wil ik hier gelijk de wereld uit helpen, want dat is niet hoe het is gegaan. Twee, ik heb nog geen antwoord gekregen op de vraag wat u bedoelt als u zegt, dan is het aan Vlaanderen. Is er al met Vlaanderen gepraat, gaan die het dan overnemen, of wat moet ik daaruit concluderen? Ik begrijp dat nog altijd niet.

En tot slot, als u zegt dat u 52 miljoen moet besparen, ik begrijp dat. Maar dat gaat u nooit en te nimmer met Suske en Wiske halen, dat moeten we elkaar ook niet wijsmaken. Dus de besparing en dat heb ik nu ook nog niet gehoord, hoe groot gaat die dan zijn met de stopzetting van de werking van Suske en Wiske? Die zal toch al bij al redelijk beperkt zijn als u zegt dat u de medewerkers, als ze niet kunnen worden overgedragen of als er geen overnemer wordt gevonden, dan toch nog binnen het bestuur gaat houden. Dat gaat toch niet zo geweldig groot zijn, die besparing dan?

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mevrouw Verhaert, ik heb u altijd als een heel slimme mevrouw geacht, maar dat u niet begrijpt wat ik bedoel met “dan is het aan Vlaanderen”, dat is toch heel duidelijk? Vlaanderen is bevoegd voor de culturele instellingen. Dan zullen zij een keuze moeten maken, zo simpel is dat. Dat is wat ik bedoel, ik dacht dat u dat al direct begrepen zou hebben. U hebt dat wel begrepen, maar u wilt dat nog wel eens goed vragen natuurlijk, ik ken u. En die 52 miljoen gaan we daar inderdaad niet alleen bij halen, maar het blijft hoe dan ook, voor 8.000 bezoekers in 2018, 7.730 bezoekers in 2019, in 2021 8.457 bezoekers met daar elk jaar een budget van 575.000 EUR, reken het eens uit wat dat per bezoeker is. Ik wou maar zeggen: ik wil wel, maar het is inderdaad veel geld dat we daarin steken. Uiteindelijk zijn het 7,8 voltijdse equivalenten en ik heb daarjuist ook gezegd, kijk, die mensen ofwel zal er een job naar ergens anders moeten gezocht worden en zullen wij die begeleiden als daar niemand anders zich als overnemer naar voren brengt.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Ja, vanuit onze fractie misschien toch ook een element over dit debat. We hopen dan dat in die nieuwe marktbevraging ook die educatieve werking voldoende benadrukt gaat worden. Want dat vind ik wel heel bijzonder ook aan dat Suske en Wiske Museum. Dus dat ook voor een overnemer gekeken wordt naar niet alleen commerciële belangen, het type Plopsaland zoals mijn fractievoorzitter gisteren formuleerde. Maar dat toch ook die educatieve werking van het museum gegarandeerd kan blijven.

En een tweede punt, dan wil ik mij toch aansluiten bij wat mevrouw Verhaert daarnet zei, we hebben vorige maandag een toelichting gehad van de budgetten. Ook over het Suske en Wiske Museum, daar is niks over gezegd. Tot en met 2025 was er eigenlijk continuïteit in het beleid, het bedrag dat u vermeldte van vijfhonderd en zoveel duizend euro, binnen een globale provinciale begroting ook nog niet het grootste bedrag. Nu hebt u het nog straffer gemaakt, in het bestuursakkoord staat dat u het van de hand wil doen en op zoek gaat naar een overnemer. Maar nu hebt u dat nog verscherpt en gezegd dat wanneer er geen overnemer is, dan is het gedaan. En dat was natuurlijk wel iets dat niemand zag komen, dat het gedaan zou zijn, als u geen overnemer hebt gevonden. Ik denk ook dat dat als een bliksem bij heldere hemel is ingeslagen.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Nee mevrouw ik heb niet gezegd dan is het gedaan, dan is de exploitatie niet meer voor de provincie. Maar dan is het aan Vlaanderen om kleur te bekennen, dat heb ik gezegd en dat is wel een verschil.

1. Ruimte, Onderwijs en Mobiliteit

Nr. 1/1 van de agenda

APB Provinciaal Vormingscentrum Malle. Meerjarenplan 2020-2025 en kredieten 2023. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

2. Juridische context

Titel IV en het artikelen 236 van het Provinciedecreet.
De beheersovereenkomst.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Door uw raad werd in vergadering van 26 september 2013 oprichting van het autonoom provinciebedrijf goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 26 september 2013 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht: Voor vormingsactiviteiten, voornamelijk in de non-profitsector en het onderwijs, willen we voldoende, betaalbare en kwalitatieve infrastructuur en materiaal ter beschikking stellen.

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2023 is een budgettaire personeelsbehoefte van 44,1 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2023 tegenover de vorige opmaak een verandering in het exploitatieresultaat. Het uitgavenkrediet is aangepast door de stijgende personeelskost omwille van de opeenvolgende indexeringen, door de snel stijgende inflatie en door de hoge energieprijzen.

De extra kost voor de huur/aankoop van de containers in het kader van het Masterplan is ook mee opgenomen in de uitgaven voor 2023.

Anderzijds houden we ook rekening met hogere inkomsten omdat onze prijzen mee zijn aangepast aan de stijgende uitgaven.

Voor de investeringen in 2023 is er een verhoging ten opzichte van het voorziene bedrag omdat we 1.000 zaalstoelen willen vervangen. De reserves hiervoor zijn doorheen de jaren verzameld.

De jaarlijkse dotatie, die door het provinciebestuur ten behoeve van het autonoom provinciebedrijf dient voorzien te worden om haar missie en activiteiten te ontwikkelen bedraagt in het meerjarenplan:

- 2023: 2.465.290 EUR
- 2024: 2.520.414 EUR
- 2025: 2.579.670 EUR

XXX

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 10 november 2022.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2023 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 3 november 2022.

BESLUIT:

Artikel 1:

Het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2023 van het autonoom provinciebedrijf Vormingscentrum worden goedgekeurd.

Artikel 2:

De provincieraad keurt goed dat het autonoom provinciebedrijf PVM voor de realisatie van de doelstellingen in 2023 een dotatie van 2.465.290 EUR zal ontvangen.

DE VOORZITTER.- Als er geen verdere tussenkomsten meer zijn? Dan kunnen we overgaan tot de stemming .

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

34 leden hebben deelgenomen aan de stemming
29 leden hebben ja gestemd;
5 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 29 stemmen ja, bij 5 onthoudingen.

Nr. 1/2 van de agenda

APB Provinciaal Onderwijs Antwerpen. Meerjarenplan 2020-2025 en kredieten 2023. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

2. Juridische context

Titel IV en het artikelen 236 van het Provinciedecreet.
De beheersovereenkomst.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Door uw raad werd in vergadering van 26 september 2013 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 januari 2014 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht: "Binnen de grenzen van de provinciale mogelijkheden en de maximumcapaciteit hebben alle leerlingen en cursisten die dat willen de kans om kwalitatief sterk provinciaal onderwijs te volgen, met de nadruk op technisch en beroepsonderwijs en gericht op levenslang en levensbreed leren."

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2023 is een budgettaire personeelsbehoefte van 126,93 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2023 tegenover de vorige opmaak de nodige middelen voor:

- Wijziging dotatie 2023-2025: verhoging dotatie 2023-2025 door stijgende personeelskosten (inclusief indexoverschrijdingen van 2022)
- Interne wijziging werkmiddelen 2023-2025: verhoging uitgavenkredieten, rekening houdend met inflatie en energieprijzen; alsook toename loonlast onderwijzend personeel te voorzien; tevens verhoging inkomsten door toename loonsubsidies onderwijzend personeel en aanpassing verkoopprijzen
- Interne wijziging investeringen 2023-2025: aanpassing planning en verschuiving middelen voor theorieklassen naar keukens.

De jaarlijkse dotatie, die door het provinciebestuur ten behoeve van het autonoom provinciebedrijf dient voorzien te worden om haar missie en activiteiten te ontwikkelen bedraagt in het meerjarenplan:

- 2023: 8.363.270 EUR
- 2024: 8.528.938 EUR
- 2025: 8.697.902 EUR

XXX

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 10 november 2022.

BESLUIT:

Artikel 1:

Het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2023 van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Onderwijs Antwerpen worden goedgekeurd.

Artikel 2:

De provincieraad keurt goed dat het autonoom provinciebedrijf POAAt voor de realisatie van de doelstellingen in 2023 een dotatie van 8.363.270 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- Geen vragen?

De stemming kan starten.
Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

34 leden hebben deelgenomen aan de stemming;
24 leden hebben ja gestemd;
10 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 24 stemmen ja, bij 10 onthoudingen.

Nr. 1/3 van de agenda

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen. Jaarverslag en -rekening 2021.

Kennisname.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Overeenkomstig de omzendbrief van 21 april 1993 van de Minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden moeten paraprovinciale vzw's die voor meer dan 100.000 BEF betoelaagd worden hun begroting en rekening ter goedkeuring voorleggen aan de provincieraad.

In de provincieraadszitting van 23 september 1993 engageerde de provincie zich om jaarlijks het werkingsverslag en het financieel verslag van de overige vzw's,

waarin provinciale vertegenwoordigers aan het beleid deelnemen en die van een provinciale toelage van minimum 100.000 BEF of 2.478,94 EUR genieten, aan de provincieraad ter kennisgeving voor te leggen.

2. Juridische context

De vzw Provinciaal Onderwijs Vlaanderen ontvangt volgens de bovenstaande regeling jaarlijks een subsidie. In het budget van het APB Provinciaal Onderwijs Antwerpen is hiervoor jaarlijks een subsidie voorzien en de provincie is vertegenwoordigd in de bestuursorganen. In 2022 bedraagt de subsidie 104.556,47 EUR.

Betreffende subsidiëring van vzw Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, koepelorganisatie voor het Vlaams provinciaal onderwijs, werd tussen de provincies volgende regeling afgesproken:

'De provinciale subsidie bestaat uit een vast bedrag van 2.500 EUR, te vermeerderen met 1,25% van de door de Vlaamse Gemeenschap aan de provincie effectief toegekende wedden- en werkingssubsidies. 'Deze berekeningswijze blijft ongewijzigd. Vanaf 2008 wordt het resultaat van de berekening wel telkens verminderd met het bedrag dat wordt voorzien als aandeel van de vzw Provinciaal Onderwijs Vlaanderen in de aflossingslast voor het kantoorgebouw van de Vereniging van Vlaamse Provincies.'

Daarnaast betalen de provincies sinds 2017 ook een bijkomende subsidie als tussenkomst in de loonkost voor een provinciale belangenbehartiger. Daarbovenop wordt sinds 2019 een bijkomende werkingbijdrage betaald naar aanleiding van extra taken bij de hervorming secundair onderwijs en belangenbehartiging rond duaal leren. Sinds dit jaar is de bijdrage in de leningslast voor het kantoorgebouw weggevallen.

Deze werkingstoelage werd voor 2022 voorgelegd aan de provincieraad in de zitting van 23 juni 2022, goed voor een bedrag van 104.556,47 EUR, opgesplitst in drie delen:

1. Werkingsmiddelen ten bedrage van 53.765,23 EUR.
2. Loonkosten belangenbehartiger ten bedrage van 24.245,46 EUR.
3. Loonkosten leerplannen tweede graad ten bedrage van 26.545,78 EUR.

In 2021 bedroeg de subsidie 103.792,66 EUR.

3. Feitelijke context en verantwoording

Aan uw raad wordt het jaarverslag en de rekening voor 2021 van deze vzw ter kennisneming voorgelegd.

De rekening en het jaarverslag zijn toegevoegd.

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SGD 4 Kwaliteitsonderwijs. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen.

SDG-Subdoelstelling 1.4 We bundelen onze krachten en verdedigen onze belangen via onze koepelorganisatie.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 10 november 2022.

BESLUIT:

Enig artikel:

De provincieraad neemt kennis van het jaarverslag 2021 en de jaarrekening 2021 van de vzw Provinciaal Onderwijs Vlaanderen.

VOORZITTER.- Dit is een kennisname. Geen tussenkomsten?

Kennis wordt genomen.

VOORZITTER.- Dan stel ik voor om de zitting tijdelijk te schorsen en binnen tien minuten starten we terug met het vervolg. Dank u wel.

De zitting wordt gepauzeerd om 16.00 uur en hervat om 16.13 uur.

Tussenkomst van mevrouw Fauzaya Talhaoui over erkenning van de geloofsgemeenschappen, potentiële erkenningen en budget.

DE VOORZITTER.- Mevrouw Talhaoui, aan u het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Gedeputeerde, collega's. In een aantal media, enkele weken geleden, was er sprake van 27 moskeeën, vijf orthodoxe kerken en één protestantse kerk die voor 15 november een nieuwe aanvraag hebben ingediend voor erkenning. Dit cijfer geldt voor de provincie Antwerpen alleen. In Vlaanderen gaat het om 71 moskeeën, 9 orthodoxe en 9 protestantse kerken. Ik ga u nog twee cijfers geven, om het in een breder perspectief te zetten. In heel Vlaanderen worden 1700 lokale geloofsgemeenschappen erkend, waaronder 1600 katholieke, 47 protestantse, 24 moskeeën, 16 orthodoxe, 7 Anglicaanse en 6 Joodse geloofsgemeenschappen. Om maar te zeggen, mijnheer de gedeputeerde, dat godsdienst toch niet echt een privézaak is.

De Vlaamse minister van Binnenlandse bestuur, Bart Somers, verwacht de eerste lokale geloofsgemeenschappen begin 2023 te kunnen erkennen. Onder minister Homans is er eigenlijk geen enkele erkenning gebeurd in die vijf jaar, omdat er blijkbaar te weinig controlemechanismen zaten in de procedure. En dat heeft men dan willen remediëren met het nieuwe erkenningsdecreet inzake de lokale geloofsgemeenschappen, van 22 oktober 2021, dat verschillende criteria en administratieve handhavingsmaatregelen bevat om beter controle uit te oefenen.

En dus wou ik u vragen: de gemeenschappen die vroeger een aanvraag hebben ingediend en nu hernieuwd hebben, hoeveel is dat voor onze provincie? De eerste erkenningen heeft Bart Somers

aangekondigd voor begin volgend jaar. Hoeveel erkenningen verwachten wij zelf als provincie, als subsidiërende overheid? Onderscheid tussen aanvragen voor 1 juli met korte procedure van een jaar, en die voor de deadline van 15 november, er wordt blijkbaar een onderscheid gemaakt in de aanvragen.

We zijn bezig met het meerjarenplan. Heel wat, zo niet alle, middelen zijn reeds bestemd. En dus, als er inderdaad volgend jaar erkenningen komen, hoe moeten we daar dan mee omgaan? Je kunt een euro maar één keer uitgeven. Gaan we dan ons budget herzien? En dan, ik heb het over verschillende geloofsgemeenschappen gehad. Hoe zal de provincie de gelijke behandeling van de verschillende geloofsgemeenschappen die een aanvraag om erkenning hebben ingediend, kunnen verzekeren? We weten, de collega's die daar toch mee bezig zijn, dat de deputatie veertig procent eigen inbreng verwacht van de lokale geloofsgemeenschap. Voor de exploitatie en de investeringsuitgaven. Zullen we daar hier moeten van afwijken, als er meer erkenningen vanuit Vlaanderen naar de deputatie worden gestuurd? Dank u voor het antwoord.

Tussenkomen van mevrouw Inga Verhaert over de betoelaging van de Christus Geboortekerk in Antwerpen die on hold is geplaatst. Welke zijn de criteria die gehanteerd zullen worden om tot een eventuele vrijgave van de middelen over te gaan?

VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Mevrouw Verhaert heeft het woord.

Mevrouw VERHAERT.- Ik heb een vraag over de Christus Geboortekerk in Antwerpen. Een beetje getripped door wat in de commissie werd gezegd. Namelijk dat de toelage van die kerk, of de gemeenschap die daaronder werkt, dat die tijdelijk on hold is geplaatst. Begrijpelijk, ja. En ik hoorde nu gisteren collega Lemmens praten over een vraag die gesteld zou zijn aan minister Somers, heb ik het goed? Ja. En dat daar nog geen antwoord op is. Dus ik snap ... Moeten we of kunnen we daar op wachten? Maar het is toch een interessante vraag. Vanaf wanneer, stel nu dat er geen antwoord zou komen bijvoorbeeld, vanaf wanneer zou je zoiets dan opnieuw gaan overwegen om te gaan deblokkeren?

Het is niet zo'n eenvoudige vraag. Want als je kijkt naar bijvoorbeeld wat in academia gebeurt, de relaties daar met academische partners uit Rusland, die worden in die zin bevroren dat daar geen gezamenlijke investeringen worden gedaan: geen uitwisselingen, geen mobiliteiten. Maar wat daar wel kan gebeuren, zeker als men te maken heeft met tegenstanders van het Russisch beleid, dat men daar de dialoog wel overeind houdt. Omdat men dat belangrijk vindt. Maar ook daar wordt de vraag wel eens gesteld: vanaf wanneer zou je kunnen overwegen om relaties te normaliseren? Is dat vanaf het moment dat er een formeel akkoord is onderhandeld, en de vrede breekt uit? Als ik dat zo mag zeggen. Of is dat vanaf dat er aanzienlijke troepen, bewegingen, zich hebben teruggetrokken? Dat is niet zo'n gemakkelijke vraag eigenlijk om op te antwoorden. En ik vroeg me af: zijn er hier inzichten die daar al op los zijn gelaten in de veronderstelling dat we geen antwoord zouden krijgen van de minister?

VOORZITTER.- Dank u wel, mevrouw Verhaert. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Goed, twee vragen over de geloofsgemeenschappen. Mevrouw Talhaoui. In totaal gaat het voor de provincie Antwerpen over 37 geloofsgemeenschappen die voor 1 juli 2019 reeds een erkenningsdossier hadden ingediend bij een representatief orgaan: 32 islamitische, vijf orthodoxe. Hoeveel daarvan hun aanvraag hernieuwd hebben, weten we nog niet. De dossiers worden op Vlaams niveau eerst gescreend op ontvankelijkheid. En dan pas voor advies aan onder andere de provincie overgemaakt. Tot vandaag hebben we er 17 doorgestuurd gekregen. Hoeveel er nog volgen kan ik niet inschatten, maar ik ga er vanuit dat minister Somers correcte cijfers aan de pers bezorgd heeft.

Op de vraag hoeveel erkenningen wij verwachten via de verkorte procedure van één jaar, kan ik heel kort zijn. Wij verwachten er geen. Anders zouden wij als provincie niet naar het Grondwettelijk Hof gestapt zijn. Ik begrijp ook niet dat minister Somers in elk interview stellig verdedigt dat de overheid vier jaar nodig heeft om nieuwe aanvragen grondig te screenen, en op te volgen. En tezelfdertijd blijft zeggen dat dat niet hoeft voor wie in het verleden al eens een dossier indiende. Dossiers, en daar wil ik de nadruk op leggen, die notabene nooit geopend zijn. Die liggen daar, die zijn niet onderzocht. Deze dossiers moeten blijkbaar niet grondig gescreend of opgevolgd worden. Deze dossiers kunnen wel op een paar maanden afgehandeld worden. Die ongelijke behandeling, louter op basis van een poststempel, lijkt ons niet correct. Wij pleiten voor een gelijke behandeling van alle erkenningsaanvragen. Ik hoop alvast dat minister Somers de uitspraak van het Hof afwacht. Het kan alleen maar duidelijk en rechtszekerheid brengen voor alle partijen. U begrijpt dat wij in afwachting ook geen extra budgetten hebben voorzien in de meerjarenplanning. Pas na de uitspraak van het hof gaan we de precieze impact op onze begroting kunnen berekenen, en gepaste maatregelen nemen.

Op uw vraag over hoe wij als provincie de gelijke behandeling van de verschillende geloofsgemeenschappen verzekeren, kan ik zeggen dat wij daarvoor kunnen rekenen op onze administratie. Zij hanteren dezelfde maatstaven voor iedereen: gelovigen en vrijzinnigen. Zij besteden veel tijd en middelen in de dossiers, maar ook in rechtstreekse contacten en begeleiding van erkende en nog niet erkende erediensten. Ze maken werk van goed onderbouwde adviezen. Die rechtlijnigheid wordt ons niet altijd in dank afgenomen. Wie het niet al te nauw neemt met de regels en de kantjes er probeert af te rijden, kan zich inderdaad geïrriteerd voelen. Soms is al eens een politieke agenda die verstoord wordt, maar het is mijn overtuiging dat het onze taak is om erop toe te zien dat de vele middelen die we geven aan de erediensten en vrijzinnigheid, eerlijk en correct verdeeld worden. In dezelfde lijn past onze veertig-zestig regeling.

Wij verwachten dus minimaal 40 procent eigen inbreng van de lokale geloofsgemeenschap. Men kan niet verwachten dat de overheid alles betaalt, en de gelovigen of leden niets bijdragen. We waren trouwens het eerste lokale bestuur in Vlaanderen dat deze regel hanteerde. Of dit houdbaar blijft als er meer erkenningen komen, valt af te wachten. De kans is niet onbestaande dat we stilaan naar de zeventig-dertig regeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaan. Zeventig procent eigen middelen, dertig procent overheidsmiddelen. Dan ... Gaat u daarop reageren?

VOORZITTER.- Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Dank u wel voor het antwoord. Ik weet niet wanneer het Hof uitspraak zal doen. Dat zal waarschijnlijk dan ook in het voorjaar volgend jaar dan zijn, als alles dan samenloopt. En wat de administratie betreft, ik ben het met u eens. Het is een zeer hardwerkende administratie. Ik hoor daar heel veel ... Ook met veel kennis. En weten heel veel over de achtergronden ook van de verschillende geloofsgemeenschappen. Dus daar wil ik niets slechts over zeggen. Ik heb daar heel goede dingen over gehoord. Alleen wat dat laatste betreft, de zeventig-dertig procent regel van onder andere het Brussels Gewest, ik vind alleen dat we daarmee moeten oppassen. Dat we daar niet buitenlandse inmenging in krijgen. Dat we dan inderdaad ook per dossier echt moeten gaan kijken wat de financiële draagkracht is van de geloofsgemeenschap.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord over de vraag van mevrouw Verhaert.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ik wou nog reageren op mevrouw Talhaoui. Mevrouw Talhaoui, het is zeventig-dertig. Dat is voor afname. Dat begrijpt u ook wel. Maar natuurlijk, als u dan verwijst naar buitenlandse inmenging en dergelijke, dat is ook één van de zaken die wij natuurlijk allemaal goed willen onderzoeken. En ik herhaal toch nog eens, wat minister Somers altijd in alle interviews zegt, van: ik heb daar wel vier jaar voor nodig. Alleen niet voor die er al

vanaf voor 2019 liggen. Dat is wel raar. Dat is wel heel raar. Maar goed, we zullen kijken wat het Grondwettelijk Hof daarover zegt.

Collega's. Ja, mevrouw Verhaert, de Russisch-Orthodoxe kerkfabriek Christus Geboorte in Antwerpen. Ja, die werd op 25-2-2004 door de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden erkend als geloofsgemeenschap. Zij hebben in 2014, de Russisch-Orthodoxe, de voormalige Sint Josephkerk aan de Loosplaats, aangekocht. En wij hoorden dan ook dat het een beschermd monument is ook nog ineens, bouwheer bij de renovatie- en restauratiewerken. Natuurlijk, wat is er gebeurd, dat weten we allemaal. Op 24-2-2022, de Russische invasie. Wij hebben toen onmiddellijk de beslissing tot toekenning en uitbetaling, we hebben een provinciale toelage toen, bedrag van bijna 23 duizend euro, verdaagd. Daar hebben wij natuurlijk gezegd omdat het een speciale situatie was: hoe moeten wij daarmee omgaan?

En dan kijken we ook naar de hogere overheid, en hebben wij aan minister Somers gevraagd van: kijk, hoe moeten wij omgaan met die subsidie? Kunnen wij nog subsidie geven, gezien toch wel de activistische pro-invasie houding van de geestelijke leider van de Russisch-Orthodoxe kerk, patriarch Kirill van Moskou, en gezien de sancties die in Europa werden afgesproken. We hebben ook gevraagd om te onderzoeken of de Russisch-Orthodoxe kerk voldoet aan de erkenningsvoorwaarden, met name het verbod op buitenlandse inmenging en financiering. Minister Somers bevestigt via mail en brief dat hij de informatie- en screeningsdienst verzocht heeft om een onderzoek op te starten. Dat was op 25 april. En op 23 mei 2022 informeert de provincie de Russisch-Orthodoxe kerk dat het in afwachting van de beslissing van de minister, niet tot uitbetaling zal overgaan van de exploitatietoelage. Dat we dus ook het bouwheerschap, ook met betrekking tot de restauratiewerken aan de kerk, opschorten. Op 27-6-2022 heeft de voorzitter en de secretaris van de Russisch-Orthodoxe kerkfabriek geantwoord, op de brief van de provincie, het pleidooi om de beslissing te heroverwegen, gezien de jarenlange goede samenwerking. Enzovoort, enzovoort.

We hebben op 29-9 nog eens geïnformeerd naar de stand van zaken van het dossier. En dan op 18-10 zegt het kabinet Somers: kijk, het onderzoek is nog lopende. Ik citeer: tijdens het onderzoek zijn bepaalde elementen vastgesteld die verder onderzoek vereisten. Dus meer kan ik daarover niet zeggen. Uw vraag is natuurlijk: wanneer starten we dat dan terug op? Ja, dat is voor ons ook niet duidelijk, mevrouw Verhaert. Omdat er momenteel een onderzoek loopt. En zolang het onderzoek loopt, kunnen wij niks zeggen. En is dat ook het enige dat ik nog over dit verhaal kan brengen. Ik kan u nog wel zeggen dat in andere landen bijvoorbeeld, de Russisch-Orthodoxe kerk zich van patriarch Kirill hebben afgescheiden. En dat kan natuurlijk ook een moment zijn, wanneer zij dat hier doen. Dat kan ook nog, dat ze zeggen: patriarch Kirill van Moskou, die volgen wij niet meer. Wij gaan onze eigen weg. Dat kan een oplossing zijn. Maar dat is momenteel het enige wat ik hierover kan zeggen.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Mevrouw Verhaert heeft het woord.

Mevrouw VERHAERT.- Nee, dat is goed. Dat is helder. Er zijn geen indicaties op dit ogenblik dat ze zich zouden gaan afscheiden. Nee, oké. Afwachten dan maar.

2. Economie, streekbeleid en Europa

Tussenkomst van de heer Diederik Vandendriessche over de financiële inbreng van de provincie voor het Havenbelevingscentrum.

VOORZITTER.- Dank u wel. Dan gaan we verder met Havencentrum. Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Dank u wel, voorzitter. De APB's, het is wel wat, hè. Ik wil misschien kort nog even ... Sorry? Ja, het is een heel kluwen. Laat mij uitspreken, mijnheer Lemmens. Dat was mijn korte inleiding nog even als reactie op wat u gisteren zei.

VOORZITTER.- Goed, mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Het is wat, ja. We gaan nu ook evalueren, de komende maanden. We hebben daar onze raad van bestuur, we hebben daar een directiecomité. We hebben hier ook de Provincieraad. Waarin we in een geheime zitting altijd nog eens apart, als raad van bestuur, functioneren. Dus u zegt gisteren: stel die vraag aan de raad van bestuur. Ik heb die vragen ook al wel kort daar af en toe gesteld. Niet op de manier zoals ik ze hier stel, omdat dat ook op die manier nog niet kon. We zijn daar altijd ook als raad van bestuur pas in een laatste fase bij betrokken. Die dingen worden in het directiecomité gezegd. Dan komt het naar de raad van bestuur. Die trein is vertrokken, dat is ook een sneltreinvaart ondertussen, richting 2025 voor het nieuwe Havenbelevingscentrum op de droogdokken site. Dus nu neem ik mijn rol hier op als provincieraadslid, waarbij het ook geagendeerd staat vandaag op de agenda, mijnheer Lemmens. Dus het is normaal dat er hier ook een discussie over plaatsvindt. Als dat een agendapunt is, op onze provincieraad. Vandaar even kort nog even de reactie op wat u er gisteren over zei.

Dus het punt zelf, de bouw van het nieuwe Havencentrum, gaat gepaard met een hoge investeringskost. 8,5 miljoen, zagen we. Dat was één van de hogere investeringen binnen het budget van 200 miljoen. Vanuit het perspectief van de provincie en de provincieraad is het niet altijd eenvoudig om financieel door de bomen het bos te blijven zien. Zeker niet in onze rol als oppositieraadslid. Wij zitten niet in het directiecomité, bijvoorbeeld. Dus daar worden al dingen beslist die zelfs niet meer ter stemming worden gelegd op het raad van bestuur, was één van de laatste raden te horen. Dus daarom had ik graag een uiteenzetting gekregen over de financiering van het Havencentrum zelf, het APB. Dan het Havenbelevingscentrum en de inbreng ook van een nieuwe partner nu, het havenbedrijf. Dat is toch wel nog een apart verhaal.

De dotatie van het Havencentrum heeft de laatste jaren enkele serieuze schommelingen en verhogingen gekend. Kunnen die bewegingen nog eens helder uitgelegd worden? Die dotatie werd verhoogd omwille van de bouw van het Havenbelevingscentrum. Maar bijvoorbeeld hier bij het agendapunt dat nu op de raad staat, lezen we onder het kopje investeringen: onroerende investeringen en investeringsontvangsten worden door het hoofdbestuur beheerd. Het APB voorziet roerende investeringen met betrekking tot de ontwikkeling van het nieuwe Havenbelevingscentrum. Dus is die verhoging van de dotatie dan enkel gericht op de roerende investeringen van het Havenbelevingscentrum? Wat valt er onder die roerende investeringen te verstaan? En over welk bedrag spreken we dan? Want tot nu toe hebben we steeds te horen gekregen dat de bouw van het Havenbelevingscentrum 8,5 miljoen bedraagt.

Maar alle aspecten in beschouwing genomen, gaat dat toch wel over hogere bedragen. We komen misschien zelfs aan veertien miljoen EUR uit. Het creatieve concept, bijvoorbeeld, dat hebben we via de raad van bestuur te horen gekregen, zou twee miljoen EUR bedragen. Komt dat dan bovenop die 8,5 miljoen, of is die daar al in meegeteld? We hebben bijvoorbeeld ook nog de reserves van het Havencentrum. 2.230.000 EUR. Wat blijft er dan nog over? Is dat dan het totale bedrag van de reserves of blijft er nog iets over? Gaat dat mee geïnvesteerd worden in het nieuwe Havenbelevingscentrum, of worden die specifiek toegewezen aan bijvoorbeeld die roerende investeringen? Dus op welke manier gaan we het Havenbelevingscentrum dan financieren? Wordt daarvoor ook nog een lening aangegaan, wordt alles met eigen middelen gedragen, is dat dan het Havencentrum zelf, de provincie? Als we bijvoorbeeld de staat van het financiële evenwicht bij dit agendapunt bekijken, zien we verschillende cijfers: 2020- 15.000 euro, 2021- 270.000 euro, 2022- 800.000 EUR, 2023- anderhalf miljoen euro. Om dan terug te gaan naar 48.000 euro in 2024, en voor 2025 wordt er zelfs geen bedrag meer vermeld. Dus op welke manier wordt die investering aan het Havenbelevingscentrum dan opgenomen in het budget van het APB?

En dan natuurlijk de derde partner. Of ja, tweede partner, maar we zitten als provincieraad en Havencentrum in het APB, dus het havenbedrijf dan natuurlijk als partner. In de nog te ontwikkelen structuur zoals mevrouw Talhaoui ook nog vermeldde. Wat is dan hun financiële inbreng in de bouw van het centrum? Is daar nog een rol voor de stad, AG Vespa? Er is ook sprake van een bodemsanering. Wie gaat dat betalen?

En dan natuurlijk de juridische structuur zelf. Daar hebben we nu dan het Havenbelevingscentrum. Maar dat wordt dan onderdeel van het Havencentrum. Maar er is ons gezegd, plotseling, op de raad van bestuur. Daar heb ik toen al bij gezegd toen ik die presentatie plotseling zag *out of the blue*, als oppositielid, dan gaat dat Havencentrum weer inkantelen in het Havenbelevingscentrum zelf.

VOORZITTER.- Gelieve af te ronden, alsjeblieft.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Dat is mijn vraag. Gaan we de “*boîte*” overhevelen? Gaan we in het kader van de afslanking van de provincies het Havencentrum volledig afstoten? Welke gevolgen heeft dat voor de provincie? Houdt de APB dan op te bestaan? En dus, wat ik ook nog gezegd heb, bijvoorbeeld zo’n creatief concept. Dat wordt beslist door het directiecomité. De raad van bestuur moet daar niet over stemmen, werd zelfs gezegd. Ik zou oproepen om beslissingen wel degelijk ook op de raad van bestuur te laten behandelen.

VOORZITTER.- Dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer Lemmens, gedeputeerde.- Ja. Mijnheer Vandendriessche. Uw vragen altijd, het is wel wat. Ik heb opnieuw met verbazing naar uw vragen geluisterd. Verbazing, omdat het hele legislatuur dat u bestuurder bent van het APB Havencentrum, bestuurder. U zit dus mee aan het stuur van de organisatie. Nee, nee. U zit daar, mijnheer. Dat vergeet u misschien soms, dat u als eerste mee ingelicht wordt over al die zaken. Bestuurder, dat bent u. Heel wat van die zaken die u vraagt, zijn ook al aan bod gekomen tijdens de raden van bestuur. En hebt u daar zelfs mee goedgekeurd. Ik betreur het dan ook dat u toen niet dieper in bent gegaan op die agendapunten, of uw bezorgdheden daar heeft aangekaart.

Het lijkt me in ieder geval niet de bedoeling van deze budgetbespreking, om de inhoudelijke discussie van de APB’s met derden, met een eigen aparte raad van bestuur, ook nog eens volledig over te doen in deze raad. Wat uw vragen betreft, de werking van Havencentrum wordt gefinancierd door enerzijds een werkingsdotatie, en anderzijds eigen inkomen en projectsubsidies. In de samenwerkingsovereenkomst, zoals goedgekeurd in de provincieraad van 27-5-2021, en daar ook toegelicht, tussen de provincie Antwerpen, Havencentrum en Port Antwerpen-Bruges is overeengekomen dat provincie Antwerpen 8.400.000 EUR beschikbaar zal stellen voor de bouw van het Havenbelevingscentrum. Het Havencentrum 2.260.000 EUR beschikbaar zal stellen voor de uitbouw van de werking. Er een lening van maximaal 3.390.000 EUR met een looptijd van tien jaar zal afgesloten worden, om het saldobedrag verder te financieren.

De inbreng van het APB Havencentrum zal aangewend worden om de inrichting van het gebouw, de site en de opstart te financieren. Een totaal van 14.020.000 EUR dus. In diezelfde samenwerkingsovereenkomst staat dat de Port of Antwerp-Bruges 6.050.000 EUR bijdraagt in de exploitatie van het Havenbelevingscentrum, en dit verspreid over tien jaar. Deze informatie is trouwens ook allemaal terug te vinden in de bijlage bij agendapunt 4.1 van de provincieraad van 27 mei 2021, dat toen geagendeerd en goedgekeurd werd. Om de samenwerkingsovereenkomst verder te concretiseren, werd er samen met Delight een businesscase opgemaakt, waarin alles verder uitgewerkt wordt. De schommelingen in de dotatie waar u naar verwijst, zijn ook te verantwoorden aan de hand van die businesscase. Hierbij komt er 800.000 EUR dotatie bovenop de werkingsdotatie van 2021, en tussen de jaren 2022 tot 2025 jaarlijks 200.000 EUR in dotatie bovenop de werkingsdotatie van 22 naar 25. In de businesscase, zoals goedgekeurd in de provincieraad van 27 mei, is een totaal budget voorzien van 14.014.478 EUR, te zeggen 8.734.000 EUR voor het oprichten van het gebouw, 4.538.000 EUR voor de inrichting, 741.500

EUR voor de opstart. Het bestek van de belevingsinrichting, voor een bedrag van maximum twee miljoen EUR, zoals goedgekeurd in de raad van bestuur van het Havencentrum op 15-11-2022, agendapunt vier, maakt deel uit van de inrichting van het Havenbelevingscentrum.

De stad Antwerpen is eigenaar van de grond, en via AG Vespa werd er een erfpacht-overeenkomst afgesloten. Ook dat werd al eerder besproken en goedgekeurd. De duurtijd van de overeenkomst is 66 jaar, zonder canon. En waarbij alle inrichtings-, onderhouds- en herstellingswerken ten laste van de provincie zijn. Eventuele kosten voor sanering zijn ook ten laste van de provincie, maar deze worden niet hoger dan normaal ingeschat. Aangezien AG Vespa bouwer is van de volledige site, verloopt alles in nauw overleg tussen provincie en AG Vespa.

Zoals u weet wordt de juridische structuur nog volop uitgewerkt, en zal dit in gepaste tijden besproken worden op de raad van bestuur, waar die ook goedgekeurd dient te worden. En ik moet u toch eerlijk zeggen, mijnheer Vandendriessche, dat op die raad van bestuur toch alles in volle transparantie aan alle leden wordt aangebracht en toegelicht. En dat we daar toch ook een directeur hebben die inderdaad op een zeer toegewijde manier samen met Chris Brouwers de zaken toelicht. En dat het daar natuurlijk is waar de discussie en alle vragen gesteld moeten worden, en u als bestuurder hebt daar het recht en u hebt daar de tijd ook om voldoende tussen te komen en in die dossiers uw visie toe te lichten.

VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Bedankt voor uw antwoord. Uiteraard is er die raad van bestuur, maar ik blijf toch wel met één vraag, en die vraag wordt nooit beantwoord. Die inkanteling van het Havencentrum in het Havenbelevingscentrum. Wat betekent dat voor ons als provincie? Wat betekent dat voor het APB Havencentrum?

De heer LEMMENS.- Ik ga er kort op antwoorden, mijnheer Vandendriessche. Dat heb ik zojuist ook gezegd. Dat maakt deel uit van hoe wij nu die toekomstige Havencentrum gaan bekijken, en hoe we die inderdaad in samenspraak met Antwerpen-Bruges gaan verankeren in een nieuwe structuur. En dat zal u binnen enkele weken worden toegelicht.

VOORZITTER.- Mijnheer Valkeniers heeft het woord.

De heer VALKENIERS.- Dank u, voorzitter. Het is me wat. Iedereen hier zal ondertussen wel weten dat het havengebeuren, zowel *'sensu stricto'* Antwerpen als *'sensu lato'* wereldwijd, dat dat meer is dan mijn troetel, of mijn dada. Dat is mijn leven, nog steeds, dat, en het zakenleven. En dan noem ik toch een aantal bedenkingen. Je hebt drie structuren. Je hebt het management, en de taak van het management is managen. En die moet verantwoording afleggen aan de raad van bestuur. En de raad van bestuur moet verantwoording afleggen aan de Algemene Vergadering. Mag ik ons hier noemen: de Algemene Vergadering van het Havencentrum. Maar als een bestuurder in de Algemene Vergadering oppositie voert tegen zijn eigen werk als bestuurder, dan begrijp ik het niet goed meer. Ik heb tot nu toe nog niet ondervonden dat daar in de raad van bestuur geen open vragen gesteld kunnen worden, geen discussies gevoerd kunnen worden, en niet alle transparante informatie wordt gegeven. En mocht dat al het geval zijn, dan is het aan ons als bestuurder vandaag van ons horen te maken en te zeggen: moeten we hier niet over stemmen? We hebben hier niet over gestemd, of we zijn het niet eens. En schrijf dat desnoods als *'dissenting opinion'*, zoals ze in het Engels zeggen, in het verslag. Eigenlijk naar hier komen vragen, stelt u uw eigen werking als bestuurder een beetje in vraag. En ik denk niet dat dat de bedoeling is. Ik zou willen pleiten om die raden van bestuur rustig te doen, verantwoording te komen afleggen inderdaad hier waar nodig. Maar het oppositie voeren tegen beslissingen of dingen die besproken worden in die raad van bestuur, dat daar te doen. Dank u.

VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Valkeniers, we zijn hier wel ook decretaal aan het werken. Met niet zomaar de raad van bestuur, maar de Algemene Vergadering. U weet dat wij ook raad van bestuur zijn, hè. Hier. In de provincieraad. De hele provincieraad is ook nog raad van bestuur. Allée, wat zijn wij dan? Met geheime stemmingen? Waar wij de notulen [...] Maar alleszins keuren wij vandaag wel het meerjarenplan APB Havencentrum goed, hè? In welke hoedanigheid doen we dat dan? De dotatie die we geven, dus we geven jaarlijks een dotatie van meer dan een miljoen EUR, mijnheer Valkeniers.

En die rol, als provincieraadslid, stel ik die vraag hier. [...] Die stel ik daar ook. Die stel ik daar ook. Ik heb de vraag gesteld toen de inkanteling ter sprake kwam en ik herinner mij woorden, temeer dat ik het hier vandaag ook zo gebruik. En ik zag mijnheer Lemmens op zijn stoel schuiven. Gaan we de “boîte” overdragen? Heb ik toen gezegd. Maar nee. Dat is een bevestiging van het feit dat ik ...

VOORZITTER.- Goed, we gaan het hier niet hebben over wat er gezegd is op de raden van bestuur.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Maar jawel, dat is de essentie, er wordt mij hier gezegd: de vraag moet daar gesteld worden. De vragen worden daar ook gesteld. Ik heb op de laatste raad van bestuur gezegd: kunnen wij stemmen over de toekenning uit creatief concept op het raad van bestuur? Waarom mogen wij als raad van bestuur niet over stemmen? En dan werd er gezegd: nee, directiecomité beslist. Waarom? Mijnheer Lemmens, waarom?

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Omdat dat uitvoering is. En ten tweede wil ik nog zeggen: de provincieraad is hier duidelijk niet de raad van bestuur. Dat zijn wij niet. Wij zijn daar met derden, en die raad van bestuur bestaat uit andere mensen ook nog, die tot andere instanties behoren. En het is daar dat de beslissing moeten vallen. Hier beslist u over de dotatie.

VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Ik ga niet in detail treden over APB Havencentrum tegenover andere APB's, maar er zijn wel degelijk APB's waar we hier de notulen van goedkeuren. Dat weet ik nog zo net niet, dat moet nog bekeken worden.

VOORZITTER.-Ik denk dat het een ja/nee zal blijven. Dus we gaan deze discussie afronden, als het goed is. Dan gaan we over tot een stemming.

Nr. 2/6 van de agenda

**APB Havencentrum. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2023.
Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

2. Juridische context

Titel IV en het artikelen 236 van het Provinciedecreet.

De beheersovereenkomst.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Door uw raad werd in vergadering van 28/11/2013 oprichting van het autonoom provinciebedrijf goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 01/01/2014 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

"Sensibiliseren en enthousiasmeren op het terrein om het maatschappelijk draagvlak voor de haven (maritiem, industrie en logistiek) te versterken. Bijzondere aandacht gaat naar jongeren om hun interesse op te wekken en hen tewerkstellings-kansen te tonen."

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2023 is een budgettaire personeelsbehoefte van 8,8 VTE voorzien. Een organogram is digitaal toegevoegd.

Tevens bevatten de kredieten 2023 tegenover de vorige opmaak de nodige middelen voor de installatie van het reservatiesysteem en enkele ontwikkelingen zoals Port Xpert en Job Discovery lab zoals reeds voorzien in 2022. Ook werd er budget voorzien voor de uitwerking van havenbelevingscentrum. Er is een daling van werkmiddelen door afbouw activiteiten in aanloop naar opstart van havenbelevingscentrum; alsook door verhuis administratie naar Provinciehuis.

De jaarlijkse dotatie, die door het provinciebestuur ten behoeve van het autonoom provinciebedrijf dient voorzien te worden om haar missie en activiteiten te ontwikkelen bedraagt in het meerjarenplan:

- 2023: 1 171 882 EUR
- 2024: 1 189 884 EUR
- 2025: 1 208 262 EUR

XXX

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en

transparantie instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 10 november 2022.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2023 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 15 november 2022.

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2023 van het autonoom provinciebedrijf Havencentrum.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Havencentrum voor de realisatie van de doelstellingen in 2023 een dotatie van 1 171 882 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- Geen vragen?

De stemming kan starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

34 leden hebben deelgenomen aan de stemming

29 leden hebben ja gestemd;

5 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 29 stemmen ja, bij 5 onthoudingen.

VOORZITTER. En dan gaan we over naar de vragen van mijnheer Sohier,. Mijnheer Sohier, u heeft het woord.

Tussenkomst van de heer Rudy Sohier over de natuur is het waard om niet op te geven, ook niet in Boom-Terhagen.

De heer SOHIER.- Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Vijf minuten is mijn tijd als ik mij niet vergis, dus ik ga proberen binnen de tijd te blijven. Ik vernam eind oktober via de pers dat de raad voor vergunningsbetwistingen de omgevingsvergunning voor het project in de Kleiputten voorlopig opgeschort heeft. Dat is nog geen definitieve beslissing, natuurlijk. Maar zorgt er wel voor dat er voorlopig niks mag gebeuren, tot er een definitieve uitspraak over genomen is. Deze opschorting kwam er, omdat lokale actiegroepen zoals Red Onze Kleiputten, de actiegroep Leefmilieu Rupelstreek en Lustige Vissers naar de raad waren gestapt. Waar in het begin, en ik zie nu nog wel, lacherig doet over die actiegroepen, begint nu stilaan het lachen te vergaan in ernst en respect.

Waar de actiegroepen zich vanaf het begin verzetten tegen de volledige kap van het spontaan gegroeid maar bij de bevolking zeer gewaardeerd stuk natuur, en de eis om enkel het asbeststort te saneren, waarbij slechts een klein deel van de bomen gekapt moet worden, is de argumentatie

door de raad van vergunningsbetwistingen ernstig genomen. En zal dus ook onderzocht worden om tot een definitieve uitspraak te komen. Dat betekent dat de projectaanvragers, in casu de provincie Antwerpen en de Vlaamse Waterweg, voorlopig geen nadere voorbereidingen mogen stellen. Ze kunnen dus geen bomen kappen, maar ook de oever van de Rupel wordt hierdoor beschermd. Deze ligt namelijk in Habitatrichtlijngebied. Wat wil zeggen dat deze hoge bescherming geniet. Toch wil men daar een grote nieuwe kade bouwen, om de grond aan te voeren voor dit grootscheepse project. Indien men zich tot het noodzakelijke beperkt, en dat wil zeggen, het saneren van het asbeststort, dan zijn er niet zoveel gronden nodig. In plaats van 4,5 miljoen kubieke meter, volstaan dan slechts zo'n honderdduizend kubieke meter. Dit zou met een mobiele kade kunnen ontscheept worden, waardoor de oever onaangeroerd blijft. En in plaats van 32 hectare bos, belangrijk voor het klimaat, te kappen, moeten dan slechts een honderdtal bomen verdwijnen. De raad schrijft in haar arrest, en ik citeer: "de conclusie van de verwerende partij dat de boskap, waar de avifauna betreft niet onder de in artikel 14 van het Soortenbesluit gestelde verbodsbepalingen valt, lijkt het vooral op assumpties te berusten en wordt vooralsnog niet aangenomen. Wat meer is, de motivering laat zich lezen als een erkenning dat de aanvraag tot vernieling of beschadigingen van nesten of broedplaatsen leidt. Alleen wordt dat aanvaardbaar bevonden, omdat het maar in 'beperkte' mate is. Nog terzijde gelaten wat ze dan onder beperkte mate verstaan, lijkt de verwerende partij daarmee als het ware een schadegrens te hanteren die niet figureert in de in artikel 14 van het Soortenbesluit verplicht gestelde soortentoets." Sluit het citaat.

Verder wordt ook het groot aantal bezwaarschriften vermeld, die ingediend werden in de periode van 25-11 tot 24-12-2021. In Boom gaat het om 860, en in Rumst om 1019 bezwaarschriften. Ook wordt de ernst, en de inzet van de actiegroepen benadrukt. Ik citeer: "het met stukken ondersteund en gedocumenteerd betoog van de verzoekende partijen, dus die actiegroepen, vertoond in een kort geding, vereist een hoge graad van evidentie om het als ernstig te aanvaarden". Ik sluit citaat. Natuurlijk is dit arrest een schorsing inderdaad maar voorlopig. Waar de fundamentele eis van de actiegroepen deze blijven naar voren schuiven, is, of men nu eindelijk de nodige stappen, zeker nu met dit uitstel, gaan ondernemen om het asbeststort naast de Bosstraat in Boom veilig af te dekken en te saneren. Het is de enige tien procent waar iedereen het over eens is, dat dit dringend moet gesaneerd worden. Buurtbewoners en wandelaars voelen zich terecht onveilig. We zouden graag dit genotuleerd zien, dat we terug opnieuw gewaarschuwd hebben voor de gevaren die de asbestsituatie daar meebrengt. Dank u voor uw aandacht.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ja, mijnheer Sohier. Ik heb het hier enorm moeilijk mee, met deze tussenkomst. Enorm moeilijk. Ik zal u zeggen waarom. Het is inderdaad correct dat de raad voor vergunningsbetwistingen de omgevingsvergunning voor het sanerings- en landschapsherstelproject in de Kleiputten heeft geschorst. En ik druk op dat landschapsherstelproject. Dit zou het mooiste natuurherstelproject in Vlaanderen kunnen zijn, dat uw mensen tegenhouden. Op de projectwebsite, dus dat is nu geschorst zoals u zegt, en ook op de projectwebsite werd dat trouwens meteen gemeld. En kan het integrale arrest worden geconsulteerd.

De vergunningsaanvragers, zijnde de provincie Antwerpen, de Vlaamse Waterweg, stellen vast dat de eerste twee middelen met betrekking tot de saneringsnoodzaak zelf, en het alternatieve onderzoek, niet werden behandeld. De raad kenmerkt het derde middel als ernstig. Dit middel steunt op de schending van de bepalingen van het Soortenbesluit. Waar ervoor beschermde amfibieën en planten behoorlijke inventaris en toepassing van de regelgeving tussenkwam, en dat door de raad niet werd verworpen, richt het middel zich meer specifiek op een beweerde afwezigheid van, of gebrekkige inventarisatie van, de beschermde vlemuis- en vogelsoorten. En een incorrecte toepassing van het Soortenbesluit voor deze soorten.

De juridische discussie richt zich hier op het al dan niet aanwezig zijn van een afdoende inventarisatie van de nest- en rustplaatsen van een aantal boombewonende vlemuizen, en een

viertal waarnemingen van beschermde soorten en de consequenties daarvan. Is, met andere woorden, toetsing van de vereisten van het Soortenbesluit correct gedaan? En heeft men de aanvraag tot afwerking van het Soortenbesluit voldoende ruim opgesteld? De vergunningshouders hebben bij de raad voor vergunningsbetwistingen een verzoek tot voortzetting van de procedure ingediend. Nu zij op advies van de milieudeskundige, die de inventarisatie opstelde en het mee begeleide, kunnen argumenteren dat de betwiste inventarisatie wel afdoende gebeurde. Tevens wordt onderzocht wat de gevolgen zouden zijn, mocht de raad voor vergunningsbetwistingen zijn beoordeling op het eerste gezicht handhaven en overgaan tot een vernietiging.

Collega Sohier. Er moet worden vastgesteld dat hierover in uw tussenkomt geen vragen worden gesteld, maar dat er enkel stellingen worden ingenomen. Wat u daarbij vergeet, is dat de saneringsplicht zoals opgesteld en vastgesteld door de OVAM niet enkel slaat op het asbeststort, maar op het hele gebied. Dat blijkt uit de conformiteit de sanering van het huisvuilstort exact even urgent is. En dat uit het doorgevoerde BATNEEC-analyse en afdekking van asbest en huisvuilstort naar voren kwam, als de verplicht te volgen techniek. Deze analyse houdt stand, en wordt door het arrest op geen enkele wijze in vraag gesteld. Komt de saneringsplichtige niet toe om de saneringsplicht te beperken tot wat u als het noodzakelijke omschrijft. De sanering kan door de provincie niet worden weggewuifd als niet noodzakelijk, nu de provincie zich net zomin als u boven juridisch vastgestelde verplichtingen kan stellen.

Collega, u vergaloppeert zich ook stevig waar u de sanering van het asbeststort alleen minimaliseert tot een honderdtal te vellen bomen en een grondaanvoer van honderdduizend kuub. De oppervlakte van de vereiste afdekking van het asbeststort is ruim negen hectare groot. Dat is twintig procent van het projectgebied. Er staan, zoals in elk jong bos, vele honderden bomen per hectare. Het aantal bomen is dus een twintig- tot dertigvoud van hetgeen u voorhoudt. En als je negen hectare met een grote hellingsgraad stabiel wil afdekken, heb je 370 duizend kuub afdekgronden nodig volgens het BSP. Maar dan is geen bebossing terug mogelijk. Wil je daarna ook nog bebossen, en de folie niet beschadigen, dan heb je meer dan vijfhonderdduizend kuub, een vijfvoud van wat u ons voorhoudt, nodig. En dat kan op een maatschappelijk aanvaardbare wijze enkel via watertransport. En vereist sowieso een tijdelijke kade, zoals in de geschorste omgevingsvergunning was aangevraagd.

Weet je wat nu de tragiek is van dit dossier, mijnheer Sohier? Dat men de dringende noodzaak van een sanering inroept, maar de handelingen die deze sanering mogelijk maken integraal aanvecht. En dan maar blijven zeggen: saneer maar. Maar uiteindelijk alles doen om de overheid te dwarsen. Men vraagt de vernietiging van de integrale vergunning, het asbeststort inbegrepen. Men voert argumenten aan, zonder enig onderscheid of dit de sanering van het asbeststort ten kwaden of ten goeden komt. De initiatiefnemers hadden zich voor de raad voor vergunningsbetwistingen verbonden, niet tot enige ontbossing of sanering over te gaan in afwachting van de uitspraak van de raad. Tegenpartij heeft het echter nodig gevonden, om zelfs voor de loutere bouw van een tijdelijke kade de schorsing te vragen. Een kade die alleszins nodig is voor de aanvoer van gronden, ook voor de sanering van het asbeststort. De spijtige waarheid is dat een vernietiging van de huidige omgevingsvergunning slechts tot vertraging van de gewenste sanering zal leiden. En dan spelen uw mensen met de volksgezondheid.

Wat het beweerde gevaar van de asbestsituatie betreft, goed, er is een veiligheidsrapport. Uw mensen volgen zelfs heel de afspanning niet meer, want ze gaan er regelmatig binnen. Zo gevaarlijk is dat asbestbos. Ik vind het ongelooflijk, wat hier gebeurt. Zelfs het toegangsverbod wordt niet meer correct nageleefd. Zelfs alle zaken die we daar trachten te doen, waar de Vlaamse Waterweg probeert om zoveel als mogelijk die omheining in stand te houden. Ze wordt regelmatig doorbroken en dergelijk meer. Zelfs materiaal wordt vernield. Het is daar een echte guerrilla, het is een schande. Ja, wij moeten nu wachten, weer eens wachten. Omdat een aantal mensen in de Rupelstreek denken dat dat daar nu een volwaardig bos is. Neen, dat is het niet. Het zal pas een volwaardig bos zijn, als wij de volledige sanering achter ons hebben en als daar inderdaad met bodem die we moeten aanvoeren via het water. Want als een beperkt aantal grond waar u over spreekt, mijnheer Sohier, daar gaan ze geen kade voor bouwen. Al dat

transport zal, dat zal ik dan ook eens gaan zeggen in Rumst, over de baan moeten komen. Maar wat hier gebeurt is ronduit triest, triest, triest.

VOORZITTER.- Mijnheer Sohier heeft het woord.

De heer SOHIER.- Dank u voor uw antwoord, ik had niet anders verwacht eigenlijk. Dat u zo zou antwoorden. Ik vind het eigenlijk straf, dat je bij elke tussenkomst van de oppositie een beetje gepikeerd reageert. Maar goed, dat zal dan zo wel moeten zeker. Ik heb er geen ervaring mee, maar ik ondervind dat hier.

Twee dingen. Eén, inderdaad, dat is niet definitief. Dus de beslissing moet nog komen. Voorlopig ligt het stil. U zegt: "uw mensen in Boom en Rumst". Het gaat over 860 bezwaarschriften in Boom. Ik denk niet dat we zoveel mensen in Boom hebben. Twee, in Rumst zijn het er 1019. In zou content zijn met 1019 leden hebben in Boom en Rumst samen. Dus ... Maar als een raad voor vergunningsbetwistingen de beslissing neemt om dat in overweging te nemen, in afwachting van een definitieve uitspraak, dan is dat een ernstig genomen bezwaar dat zij ingediend hebben. En wordt er onderzocht wie hier het recht aan zijn kant heeft. En daar kun je toch niet tegen zijn? Als mensen bezwaar indienen, dan is dat een fundamenteel recht dat ze hebben om uit te oefenen.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ik ontnemt niemand het recht om in beroep te gaan, mijnheer Sohier. Dat hebt u mij niet horen zeggen. Maar ik ontnem wel mensen het recht om met valse informatie zaken te gaan vertellen, aan heel de buurt. En om leugens te verspreiden. En daar heb ik een groot probleem mee. Alle partijen in de Rupelstreek, hier ook deze provincieraad, hebben beseft hoe belangrijk dit dossier is van natuurherstel. Alleen die paar actiegroepen zien het niet, en willen het niet zien. En dat betreur ik. En dat ik dan bitsig ben, mijnheer Sohier, dat is omdat ik vind dat hier het algemeen belang door enkele mensen geschaad wordt.

VOORZITTER.- Mijnheer Sohier heeft het woord.

De heer SOHIER.- Nog heel kort. Ik doelde op bitsigheid tegenover een aantal andere sprekers ook al. Dus ik had het verwacht, maar geen probleem. Tweede dat ik wil zeggen is, ik ben ook tegen het feit dat mensen terreinen betreden waar ze eigenlijk niet mogen zijn. En niemand is daar voor. Dus daar ben ik ook tegen. Laat dat duidelijk zijn. Dus kom mij daar niet van beschuldigen, dat ik dat goedkeur. Ik wil dat gewoon genotuleerd zien, dat wij vandaag ondanks de tijdelijkheid van de schorsing, aandringen en blijven aandringen op de hoogdringende sanering van het asbeststort. "*Voilà, I close my case.*"

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Maar dat is nu hetgeen wat je tegenhoudt. Je houdt de sanering tegen. Dat is juist het probleem. Allée, je zit constant op alle mogelijke vlakken de overheid stokken in de wielen te steken. Maar je komt altijd even: je moet dringend saneren hè. Wat je nu doet is de sanering tegenhouden.

VOORZITTER.- Gedeputeerde De Haes, heel kort het woord of ...

DE HEER De HAES, gedeputeerde.- Ik meende heel kort te zeggen, hij had dat ook in zijn tussenkomst genoemd, ik wil genotuleerd zien dat wij voor de sanering zijn. Maar dat is eigenlijk een aflat kopen wat je doet. Je zegt: ik ben er tegen, ik ben tegen alles wat daar gebeurt. Maar ik wil niet gezegd hebben dat ik tegen de sanering ben. Dat is omdat het later niet in uw gezicht zal ontploffen. Dat is eigenlijk, ik moet zeggen, dat is politiek pervers.

De heer SOHIER.- Het is heel duidelijk dat ik in de tussenkomst gezegd heb dat we voor een snelle sanering van het asbeststort zijn. Dat deel.

VOORZITTER.- Mijnheer Schoofs heeft het woord.

De heer SCHOOF.- Ja, het makkelijkste dat ik nu kan doen is zwijgen. Maar dat ga ik niet doen. Omdat ... Twintig jaar geleden ben ik actie gaan voeren om de sanering van hoeveel stortten, twee, drie, vier, vijf? En eigenlijk was er nooit geld om dat te saneren. Ik denk dat ik de focus twee, drie jaar heb gehouden. Ik maakte er een proces van met voldoende inspraak, met heel veel geduld en zorg, dat die sanering in zijn totaliteit kan gebeuren. En niet alleen dat asbeststort. Ik denk dat we dan als Groen, dat is ook niet makkelijk voor ons, duidelijk standpunt in hebben genomen.

Wij hebben ook, en daar dank ik nog altijd ex-gedeputeerde Caluwé voor, extra commissies en vooral onze focus gelegd: die gronden die we straks nodig hebben, die moeten zuiver zijn. En dat is voor mij de finalefocus. Dat gaat om massagrond. En ik snap volledig dat mensen schrik hebben, zeker wat er allemaal gebeurd is. Ik snap ook dat mensen zeggen: er komt daar een bomkap. En dat is dan heel moeilijk om uit te leggen, dat dat geen robuust bos is, een berkenbos. Alleen het jammere is, en daar volg ik u, op den duur wordt het een bitsig verhaal. Terwijl juist, ik denk, dit is nu eenmaal ook in de politiek, het verhaal van de porseleinkast en onnoemelijk veel geduld. Want die totale sanering, wat ons betreft, moet er komen. En ik zie er tegenop, maar ik ga binnen een maand of twee de vragen aan de gouverneur stellen, hoe veilig is de asbeststort nog? Hoe veilig is die omheining nog? En dat is jammer, hè. Want normaal moest het gesaneerd zijn.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ik zou het graag snel mee willen beginnen, met die sanering. Maar er zijn mensen die dat niet willen. Dank u.

VOORZITTER.- Ik denk dat we aan het einde zijn van deze discussie. En dan kunnen we het woord geven aan gedeputeerde Helsen. Ik wil ook nog even zeggen dat wij afspraken hadden gemaakt in het Vast Bureau dat de teksten allemaal op maandag om 12 uur binnen moesten zijn. Ten laatste zijn teksten later binnen gekomen. We kunnen niet garanderen dat daar voldoende antwoord op gegeven kan worden.

2. Economie, streekbeleid en Europa Uiteenzetting gedeputeerde Kathleen Helsen.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel, voorzitter, beste ondervoorzitter, beste collega's. In het begin van de legislatuur hebben wij voor al onze beleidsdomeinen een lange termijnvisie uitgezet, beleidsnota's goedgekeurd. Maar die plannen werden vrij snel doorkruist door corona. En laat ons hopen dat corona als crisis grotendeels achter ons ligt. Maar we zitten vandaag nog volop in de crisis van de oorlog in Oekraïne. En we voelen door die twee crisissen zeer goed waar de knelpunten zitten in onze samenleving, waar we op in moeten zetten. Als we daarnaar kijken, en we kijken dan naar de beleidskeuzes die we voor die twee crisissen in de provincie hebben genomen, dan moeten we vaststellen dat we juiste keuzes hebben gemaakt. Daarom zullen we dus ook in 2023 onze koers aanhouden. Maar we willen vanaf het volgende jaar nog meer de focus leggen op de uitdagingen van vandaag.

Een presentatie wordt getoond tijdens de uiteenzetting van gedeputeerde Helsen.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Voor wat het flankerend onderwijs en arbeidsmarktbeleid betreft, kiezen we ervoor om in te zetten op acties die een impact hebben op de lange termijn, met de focus op de meest kwetsbaren in onze samenleving. Jonge kinderen die hoog risico lopen op ongekwalificeerde uitstroom, kort en oud geschoolden die kwetsbaar staan op de arbeidsmarkt, leerlingen die moeilijk passen in een schoolcultuur, mensen met bijzondere noden op de arbeidsmarkt.

We kiezen er resoluut voor om proactief en preventief te werken, door ongekwalificeerde uitstroom op school te voorkomen en uitstroom op de arbeidsmarkt tegen te gaan. In 2021 en 2022 zijn we geschakeld van analyse naar actieplan. In 2022 werden de eerste realisaties

duidelijk op het terrein. In 2023, volgend jaar, zullen wij overgaan tot de echte creatie van hybride leeromgevingen. Dit is een nieuw concept, dat gekend is in Nederland. Maar voor het eerst zal worden toegepast in Vlaanderen. En dat bestaat eruit dat de leerkracht samen met werknemers op de werkplek het onderwijs ontwikkelen en ook uitrollen. We richten ons daarbij op verschillende doelgroepen, beginnende van tienjarigen tot volwassenen. En Kamp C, en het Gouverneur Kinsbergencentrum zullen een belangrijke rol krijgen in de implementatie van de hybride leeromgeving, doordat zij één van de kwadranten mee een invulling geven. In 2023 zullen wij in het kader van het levenslang leren in samenwerking met heel wat partners in onze provincie, nieuwe opleidingsmodules uitwerken die focussen op het ontwikkelen van basisvaardigheden die de oud- en kortgeschoolden sterker maken op de arbeidsmarkt.

Ik wil vandaag ook even kort stilstaan bij de speerpunt sector Zorg. Omdat de zorgsector voor gigantische uitdagingen staat. Meer en meer vacatures raken niet meer ingevuld, te weinig zorgverleners, verpleegkundigen, stromen door uit opleidingen om aan de vraag tegemoet te komen. We hebben vanuit onze provincie, en dan heel in het bijzonder het Gouverneur Kinsbergencentrum, sinds 2019 verschillende initiatieven genomen die momenteel reeds tot realisaties geleid hebben op het terrein. Kwartier Z, het project Zorro, heeft geleid tot concrete tools en methodieken die vandaag meer en meer in opleidingen en op de werkvloer worden toegepast. Maar we stellen vast dat dat onvoldoende is. Vandaar dat we inzetten op een leerstoel, samen met de Universiteit van Antwerpen, om te bekijken hoe de eerstelijns gezondheidszorg op de werkvloer beter georganiseerd kan worden. En het blijft niet enkel en alleen bij de theorie. Wij zullen in drie regio's in onze provincie overgaan naar praktische toepassing, experimentele toepassingen, om te bekijken hoe de organisatie op de werkvloer beter kan. In 2023 zullen we op basis van de beleidskeuzes die we gemaakt hebben voor de werking van het Gouverneur Kinsbergencentrum, een masterplan uit te rollen waarbij we ook de logistieke krijtlijnen, de inzet van mensen en middelen, voor de toekomst van Gouverneur Kinsbergencentrum duidelijk maken.

We zullen ook volgend jaar kijken naar de toekomstige werking van docAtlas. Aanvankelijk situeerde de werking van docAtlas zich volledig binnen het beleidsdomein welzijn. Sinds 2018 werd de werking van het centrum geheroriënteerd naar een onderwijsondersteunende rol. Vandaag stellen we vast dat we met onze leeractiviteiten 0,22 procent van de leerkrachten in onze provincie bereiken. Eén procent van de leerkrachten in onze provincie leent het materiaal docAtlas uit. Er is weinig. En dit ondanks de gigantische uitdagingen waar ons onderwijsveld voor staat. Natuurlijk is dat ook niet helemaal verwonderlijk, omdat naast docAtlas er heel wat andere organisaties zijn die net ook inzetten op die thema's waar docAtlas op inzet. Wat we wel vaststellen is dat we twee vestigingen hebben, Turnhout en Antwerpen, en dat sinds de integratie van onze werking van docAtlas in de lokale bibliotheek van de stad in Turnhout, het aantal mensen dat we bereiken verviervoudigd is op een jaar tijd. Vandaar dat we vanuit de deputatie de keuze hebben gemaakt om, in navolging van wat we gedaan hebben in de stad Turnhout, ook voor wat Antwerpen betreft de gesprekken aan te gaan met de lokale besturen en de vraag te stellen om dus de bibliotheekwerking, de uitleningen, over te nemen. Want we zien dat in Turnhout we daar veel betere resultaten mee bereiken. Maar wat de werking betreft van docAtlas met betrekking tot taal en levenslang leren, willen we die werking inkantelen in onze dienst Werk.

Ik beloofde om deze raad ook even informatie te geven over de zomerscholen. Ik ga daar kort over zijn, want de bedoeling is om in januari in de commissie daar dieper op in te gaan. Maar vorig jaar hebben we 38 steden en gemeenten bereid gevonden om de organisatie van zomerscholen op te nemen. We hebben de begeleiding en ondersteuning daarvoor gedaan. De gemeenten geven aan om hun aanbod te willen verankeren naar de toekomst toe. Wij zullen hen blijven ondersteunen, ook de volgende jaren. We willen inzetten op verdieping, op taalontwikkeling, al vanaf de kleuterleeftijd. En we willen ook extra aandacht voor de Oekraïense vluchtelingen in de zomerscholen.

Als het over wonen en bouwen gaat, beseft ondertussen iedereen dat duurzaamheid en circulariteit de antwoorden zijn op één van de belangrijkste uitdagingen waar we vandaag mee

geconfronteerd worden. De inspanningen die zowel onze dienst Wonen als Kamp C op dat vlak reeds deden, zullen we blijven leveren. Onze doelgroepen zijn lokale besturen, ondernemers in alle segmenten van de bouwsector, maar ook gewone burgers. In 2023 zullen we ons ook richten tot de onderwijsinstellingen, zorginstellingen in onze provincie die bouwprojecten willen realiseren. Hetzij nieuwbouw, hetzij renovatie om ook hen nog meer te ondersteunen. De taak van Kamp C is om te adviseren, te informeren en te inspireren. En daarvoor zetten wij steeds ook zelf goede praktijken op onze site. Het voorbije jaar hebben we het grootste circulaire kantoorgebouw gebouwd in de Benelux, op de site van Kamp C. In 2023 willen we verder bouwen op het circulair bouwen en een demonstratiewoning neerzetten die gebouwd is, volledig *bio-based*. Daarvoor zullen wij een huis bouwen met zeven verschillende themakamers, waar we honderd natuurlijke materialen zullen tonen. En dat zal ook een trigger zijn voor de brede landbouwsector, maar ook organisaties die aan natuurbeheer doen, om hen mee te laten nadenken en samenwerken om grondstoffen aan te leveren voor bio-gebaseerde materialen in de bouwsector.

Nu we het hebben over de landbouwsector, wil ik ook aangeven waar we volgend jaar op in zullen zetten als het gaat over onze proefbedrijven. De landbouwsector en de tuinbouwsector zitten volop in een transitie. En wij willen vanuit onze provincie en onze werking de ondernemers daarin ondersteunen. Het gaat om 3688 grote en kleine bedrijven. En in het volledige agrobusinesscomplex zijn 35.000 mensen betrokken. De focus in 2023 zullen we leggen op ruimte voor landbouw infrastructuur, door het stimuleren van agrarische herontwikkeling, en het zorgvuldig afwegen van zonevreemd gebruik voor landbouwinfrastructuur, een betere water- en bodemkwaliteit, land- en tuinbouwbedrijven inschakelen in energielandschappen en reststromen uitwisselen, en ons praktijkgericht onderzoek. Hier op de dia ziet u een foto van de Hooibeekhoeve. Volgend jaar zullen wij een stuk van het masterplan uitvoeren op de site. Dat betekent dat we een nieuwe loods zullen bouwen, bijkomende sleufsilos en ook een centraal ontvangstplein.

Voor ons economisch beleid willen we volgend jaar focussen op de transitie waar de bedrijven mee te kampen hebben: opnieuw de energietransitie en de nadruk op duurzame warmte. Wij willen de bedrijven in onze provincie ondersteunen om een belangrijke stap voorwaarts te zetten via het benutten van restwarmte en het uitkoppelen van die restwarmte in warmtenetten. We hebben vanuit de dienst Economie een energiemakelaar die reeds verschillende trajecten heeft begeleid. En we zullen volgend jaar via één extra fulltime equivalent inzetten op meer energiemakelaars om de bedrijven nog meer te ondersteunen, zodanig dat zij sneller de transitie kunnen doormaken en de POM zal op de bedrijven inzetten op het verduurzamen van de bedrijventerreinen.

Voor wat ons plattelandsbeleid betreft, toon ik hier een kaart. In 2019 zou deze kaart er totaal anders uitgezien hebben. Er zouden vijf vlaggetjes staan. Vandaag kunnen we meer vlaggen zetten, want op al deze verschillende plaatsen zijn we vandaag bezig met een plattelandsbeleid, een dorpenbeleid, waar we inzetten op trajecten, veerkrachtige dorpen. Dat zijn de blauwe vlaggetjes. De realisatie van dorpspunten, dat zijn de gele vlaggen. De realisatie van Kerkplus, dat zijn de oranje vlaggen. En de groene vlaggen, dat gaat over de trajecten die lopen om werk te maken van zorgzaam dorp. Het zijn telkens trajecten op maat van elk dorp, waarbij we in de diepte gaan op basis van data, met een bevraging van de plaatselijke bevolking, in dialoog met het lokale bestuur en verschillende stakeholders. Om te bekijken wat de noden en uitdagingen zijn in elk dorp. Wat we nu bekijken is, hoe we ook in de actiefase samen met alle partners die actief zijn in de dorpen, kunnen bekijken hoe er concrete acties genomen kunnen worden, en hoe verschillende ondersteuning van subsidiekanalen ingezet kunnen worden, hetzij via Leader, hetzij via het fonds Kerkplus, hetzij via ondersteuning van onze detailhandelcoaches, om concrete realisaties in de dorpen neer te zetten. En vandaag moeten we vaststellen dat de eerste concrete resultaten zichtbaar worden op het terrein.

Tot slot wil ik stilstaan bij onze dienst Europa, die de voorbije periode werk gemaakt heeft van de voorbereiding van de nieuwe programmaperiode die zich aandient. Momenteel zijn de voorbereidingen achter de rug, en zitten wij in de fase van de eerste nieuwe oproepen in het

kader van een nieuw programma rond de Europese programma's die wij hebben: de nieuwe programmaperiode van de Europese fondsen. En daar moet ik zeggen dat wij de voorbije zeven jaar erin gelukt zijn om meer dan honderd miljoen EUR aan Europese middelen te investeren in onze provincie. En wij willen ook voor het nieuwe programma kijken hoe wij zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van de Europese fondsen. Het programma zet in op drie grote doelstellingen die Europa voorop stelt. Een slimmer Europa: dat inzet op innovatie en onderzoek, digitalisering, zorgen dat mensen op de werkvloer mee zijn met de nieuwe technologie, afstandsonderwijs, en zo verder. Een groener, koolstofarm Europa: dat omvat thema's als energietransitie, klimaatverandering, circulaire economie, duurzaam waterbeheer, biodiversiteit, luchtkwaliteit en duurzame mobiliteit. En een socialer Europa: dat kijkt naar kansen van mensen op de arbeidsmarkt. En ook hoe onze toeristische sector ondersteund kan worden. Onze medewerkers van de dienst Europa, staan altijd klaar om potentiële kandidaten van naaldje tot draadje te begeleiden in de richting van een geslaagd Europees project. De eerste oproepen lopen, en zij staan klaar om het werk op een goede manier verder te zetten, zoals zij dat in het verleden altijd hebben gedaan.

Hiermee, beste collega's, ben ik in vogelvlucht door een aantal beleidsthema's gegaan. En ik heb trachten te tonen dat we echt wel op kruissnelheid zitten om onze korte- en lange termijnambities waar te maken. Er ligt nog veel werk op de plank, de uitdagingen zijn groot. Maar ik kan ook rekenen op veel medewerkers, sterke teams, om dit ook de volgende jaren verder te zetten en ervoor te zorgen dat wij als provincie, als bestuur, het verschil maken op het terrein.

VOORZITTER.- Dank u wel, mevrouw gedeputeerde Helsen. En dan geef ik graag het woord aan mijnheer Schoofs.

Tussenkoms van de heer Louis Schoofs over dat de provincie ondersteunt de economische kernversterking van de dorpskernen, de circulaire economie. De integratie van al deze facetten in coherente beleidsplannen, investeringen en subsidies zijn een complex proces.

De heer SCHOOFS.- Voorzitter, ondervoorzitter, deputatie, collega's. Mijn eerste interpellatie gaat rond die economische kernversterking van de dorpskern, de circulaire economie en de integratie van al deze facetten in coherente beleidsplannen. Investeringen, subsidies. En ik heb twee jaar geleden al gezegd: dat is een complex en moeizaam proces. En zeker vandaag, waar detailhandel in een zeer kwetsbare situatie zit. En zeker de circulaire economie, waar de kosten van locaties bijzonder hoog worden.

Ik ben op de website van de provincie Antwerpen eens gaan kijken, om te kijken wat daar nu opstaat aan leidraad, aan verwezenlijkingen. En ik kwam bij een aantal zeer gewaardeerde insteken. De nota baanbrekend winkel- en routeplan voor leefbare steenwegen in Vlaanderen. En ik citeer daar maar één ding uit: in de periode 2008 – 2017 is een concentratie van detailhandel op steenwegen in Vlaanderen met vloeroppervlakte toegenomen met 260 procent. En hierdoor ruim 1,6 miljoen vierkante meter aan winkelvastgoed, zonder de parkeerruimtes. Er is ook een heel goede nota in de provinciale visie Detailhandel. Daar haal ik uit: zonder aangepast beleid wordt verwacht dat baanwinkels, retailparken en shoppingcenters in de periferie nog meer aan belang zullen winnen, met een verdere toename aan commerciële leegstand in de kernen en een verdere aangroei van het autoverkeer tot gevolg. Hierbij kan gedacht worden aan het ontwikkelen van nieuwe vormen van het bijeenbrengen van vraag en aanbod, alternatieve systemen waar twee jaar geleden ook aandacht aan besteed is in deze provincieraad, van beleving tussen kleine kernen en buurten, kunnen onderdeel uitmaken van de basisvorming.

Ik verwijs ook naar een artikel waar u zegt: provincie investeert half miljoen EUR in vijf nieuwe dorpspunten, in de Gazet van Antwerpen. Mijn vragen zijn dan ook, ik vind dat bijzonder belangrijke bevoegdheden. U zegt zelf we komen op kruissnelheid, ik ben nieuwsgierig naar die

kruissnelheid. Welke dorppuntenrealisaties zijn opgezet? Ik dacht dat ik er, maar ik heb rap gekeken, vijf zag, de oranje vlaggetjes? En hoe evolueert het traject in 2023? Welke, waar, producten, welke stakeholders. Ik heb een interpellatie lang op voorhand ingediend. Welke nieuwe producten, projecten zijn in 2022 opgestart met de detailhandelcoaches? Waar nu niks over gezegd is, daarom ook mijn vraag. En welke zijn ingepland voor 2023? Omdat dat toch wel een belangrijk proces was. Als ik een aantal van die coaches heb gehoord, ligt daar toch een competentie die ontzettend belangrijk is. En dan een derde: Hoe evalueren trajecten rondom de bouwinkels? Ik ben mij bewust dat ik bijna heel uw domein, van retail omhels, maar ik vond die vragen toch belangrijk.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel mijnheer Schoofs. Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel, collega. Ik ga proberen om op de verschillende vragen die u gesteld hebt te antwoorden. U vraagt met betrekking tot de dorpspunten, inderdaad, u hebt zeer goed geteld. Het zijn er vijf die wij hebben goedgekeurd en waar we subsidies voor hebben voorzien.

De Gompelwei is een eerste dorpspunt. De functies die daarin zijn opgenomen is ontmoeting, samen tuinen, troostplek, culturele activiteiten, activerende seniorenwerking, korte keten Versmakers, foodboxen, samen koken, evenementen, horeca als motor voor verbinding, inclusieve koffiebar en "Bar Local", dienstverlening naar kinderen en senioren. U vraagt wie de organisaties zijn die dat vormgeven. Dat is promotor decanaat Zuiderkempen regio Mol. Met stakeholders gemeentebestuur Mol, Ferm VZW, Dorpsteam Gompel, Parochiezaalcomité, Transitie Mol-Balen, Divoage VZW, basisschool Mol-Gompel, Giro Ambiorix en Paragon. En het dorpspunt wordt gerealiseerd in de parochiezaal in de Onze-Lieve-Vrouwenstraat in Gompel. En die zaal wordt omgevormd tot een dorpspunt.

Een tweede dorpspunt is in Mol Donk. De functies die daarin opgenomen zijn is ontmoeting, lokale verenigingen, voor de buurt met een buurtcafé, een volkstuin, een nieuwkomersevent, korte keten Versmakers, horeca als motor voor verbinding, dienstverlening naar kinderen, huiswerkbegeleiding, taalstimulering, een speelbabbel die ingericht wordt, dienstverlening naar senioren met computerlessen die er georganiseerd worden. De promotor daar is VZW Den Donk. Met stakeholders Ferm, het Steunpunt Korte Keten, Transitie Mol-en-Balen, Samentuin Warmoes, sociale voorziening Den Brand, de gemeente Mol met de diensten Samenlevingsopbouw, Senioren Plus en het lokale dienstencentrum. En dat punt wordt ingericht in zaal Den Donk in de Sint Antoniusstraat in Mol.

Een derde dorpspunt wordt ingericht in Achterbroek. Daar zijn de functies: ontmoeting, gebruik door lokale verenigingen voor vergaderingen en vormingslessen, ontmoeting rond de school door workshops en mamacafé, huiswerkbegeleiding, speelbabbel, een nieuwkomersevent, korte keten Versmakers, horeca als motor voor verbinding, er wordt een inclusieve koffiebar ingericht, een antenepunt van het lokaal dienstencentrum wordt daar ook ingericht. Wie is daar de promotor? Het OCMW van Kalmthout. Wie zijn de stakeholders? Ferm, VZW, de dorpsraad van Achterbroek, het Huis van het Kind, SAAMO, Welzijnsschakels, de Opvoedingswinkel, en dat dorpspunt wordt ingericht in het oude kloostergebouw in de Achterbroekse Steenweg in Kalmthout.

Het vierde dorpspunt is de Vliegend Stoverij in Massenhoven. De functies die daarin in ondergebracht zijn ontmoeting, vergaderruimte voor lokale verenigingen. Daar wordt een petanque-veld aangelegd. Korte keten verkooppunt wordt voorzien, een zitdag van de gemeente en het OCMW wordt daar georganiseerd voor nabije dienstverlening. En daar wordt een strijkatelier van het sociale economie ingericht. Wie zijn de promotoren? De gemeente en het OCMW van Zandhoven, en hun stakeholders zijn lokale verenigingen en de buurderij van Pulderbos. En dat wordt ingericht in het voormalig gemeentehuis van Massenhoven, in de Kerkstraat 27.

En een vijfde dorpspunt wordt in Morkhoven opgericht. Dat is met de functies ontmoeting, onder meer met een buurtbus, een burenbingo, volkskeukens worden daar georganiseerd, creatieve workshops. Een korte keten punt wordt daar ingericht, waar de verwerking gebeurt van voedseloverschotten. Met ook workshops, samenwerking met de veiling van Sint Katalijne-Waver en Hoogstrate. Buurtzorg en het Kleine Helpen vinden daar hun plek. Daar wordt vanuit het lokaal dienstencentrum, vanuit het dorpspunt *outreaching* gewerkt. En de promotor van dat project is het OCMW van Herentals. De stakeholders zijn de Heemkring Notrevic, foodsavers van milieu- en werk VZW, de dienst Cultuur en Toerisme van de stad Herentals, de dienst Activering van Neteland, het zaalcomité van Morkhoven. En dat wordt ingericht in het lokaal dienstencentrum Dorp Twaalf in Morkhoven, met daaraan verbonden een mobiele buurtbus.

Alle projecten worden opgestart, de laatste zes maanden na de toewijzing van de subsidie. En na 24 maanden moeten ze allen operationeel zijn. In 2023 worden dus alle vijf de dorpspunten opgestart, en de toegekende subsidie heeft een looptijd van maximaal 24 maanden. De dorpspunten blijven na de opstart nog minimaal vijf jaar operationeel en twee jaar na de opstart, en vijf jaar na de opstart van het dorpspunt bezorgt elke promotor aan de dienst Platteland een bijkomende, lange termijn evaluatie over de werking van het dorpspunt, inclusief een argumentatie van een eventuele herbestemming, heroriëntering waarbij minstens de ontmoetingsfunctie moet behouden blijven. Wij ontwikkelen vanuit de provinciale dienst momenteel een trajectbegeleiding, voor op te starten dorpspunten, die nieuwe dorpsondernemers coacht, door het proces van de opstart van een dorpspunt heen. Dit wordt een kruisbestuiving tussen de reeds bestaande trajecten van detailhandel en de reeds bestaande trajecten veerkrachtige dorpen.

Voor wat de dienst detailhandel betreft, de nieuwe projecten die in 2022 zijn opgestart door de detailhandelscoaches en degenen die ingepland zijn voor 2023 en 2022, werden er nieuwe opgestart in de volgende gemeenten: Bornem, voor de ontwikkeling van een strategisch commercieel plan. In Edegem voor een update van het strategisch commercieel plan, begeleiding in Lille en Kasterlee, voor de ontwikkeling van een nieuw strategisch commercieel plan. In Sint-Katelijne-Waver opnieuw voor een update. In Willebroek ook voor een update. In Lier ook voor een update van het bestaande strategisch commercieel plan.

Momenteel is het zo dat wij in 52 gemeenten een begeleiding reeds hebben aangeboden, vanuit onze dienst Detailhandel. Dus dat is om en nabij 75 procent van onze gemeenten die reeds een begeleiding gekregen hebben. Naast deze nieuwe trajecten zijn er het voorbije jaar ook lopende trajecten geweest in Brecht, Schilde, Wijnegem, Wommelgem, Borsbeek, Rumst, Heist-op-den-Berg, Hulshout, Herselt, Balen, Mol en Ravels. En ook binnen enkele projecten met Europees-Vlaamse cofinanciering werden detailhandelscoaches ingezet bij de gemeenten Turnhout, Herentals, Geel, Mol, Heist-op-den-Berg, Hoogstraten, Bornem, Arendonk, Lille, Laakdal, Herenthout, Hoogstraten. En in het kader van het project buurtwinkelen ook in Hulshout, Herselt en Laakdal. Het is ook zo dat detailhandelscoaches het ganse jaar door ad hoc advies verlenen aan gemeenten, in het kader van geplande detailhandelsontwikkelingen. En vele gemeenten deden in 2022 ook beroep op het gratis aanbod van Vlaanderen voor de begeleiding door de Profploeg. Onze detailhandelscoaches bieden ook bij deze trajecten ondersteuning om het lange termijnvisieverhaal van de gemeente te bewaken.

Dan vraagt u wat er op de planning staat voor 2023. Daar is momenteel een nieuwe samenwerking gepland met het lokaal bestuur in Olen, voor de ontwikkeling van een strategisch commercieel plan. Maar ook in de ruimere regio wordt er gekeken om op het niveau van de regio Neteland, en dat zijn de vier andere gemeenten inclusief de gemeente Olen, om een gezamenlijke visie rond detailhandel te ontwikkelen. En we hebben hiervoor al een markt-ruimteanalyse voor supermarkten gemaakt in de regio Neteland. Verder zijn er momenteel gesprekken lopende om een traject op te starten in de gemeenten Wuustwezel, Aartselaar, Rijkevorsel en mogelijks bij uitbreiding ook de regio Noorderkempen als cluster, in Lint en in Vorselaar. Allemaal gesprekken om in 2023 daar van start te gaan met een traject. In 2023 maken wij ook een evaluatie van de trajecten die in het jaar 2022 gelopen zijn.

Dan uw vraag met betrekking tot de baanwinkels. De studie rond de baanwinkels werd opgeleverd in 2018, en sindsdien worden deze principes meegenomen in de dagelijkse werking van de detailhandelscoaches, de adviesverlening bij de vergunningsdossiers, binnen onze provincie maar ook aan de gemeenten. Bovendien zit de provinciale visie voor detailhandel inclusief de kennis rond de baanwinkels volledig verweven in ons provinciaal beleidsplan Ruimte Antwerpen.

Een goed voorbeeld om de complexiteit van de baanwinkels te duiden, en u hebt er zelf ook al op gewezen dat het niet altijd eenvoudige oefeningen zijn, is het strategisch project baanwinkels N10. Daar zijn een aantal zaken die toch wel spelen en heel sterk naar boven komen. Dat is het verhaal van de eigendomsstructuren. Op de N19 zijn vele handelaars eigenaar van een pand, vaak met een woonst eraan verbonden. Wat het niet altijd eenvoudig maakt om zomaar te verhuizen naar een andere locatie. De crisissen waar we de voorbije periode mee te kampen gehad hebben, zijn ook crisissen waar ondernemers mee te maken hebben. Dat zijn moeilijke tijden, waarbij de ondernemers niet meteen de vraag stellen om te verhuizen naar een ander pand. Dus dat speelt toch ook wel mee in de oefeningen die gemaakt worden. Het financieel plaatje moet toch wel heel goed uitgewerkt worden. En dat is een element dat ook opduikt in de oefeningen die onze detailhandelscoaches maken. Ook de RUP's die opgemaakt zijn moeten aangepast worden. En de invulling van de site Fabiola door de eigenaar Colruytgroep is volledig benut met nieuwe handelszaken, en er is geen ruimte voor herlokalisatie. Op basis van deze elementen, de oefening die in 2023 gemaakt zal worden door onze detailhandelscoaches, is bekijken hoe de juridische hinderpalen die ervaren worden, hoe daar toch naar de toekomst toe verder mee omgegaan kan worden. Maar ook heel het financiële luik zal onder de loep genomen worden, om te bekijken via welke instrumenten verhuisbewegingen die nu vooropgesteld worden. Hoe die financieel toch wel haalbaarder gemaakt kunnen worden. U hoort het, het zijn complexe oefeningen, moeilijke oefeningen waar we toch met een aantal elementen te maken krijgen. Waar dieper op moet worden ingegaan om te zoeken naar oplossingen om een aantal bewegingen mogelijk te maken.

Naast die oefening die gemaakt zal worden, zullen er ook nog andere coachingstrajecten met betrekking tot baanwinkels verder gezet worden. Dat betreft de R11, de N12, de N14, de N15, de N18 en de N116. Ik denk dat ik hiermee een antwoord gegeven heb op de verschillende vragen die u gesteld hebt.

VOORZITTER.- Goed, dank je wel. Mijnheer Schoofs heeft het woord.

De heer SCHOOFS.- Ik zou de vraag kunnen stellen: wat zijn nu de succesfactoren? Maar dat gaan we op een ander moment doen. Maar ik heb: Eén, die dorpspuntenrealisaties. Want dat lijkt me het meest innovatieve dat gestart is. Als ik dat goed beluister, en dat is natuurlijk kort door de bocht, dan maak ik voor de synthese: als je mensen samenbrengt of B to B samenbrengt, dan gaat het om producten, over ontmoeten. Ik hoor heel veel zorg. Ik zal er wel één vergeten zijn, maar daar liggen dan uw stakeholders als ik het goed begrijp. Naast, denk ik, heb ik niet gehoord maar ik denk dat dat belangrijk is, een locatie ter beschikking stellen. Ik denk dat die conclusie wel belangrijk kan zijn naar de toekomst toe. Klopt dat, klopt dat niet? Tweede vraag is, als ik goed geluisterd heb, zegt u: het zijn dan die promotoren die een verslag uit brengen. Na twee jaar, na vier of zes jaar. Die promotoren, die nemen dan het *ownership* over. Wie zijn dat dan? Dat is mijn tweede vraag.

VOORZITTER.- Dank u wel. Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Ja, inderdaad. Als we nu kijken naar de verschillende dorpspunten, dan stellen we vast uit de analyse ter plekke, dat het inderdaad om die functies gaan waar heel veel behoefte naar is. En we zien dat daar een sociale behoefte is, maar dat er ook een economisch luik aan gekoppeld is. Vandaar dat wij ook de detailhandelscoaches mee inschakelen om die begeleiding te doen. De bedoeling is om in die dorpen te kijken, dus eigenlijk de korte keten punten worden in elk dorpspunt uitgebouwd. De bedoeling is om daar te bekijken

welke verschillende producten moeten daar aangeboden worden om tegemoet te komen aan de noden van de mensen in het dorp. En daar is het interessant om vanuit onze detailhandels-coaches ook te bekijken welke handelszaken verdwijnen in de dorpen, en op welke manier kunnen die dorpspunten een punt zijn dat toch ervoor zorgt dat de voorzieningen die nodig zijn voor de mensen in het dorp ook worden uitgebouwd. Maar naast dat economische punt is er ook een ontmoetingspunt dat heel sterk speelt bij de verschillende projecten en ook een zorgement. U merkte dat de lokale besturen hun lokaal dienstencentrum toch wel op verschillende plekken mee willen uitbouwen.

We stellen vast, en dat is niet enkel en alleen vandaag, maar we hebben dat ook in een proefproject dat we in bijvoorbeeld Laakdal gedraaid hebben vanuit Plattelandsbeleid. We hebben daar kunnen vaststellen dat het cruciaal is dat er een locatie voorhanden is. Vandaar dat het ook niet ongewoon is dat in de verschillende dorpspunten de lokale besturen ook mee verankerd zitten. Omdat net zij, en soms de decanale werkingen, toch wel infrastructuur hebben ter plekke en die ter beschikking kunnen stellen om een dorpspunt in uit te bouwen. Dat zien we dus terugkomen in de verschillende locaties waar nu de volgende periode die dorpspunten verder worden vormgegeven. En dat is een belangrijke voorwaarde, ook naar de toekomst toe. Dat hebben we geleerd uit het proefproject in Laakdal. Als dat niet aanwezig is, is het heel, heel moeilijk om dat levensvatbaar te maken en te houden.

Wij geven subsidies aan die dorpspunten, zodanig dat zij in de mogelijkheid zijn om dat vorm te geven. Maar het is zo dat de promotoren die zich hebben aangediend inderdaad samen met de partners die dat vormgeven, dragen naar de toekomst toe, dat ook in de toekomst verder zullen dragen en uitbouwen. Wij zullen dat vanuit de provincie zeer goed opvolgen, om te bekijken: hoe loopt dat, welke vraagstukken hebben zij? Vandaar dat wij het initiatief nemen om die ondersteuning ook vanuit onze diensten te doen. Vanuit de dienst Platteland, maar ook vanuit de dienst Detailhandel zullen wij dat zeer goed opvolgen en een trajectbegeleiding aanbieden voor die dorpspunten. Om daaruit te leren, en te bekijken daar waar de nood is om nieuwe dorpspunten op te richten, om toch wel lessen te trekken uit de projecten die we nu realiseren en daar verdere stappen in zetten. Ik kan u zeggen dat we uit de proef die we in Laakdal gedraaid hebben, dat we daar ook heel wat lessen uit geleerd hebben. We hebben ook in Olmen, in Balen, een dorpspunt gerealiseerd. Daar hebben we ook lessen uit getrokken om hier toch wel tips mee te geven in de nieuwe dorpspunten.

VOORZITTER.- Mijnheer Schoofs heeft het woord.

De heer SCHOOFS.- Ik heb nog een bijkomende vraag, ik was dat vergeten. Bij die stakeholders merk ik dat kringloopwinkels niet betrokken zijn. Zijn nu net deze stakeholders ook niet in de toekomst ... Komen die niet in moeilijk vaarwater? Teveel locaties, slechte duurzame locaties. En is dat niet een kans, om die mee te pakken? Vraag.

VOORZITTER.- Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel, het is inderdaad zo dat ze er niet in zitten. Maar als we kijken naar de kringloopwinkels vandaag, dan gaat het echt wel over locaties die heel veel vierkante meter oppervlakte nodig hebben. Wat het niet vanzelfsprekend maakt om dat allemaal op die manier uit te bouwen. Ik kan wel zeggen dat bijvoorbeeld in het dorpspunt in Laakdal, om datzelfde voorbeeld te geven, dat daar wel een beperkt aanbod van kringloop voorzien is. Namelijk speelgoed en kinderkledij wordt daar dus in het dorpspunt continu aangeboden. Maar dat is een heel afgelijnd segment waar men op inspeelt, omdat daar ook de verbinding gelegd wordt met de moeders die daar met de kinderen langskomen. En waarbij met de moeders andere trajecten en begeleidingen worden opgestart. En dat heel het winkelgebeuren een heel interessante opstap is om de verbinding te maken met de moeders, om andere begeleidingen op te starten en hen uit die kwetsbare situatie waar ze vaak inzitten te halen. Dat is iets wat we heel concreet daar zien, maar het volledige aanbod van een kringloopwinkel, denk ik, is niet haalbaar om dat te doen in een dorpspunt. Maar een bepaald segment kan mogelijk zo'n optie zijn. En ik verwacht dat er in bepaalde dorpspunten wel bepaalde heroriënteringen zijn, want dat zijn

organisaties die samenkomen. Die samen nieuwe initiatieven nemen. Die mee opvolgen wat er in dat dorp leeft. En de bedoeling is dat ze bekijken: wat zijn nieuwe noden?

Dat is de definitie van een veerkrachtig dorp, dat eigenlijk de organisaties en de inwoners in het dorp continu bekijken: wat zijn de noden in ons dorp, en hoe kunnen wij daarop inspelen? En dat ze dat vermogen hebben, om dat nu te doen, en om in dialoog te gaan met ook een lokaal bestuur, om te bekijken hoe ze dat kunnen vormgeven ter plekke. Dat is hetgeen wat wij vanuit de provincie opvolgen en ondersteunen, net die veerkracht opvolgen, bekijken hoe die inwoners en die organisaties dat vermogen blijven behouden en verbindingen kunnen leggen met organisaties die hen daarin kunnen helpen. Dat is de rol die we als provincie opnemen. Om hen daarin wegwijs te maken, omdat we er niet vanuit mogen gaan dat alle inwoners van een dorp, al organisaties in een dorp, daar een kijk op hebben. Maar het is de bedoeling dat wij zelf die informatie wel aanleveren. En aanwijzen welke contacten de plaatselijke organisaties op dat vlak kunnen leggen.

VOORZITTER.- Dank u wel, gedeputeerde Helsen. Mijnheer De Quick heeft het woord.

Tussenkoms van de heer Erik De Quick over de betaalbaarheid, promotie en samenwerking in het kader van nieuwe werkmethode in de landbouwsector (Hooibeekhoeve).

De heer DE QUICK.- Goedemiddag, deputatie, voorzitter, geachte collega's. We worden deze tijd om de oren geslagen met termen als duurzaamheid, klimaatadaptatie, innovatie, enzovoort. En ook in de schoot van de werking van de provincie wordt hieraan, en terecht, veel aandacht besteed. En er worden ook resultaten behaald die de burger rechtstreeks ten goede komen op korte termijn. Denken we maar aan de overstromingsgebieden, om er maar één te noemen. Daarnaast wordt ook heel wat geïnvesteerd in studie en onderzoek naar innovatieve werkmethode in de landbouw, via de inspanningen van de Hooibeekhoeve. Deze initiatieven passen netjes in de verschillende beleidsdoelstellingen. Maar ik heb de indruk dat door de gesegmenteerde werkwijze het algemene plaatje wat uit het oog verloren wordt. Vooral wat betreft de haalbaarheid en betaalbaarheid voor de landbouwers zelf. Ik krijg de indruk dat er meer nadruk wordt gelegd op natuurbeheer en milieu, dan op de landbouw. En vooral dan de haalbaarheid ervan in de landbouwsector.

De omgevingsanalyse leert ons dat de landbouwoppervlakte tussen 2013 en 2017 met 678 hectare verminderd is. En dat hiervan 164,24 hectare werd herbestemd door provinciaal ruimtelijke uitvoeringsplannen. Volgens het Vlaamse Gewestplan is de landbouwoppervlakte tussen 2017 en heden van 53 procent naar 46 procent gedaald in Vlaanderen. De belangrijkste sector in de landbouw, is veeteelt. En vooral runderen, waarbij 17 procent van de melkveebedrijven van Vlaanderen zich in onze provincie bevinden. En de melkkoeien vormen dan 26 procent van het Vlaamse totaal. Dat zijn 85.679 melkkoeien. Tot slot lees ik bij de bedreigingen in de slotanalyse, dat er weinig draagvlak is voor land- en tuinbouw bij andere provinciale diensten. En ik lees ook in uw landbouwbeleid dat u kennis en expertise wil verhogen, ontwikkelruimte voor duurzame landbouw als drager van een innoverend agrocomplex wil vrijwaren en verbeteren door toepassing van zuinig ruimtegebruik. En duurzame landbouw wil promoten en stimuleren, om het maatschappelijk draagvlak van een innoverend agrocomplex te verhogen.

Gelet echter op de inkrimping van de landbouwgronden en de stijging van de bevolking met een markante stijging aan woningen tot gevolg, had ik graag een antwoord op de volgende vragen. Hoe wil u de vermindering van de landbouwoppervlakte en de stijgende druk op de landbouw door mestactieplannen, stikstofakkoorden en CO₂-normeringen, in overeenstemming brengen met de beleidsoptie om ontwikkelruimte voor duurzame landbouw te voorzien? En welke initiatieven zal u nemen om in dit kader het maatschappelijk draagvlak te verhogen? Bij de burger, en natuurlijk ook bij de andere provinciale diensten.

En tot slot, hoe zal u de betaalbaarheid van deze innovatieve werkmethode bewerkstelligen? Een voorbeeld, de Hooibeekhoeve heeft een melkrobot ontwikkelt die naast het gewone koeien melken ook de kwaliteit van de melk en de gezondheid van de koe kan meten. De robot wordt berekend op zestig koeien per robot, in geval het doorlopend gebruikt wordt. In de provincie Antwerpen bevinden zich 1116 melkveebedrijven, die 85.679 koeien beheren. Dat zijn gemiddeld 76,8 koeien per bedrijf. Gemiddeld zou dus elk melkveebedrijf al minstens twee melkrobots in haar bezit moeten hebben. Hoe kan u dit rijmen met de betaalbaarheid ervan? Gelet op het feit dat veel landbouwbedrijven gedwongen worden om te stoppen, en er meestal geen tendens meer is tot overname of uitbreiding zodat hoge bijkomende investeringen niet aan de orde zijn. Ik dank u voor de antwoorden.

VOORZITTER.- Dank u wel. Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel. Het is zo dat in het provinciaal Beleidsplan Ruimte van de provincie Antwerpen in het beleidskader het verdichten en ontlichten van de ruimte een hoofdstuk is opgenomen rond agrarische herontwikkeling en zonevreemd ruimtegebruik. Het is geweten dat wanneer landbouwgronden een zonevreemd gebruik krijgen, dat ook de omliggende percelen vaak vertuind worden. Dat is oppervlakte die uit het landbouwgebruik verdwijnt, en door in te zetten op agrarisch herontwikkeling van agrarische sites, willen we bestaande landbouwsites optimaal benutten en hen niet in zonevreemd gebruik laten komen. Zo houden we zoveel mogelijk landbouwgebied in landbouwgebruik. In hetzelfde hoofdstuk wordt ook gesteld dat zonevreemde functies, dat is in agrarisch gebied belangrijk, om daar een zorgvuldige afweging rond te maken. En dat is hetgeen wat we willen doen. Zonevreemde functies kunnen immers beperkingen opleggen aan hun boerende burens. En door zonevreemde functies te beperken geven we de landbouwbedrijven ruimte om te ontwikkelen.

Dat zijn de principes die opgenomen zijn in het beleidsplan en het is nu zo dat die principes in het kader van het openbaar onderzoek uitgelegd worden aan de burgers, en aan gemeenten. Daar zullen ook studiedagen aan gekoppeld worden, om die principes uit te leggen. En wij zullen ook een verdere testing doen van die principes in gemeenten, om dus te bekijken hoe we die principes concreet verder ook kunnen toepassen. U haalt terecht aan dat communicatie een heel belangrijk middel is om het maatschappelijk draagvlak te verhogen. En dat doen we zelf ook op verschillende manieren, en we werken daarvoor samen ook met de landbouwsector. Wat doen wij zoal? Wij houden open-staldeuren. Wij zorgen er ook voor dat wij met onze eigen bedrijven heel erg toegankelijk zijn voor scholen, die een bezoek kunnen brengen en heel veel informatie krijgen. Maar ook de landbouwers moedigen wij zelf aan om hun bedrijven open te stellen om open-staldeuren te organiseren. Zodanig, dat de gewone burger kan bekijken op welke manier de bedrijven functioneren en om daar veel uit te leren. Het is ook zo dat wij elk jaar een week van de korte keten organiseren, waarbij wij de landbouwbedrijven in de kijker zetten. En mensen uitnodigen om dus bij de boer producten te kopen en met het bedrijf kennis te maken. En volgend jaar zullen wij ook een bodemdag organiseren voor alle provinciale entiteiten, om ook kennis te delen over bodem. Want bodem is heel belangrijk voor de landbouwer, om daar op een juiste manier aan de slag te gaan.

U geeft aan dat in het document van de omgevingsanalyse, dat daar opgenomen is dat er beperkt draagvlak is. Ik kan zeggen dat dat een document is dat in het voorjaar 2018 is opgenomen en dat er ondertussen heel wat gebeurd is. Daar is werk gemaakt sindsdien aan een nieuwe Landbouwvisie, die in samenspraak met alle provinciale diensten is opgemaakt en hier in 2020 werd goedgekeurd. Dit geeft een aantal concrete voorbeelden van samenwerking die er vandaag is, met de dienst landbouw en andere diensten. In het kader van agrarische herontwikkeling is er een veelvuldige afstemming en gezamenlijk ontwikkelen van instrumenten met de dienst Ruimtelijke Planning, én met die dienst Omgevingsvergunningen en de dienst Omgevingsberoepen, en met de POM. Dus die samenwerking, die is vandaag volop vormgegeven. Er is ook een samenwerking bij de adviezenverlening van vergunningen. De dienst Landbouw verleent advies aan de dienst Omgevingsvergunningen, maar ook aan de dienst Omgevingsberoepen, wanneer zij bijkomende landbouwexpertise nodig hebben. Er is ook structureel overleg met de dienst Integraal Waterbeleid en de dienst Milieu- en Natuurbeleid. En uit dit overleg vloeide ook

een periodiek overleg waterlandbouw voort. Hierop worden de praktijkcentra en de landbouworganisaties ook uitgenodigd en dit periodiek overleg doen we ondertussen al tweemaal per jaar. Dus u ziet dat er toch wel een goede samenwerking is.

De dienst Landbouw en de Hooibeekhoeve leverden ook een grote bijdrage aan het klimaatplan, het Plan Vandaag, en aan de Droogtestrategie. In het kader van waterlandschapsinitiatieven werken we heel sterk samen met de dienst Gebiedsgericht beleid en de dienst Leefmilieu. Voor de Kleine Nete bijvoorbeeld. En met het regionaal landschap Rivierenland en de POM voor de a-kwalitatieve Mechelse groenteregio. En voor de korte keten is de dienst Platteland een partner. Je ziet dus dat er met heel wat diensten samengewerkt wordt, en dat dit toch wel een zeer gunstige evolutie is in vergelijking met de SWOT-analyse die in het voorjaar 2018 gemaakt is.

Voor wat de betaalbaarheid betreft waar u naar verwijst, de betaalbaarheid van innovatieve werkmethoden. Daar wil ik beginnen met te zeggen dat de Hooibeekhoeve geen melkrobot ontwikkeld heeft. Dat doen we niet. Maar het is wel zo dat wij zelf een melkrobot hebben. En het is ook zo dat de provincie Antwerpen koploper is vandaag. We hebben heel veel melkveebedrijven. Maar we zijn ook koploper in de toepassing van de melkrobots. In vergelijking met de rest van Vlaanderen, bijna één op de vijf Antwerpse melkveebedrijven kiest vandaag zelf om automatisch te melken in het bedrijf. Ik kan u zeggen dat het altijd de bedrijven zelf zijn die kiezen via welke methode zij werken. Dat is niet hetgeen wat wij zelf opleggen als provincie. Het is een keuze van het bedrijf. Maar we zien dus toch wel dat meer en meer bedrijven ervoor kiezen om de arbeidskrachten, om de tijd in andere dingen te investeren en dus die automatisering in het bedrijf toe te passen. Maar, het is nog perfect mogelijk om op een heel klassieke manier het bedrijf verder te voeren.

De Hooibeekhoeve werkt wel op een andere manier aan die betaalbaarheid van die innovatie, door zelf te werken met die sensoren. U hebt daar ook naar verwezen: dat via die sensoren we heel wat data verzamelen en ter beschikking kunnen stellen. Waardoor ook de bedrijfsvoering op die landbouwbedrijven op een andere manier kan gebeuren, dat ook tijdsbesparend is. En dat is ook naar betaalbaarheid toe van de landbouwer een stap vooruit. Heel belangrijk in de bedrijfsvoering, is dat voor wat innovatie betreft de landbouwer wel kan rekenen op Vlaamse ondersteuning. Het VLIF geeft dus de landbouwer op vlak van verschillende zaken ondersteuning, tot één miljoen EUR. Ook bijvoorbeeld voor een melkrobot. En we zien dus dat heel wat landbouwers daar gebruik van maken. En als we kijken naar de keuzes die Vlaanderen nu maakt, dan is het toch wel mogelijk om ook naar de toekomst toe gebruik te maken van die Vlaamse ondersteuning die er is om te investeren in land- en tuinbouwbedrijven, om bij te dragen aan het verhogen van weerbaarheid, maar ook de efficiëntie van energie- en waterverbruik te verhogen. En te werken aan een betere luchtkwaliteit.

VOORZITTER.- Dank u wel. Mijnheer De Quick heeft het woord.

De heer DE QUICK.- Dank u wel voor het antwoord. Toch nog een paar zaakjes: Eén op de vijf landbouwers kiest voor automatisch melken. Dat betekent niet noodzakelijk kiezen voor een melkrobot. De meesten kiezen voor een melkcarrousel, wat iets handiger en goedkoper komt. Een tweede zaak die ik nog wil zeggen of melden, is dat de betaalbaarheid van de landbouw eigenlijk heel belangrijk is en nog belangrijker wordt. Want in de Verenigde Staten is een wet goedgekeurd, de “*inflation reduction*” act, en die bevat een clause “*Buy in America*”. Dat gaat over een wet waar vierhonderd miljard dollar wordt voorzien. En waarvan de Volkskrant op 5 december schrijft dat het mogelijke gevolg van die toepassing van die wet, die eigenlijk de economie in Amerika zou beschermen. Dat het gevolg van die wet mogelijk de landbouwopbrengsten in Europa met twintig procent zou reduceren, door vergroeningen en wegtrekkende bedrijven. Met andere woorden, men gaat in Amerika bedrijven ondersteunen om hun eigen economie en hun eigen voedings- en landbouwsector te behouden. Wat nefast kan zijn voor onze landbouwsector. En niet alleen onze landbouwsector, maar daar kom ik later nog eventjes op terug. Vandaar dus de urgentie om toch de nodige aandacht te besteden aan de betaalbaarheid van die innovatieve technieken in de landbouw. Dank u.

VOORZITTER.- Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN.- Ja, dank u wel. Ik denk, collega, dat u terecht verwijst naar een aandachtspunt. En ik merk dat daar zowel Europa als Vlaanderen toch wel wat middelen ter beschikking stellen van de landbouwsector, om ervoor te zorgen dat de innovatie toch wel een plaats kan krijgen. Als provincie hebben wij een belangrijke rol te vervullen, een beperkte rol. Maar ik kan u wel zeggen dat vanuit de sector toch wel gekeken wordt naar welke toepassingen dan mogelijk zijn. En dat die betaalbaarheid daar ook zeker wel in wordt meegenomen. Het is ook zo dat wij zelf moeten bekijken dat onze bedrijfsvoering op punt staat, en dat buiten de innovatie die wij toepassen, waar wij middelen voor voorzien, dat de andere bedrijfsvoering ook wel op punt blijft staan. En op die manier hebben wij zelf een heel duidelijke casus, waar wij beroep op kunnen doen, om toch wel de juiste dingen de sector in te sturen. Wij zijn ook continu in dialoog met de landbouwbedrijven. Wij spelen in op de vragen die zij zelf stellen. Dus het is niet dat wij zelf een aantal dingen bedenken. We hebben heel veel experts, maar zij steunen ook heel sterk op datgene wat in de sector zelf leeft. En bouwen daarop verder, om te bekijken: waar is ondersteuning in nodig? En daar zetten zij heel sterk op in. Dus dat is toch wel een dialoog, waarmee dat zij echt wel het werk verrichten waar de sector op zit te wachten. En waar de sector ook een stap vooruit in gezet wordt.

VOORZITTER.- Dank u wel, gedeputeerde. Als wij rond zijn met deze tussenkomsten, dan zou ik toch nog graag twee naamstemmingen ter stemming voorleggen.

Nr. 2/3 van de agenda

**APB Hooibeekhoeve. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2023.
Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

2. Juridische context

Titel IV en het artikelen 236 van het Provinciedecreet.

De beheersovereenkomst.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Door uw raad werd in vergadering van 26/09/2023 oprichting van het autonoom provinciebedrijf goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 01/01/2014 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

"De provincie streeft naar slimme economische en innovatieve specialisaties en speelt hiermee in op zowel het Europese als het Vlaamse beleid. We moedigen

innovatie en ondernemerschap aan door kennisontwikkeling en innovatie te ondersteunen via de eigen provinciale instellingen, samenwerkingen met kennisinstellingen en door het uitwerken van de bestuurlijke randvoorwaarden. We vertrekken hierbij steeds vanuit een maatschappelijke of economische uitdaging en streven via samenwerking een doelmatige oplossing na. De acties omvatten het praktijkgericht onderzoek op melkvee en voedergewassen met het oog op de verduurzaming van de sector op economisch, ecologisch en sociaal vlak. Daarnaast wordt ingezet op gebiedsgerichte werking, bv. adviesverlening bodem en bemesting met het oog op het behalen van de doelstellingen van de nitraatrichtlijn water. Een breed maatschappelijk draagvlak is een essentiële voedingsbodem om verdere economische ontwikkeling in balans met het maatschappelijk welzijn te realiseren. De provincie is het intermediair bestuur bij uitstek om het imago van de economische spelers te ondersteunen. De provincie informeert en sensibiliseert burgers, lokale besturen en onderwijsinstellingen over de maatschappelijke relevantie van het socio-economisch weefsel. Door middel van een educatief programma, gericht op scholieren, burgers en andere geïnteresseerden werkt de Hooibeekhoeve mee om een objectief en realistisch beeld weer te geven van de melkveehouderij in al haar facetten. Gegidste rondleidingen op de site zelf maken steeds onderdeel uit van dit programma. Door het opmaken van erfbeplantings- en landschapsbedrijfsplannen voor professionele land- en tuinbouwers in onze provincie zorgt de Hooibeekhoeve ervoor dat de beeldkwaliteit op het platteland verhoogt met aandacht voor kennisoverdracht naar en interactie met andere overheden.”

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2023 is een budgettaire personeelsbehoefte van 23,8 VTE voorzien. Een organogram is digitaal toegevoegd.

Tevens bevatten de kredieten 2023 tegenover de vorige opmaak de nodige middelen voor stijging uitgavenkredieten door tijdelijke medewerkers stallen en aanpassing ramingen door inflatie op voederprijzen en vergoedingen loonwerkers. Meer ontvangsten voorzien door stijging melkprijzen. Door de tragere levertermijnen werden ook enkele investeringen verschoven van 2022 naar 2023.

De jaarlijkse dotatie, die door het provinciebestuur ten behoeve van het autonoom provinciebedrijf dient voorzien te worden om haar missie en activiteiten te ontwikkelen bedraagt in het meerjarenplan:

- 2023: 893 086 EUR
- 2024: 910 950 EUR
- 2025: 929 094 EUR

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 10 november 2022.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2023 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 24 november 2022.

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2023 van het autonoom provinciebedrijf Hooibeekhoeve.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Hooibeekhoeve, voor de realisatie van de doelstellingen in 2023 een dotatie van 893 086 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- De stemming kan starten.
Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

32 leden hebben deelgenomen aan de stemming;
26 leden hebben ja gestemd;
5 leden hebben nee gestemd;
1 lid heeft zich onthouden.

Goedgekeurd met 26 stemmen ja, bij 5 stemmen nee en 1 onthouding.

Nr. 2/7 van de agenda

EVAP Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW. Meerjarenplan 2020 - 2025 en Kredieten 2023. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het EVAP ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

2. Juridische context

De artikelen 238 tot 240 van het provinciedecreet
De samenwerkingsovereenkomst

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Door uw raad werd in vergadering van 27/10/2011 de oprichting van het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW goedgekeurd. Dit agentschap werd met ingang van 01/01/2012 operationeel.

Het extern verzelfstandigd agentschap heeft als kernopdracht:

"De vereniging heeft tot doel de beleidsuitvoerende taken van het provinciaal landbouwbeleid en in het bijzonder van de sector van de pluimveehouderij op te nemen. Deze beleidsuitvoerende taken hebben tot doel de economische welvaart en de tewerkstelling bij de Vlaamse vleeskuikenhouders en de Vlaamse leghennenhouders te bevorderen door:

- *het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners met betrekking tot relevante productietechnische bedrijfsaspecten;*
- *het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners met betrekking op klimaat en ecologie en de impact op de pluimveesector en de burger;*
- *het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners rondom hergebruik van grondstoffen en het bevorderen van een circulaire economie;*
- *een efficiënte en zinvolle communicatie en een intensieve dialoog met de volledige Vlaamse pluimveesector en 3de aanbelangende partijen. De vereniging kan vanuit deze beleidsuitvoerende taken betrokken worden bij de beleidsvoorbereiding."*

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het EVAP ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2023 is een budgettaire personeelsbehoefte van 22,5 VTE voorzien. Een organogram kan worden teruggevonden op de webzone van Provincie Antwerpen:

<https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dese/dlp1/proefbedrijf-pluimveehouderij-vzw/ons-team.html>

Tevens bevatten de kredieten 2023 tegenover de vorige opmaak de nodige middelen voor uitgavenkredieten aanpassing ramingen door inflatie op voederprijzen en energiekosten. Er werden meer ontvangsten voorzien door stijging ei- en vleesprijzen.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het extern verzelfstandigd agentschap uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2023: 1 561 780
- 2024: 1 592 980
- 2025: 1 624 740

XXX

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 10 november 2022.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2023 van het extern verzelfstandigd agentschap werd door de algemene vergadering van het EVAP vastgesteld op 21/11/2022.

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2023 van het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW voor de realisatie van de doelstellingen in 2023 een dotatie van 1 561 780 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- Geen vragen?

De stemming kan starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

32 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

24 leden hebben ja gestemd;

5 leden hebben nee gestemd;

3 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 24 stemmen ja, bij 5 stemmen nee en 3 onthoudingen

VOORZITTER. – En dan gaan we voort,... Neen we gaan niet meer voortzetten. We zijn aan het einde van vandaag. We schorsen de zitting. Tot morgen. En op dit tempo denk ik dat het slotwoord van gedeputeerde Lemmens rond acht uur morgenavond in orde zal komen. Dank u wel en tot morgen.

De zitting wordt gesloten om 18.04 uur.